Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacramentis in genere - Cod. Ettenheim-Münster 199

Santi, León

[S.l.], 1632-1633

Tractatvs de sacramentis in genere A. R. P. Leonis Santi S. I.

urn:nbn:de:bsz:31-117164

Visual Library

TRACTATVS DE SACRAMENTIS In genere.

A. R. P. Leonis Santÿ. S. I.

EXCEPTVS

A

Iacobo Bach

Coloniensi

ROMÆ

1633

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

INDEX
Quaestionum et Capitum
Tractatus
De
Sacramentis in Genere.
Disputatio.

De natura Sacramentorum in genere. foho.

Quaestio 1. De his quæ supponenda sunt ad universam tractationem. 1.

Quaestio 2. Utrum Sacramentum recte constituatur in genere signi. 2.

Quaestio 3. Cujus rei sacræ signum sit Sacramentum. 5.

Quaestio 4. An Sacramentum sit signum sacrum. 8.

Quaestio 5. Utrum Sacramentum sit signum sensibile. 9.

Quaestio 6. Utrum Sacramentum sit signum naturale, an verò ad placitum. 10.

Quaestio 7. Quænam institutio divina signi requiratur ad Sacramentum. 15.

Quaestio 8. Utrum Sacramentum sit Calesiastica caerimonia. 16.

Quæstio 9. Vtrum Sacramentum sit signum practicum alicuius sanctificationis perfectæ, vel saltem imperfectæ
17. in suscipiente Sacramentum.

Quæstio 10. Vtrum Sacramentum sit signum practicum
19. sanctificationis perfectæ.

Caput 1. Vtrum omne Sacramentum sit signum practicum per modum causæ physicæ efficientis sanctificationem per=
20. fectam.

Caput 2. Vtrum omne Sacramentum sit signum practicum saltem per modum causæ moralis efficientis sanctificationem
22. perfectam.

Caput 3. Vtrum omne Sacramentum sit signum practicum sanctificationis perfectæ saltem per modum conditionis
24. sine qua non.

Caput 4. Vtrum Sacramentum veteris legis fide Christi alysq actibus congruentibus informata habuerint ad nexam
26. gratiam in vsu eorum.

Quæstio 11. Expediuntur difficultates quædam ad
28. naturam Sacramentorum pertinentes.

30. Quæstio vltª. Quomodo definiatur Sacramentum.

Disputatio.

De natura Sacramentorum novæ legis.

Quæstio j. Utrum Sacramenta conferant gratiam ex opere operato. 32.

Quæstio 2. Utrum Sacramenta novæ legis sint causæ morales Gratiæ sanctificantis. 34.

Caput j. Suggeruntur quædam necessaria pro universa tractatione. 34.

Caput 2. Utrum Sacramenta novæ legis sint causæ morales per modum conditionum sine quibus non conferretur Gratia. 34.

Caput 3. Utrum sacramenta sint causationes morales per modum traditionis rei vel Juris. 35.

Caput 4. Utrum Sacramenta novæ legis sint causæ morales nostræ Justificationis per modum virtutis motivæ deprecatoriæ vel impetratoriæ. 37.

Quæstio 3. Utrum Sacramenta sint causæ physicæ etiam operantes ad interiorem effectum Sacramenti. 43.

Caput j. Utrum præter causam gratiæ moralem in Sacramentis aliqua etiam physica efficientia ac deperditia Justificationis ab illis admittenda necessario sit. 43.

Caput 2. Supponuntur quædam de multiplici instrumentorum physicorum ratione & Sacramentorum cooperatione ad inte-
43. riorem effectum.

Caput 3. Vtrum Sacramenta sint physice instrumenta res-
44. pectu gratiæ nec interioris effectus eorum.

Caput 4. Vtrum Sacramenta sint instrumenta physice activa
47. per virtutem innatam, an vero divinitus acceptam.

Caput 5. De natura virtutis instrumentaliter operativæ ad
49. interiorem effectum Sacramenti.

52. Caput 6. De causis huius virtutis instrumentalis.

Caput 7. Quo tempore vel momento detur hæc virtus
53. instrumentalis.

Caput 8. Vtrum in sono verborum possit virtus instrumen-
57. talis existere.

Caput ultimum. Solvuntur obiectiones contra virtutem et efficientiam physicam Sacramentorum novæ legis.

DISPVTATIO

DE NATVRA SACRAMENTORVM IN GENERE

Ad quæstionem sexagesimam Doctoris Angelici.

QVÆSTIO I.

De his quæ supponenda sunt ad vniuersam tractationem.

Dicendum e noie Smti aliud significari apud prophanos, aliud apud Ecclesiasticos Authores, apud illos e. significabatur vel pecunia ærario publico, qd Sacrum erat, applicanda, ex Varrone 4 de lingua latina, vel iusiurandum e quicquid iurisiurandi sacrabe interposita geritur, vt notauit Festus. sed Bibliorum interpres vulgatus Smtu noiat id qd Septuaginta verterunt Græce mysterium, vt sicut vox mystery variè accipit, ita vox Sacramenti.

Primo igitur significat secretum psertim ad Mystas ptinens siue Sacrum; Ephesiorum 1: vt notum faceret Smtu voluntatis suæ, id e, sacrum arcanum, siue supponat pro reipsa latente, Danielis 2: tu potuisti aperire hoc Smtu qd appellauerat paulo ante mysterium, siue pro eo qd illam continet, sic Matrimonium Ephes. 5 dicitur Smtu magnum sed in Chro e Ecclia, qa veluti occulte continet coniunctionem Chri cum Ecclia, propterea Magister in 4to initio distinxit sacrum signans e sacrum signatum, quæ significaõ etiam ad malum transfertur 2da Thessalonicensium 2do mysterium iniquitatis, e Apocalypsis 7mo Smtu mulieris e bestiæ.

Secundo SS. PP. nomen Smti frequentiq vrurpant pro quolibet signo alicuius rei sacræ siue pro symbolo aut mystico signo, quo modo Smtalia siue adnexa Smtis, vt insufflationes

in Baptismo,

in Baptismo, & Sal & Panis qui dabatur Cathecumenis, & aqua benedicta imo & oēs coerimoniæ, vt ait Basilius de Spiritu S. cap. 27. in occulto mysterio suam retinent dignitatem ac proinde Sm̄ta dicuntur, sic etiam Matrimonium infidelium dicitur Sm̄tu cap. gaudemus. de divortys, & cāa 32. q. 4 can. 4. Ecclia dicitur Sm̄tu iuxta glss. quasi repræsentans Ecclam triumphantem; sic & figuræ veteris testamenti passim a Patribus Sacramenta dicuntur.

Vltimo ad significandam magis proprie rāōem illam in qua conveniunt Baptismus, Confirmatio & alia 5 notissima apud Catholicos & in qua rāōe aliquæ veterum Patrum coerimoniæ ante legem Moysis & in ea lege conveniunt, nomen Sm̄ti applicatum iam diu fuit ab Ecclesiasticis Authoribus ex Augustino in lib. de cathechizandis rudibus cap. 6 & epist. 106. & receptum in sacris canonibus de Consecrāōe dist. 2. can. Sacrificium; & explicatur q̄d sit invisibilis grāæ visibilis forma, sive signum rei sacræ n̄ quomodocunq sed peculiari quadam significāōe, de qua infra, intellectum. sed & Græci Patres pro Sm̄to rigorose accepto nōiant mysterium absolute & sine addito quasi per excellentiam & antonomasiam, neq mirum videri debet si tam apud hebræos quam apud græcos & latinos canonicos Authores n̄ reperias nomen vllum singulare ac proprium applicatum rei quam nunc Sm̄tu rigorosè vocamus, potuit e. hoc accidere, q̄a hebræorum Sm̄ta n̄ tam notabiliter & manifeste differebant ab alijs coerimonys, ac proprie proinde n̄ laboratum ē de nōie proprio illis imponendo, & q̄a in primitiva Ecclia rebus magis quam verbis exquisitis intenti ad Martyrum lauream potiq aspirabant quam Doctorum, qui deinde sæculis magis pacatis ista distincte considerandi & nuncupandi spatium maiq & occasionem postremò habuerunt ex erroribus hæreticorum confutandis.

Dicendum ē 2do satis aptè ē ad latinam linguam accommodatè hoc nomen Sm̄ti translatum ēe tanquam nomen proprium ad significandam rāōem in qua Baptismus & alia sex & quædā antiquorum similia sacra conveniunt.

Pbt. 1mo: q̄a si Sm̄tu a sacrando dicitur seu sacrificando, per Baptismum profectò & alia huiusmodi sanctificatur & emundatur. can. Dn̄q declaravit. de consecrāōe dist. 4. 2do si Sm̄tum dicebatur quædam pecunia apud p̄sonam sacram & in loco sacro ponenda in vsq sacros & vtiles, & hæ maxime coerimoniæ locum sacrum & p̄sonas sacras regulariter requirunt, & in sacro atq vtili vsu consistunt, ac propterea venerabilia dicuntur sacra. can. Venerabilis. distinc. eadem. 3tio si Sm̄tu aliquid arcanum nec facile

communi=

communicandum continebat, & hæc simulator. cano. ante 20. & alibi dist. eadem. 4to si Sm̃tu continebat verba sacra quibus obligabantur Principi obedire, vt Sm̃tu militare, & hæc etiam ritus & verba important quibus Deo obstringimur. can. post baptismum dist. eadem.

Dubitet: qa in ci discipline verbum aliquod conc per omnem accommodatur vni tm̃ rei significatæ. sic in Logicis nomen figuræ significat certum modum ratiocinandi. in physicis nomen materiæ significat jmam. in Ecclesiasticis ex corbus facta est illa propria: Pontifex, persona, Trinitas, Presbyter, Diaconus.

Colligitur 1o ex his inepte. Grammaticos eos qui reprehendunt vocabulum quod Tullianum ñ sit, cum Ciceronis sæculo res ipsa ñ esset neq vocabulum esse poterat illius, inventa a re nouum & aptanoum vocabulum docuit ipse Cicero 1o Academicarum quæstionum.

Colligitur 2do insanire hæreticos eos qui negant rem Sm̃ti, qa hoc vocabulum ñ reperitur in Scripturis neq in primo sæculo, recte c. apud Athanasium in disputate coram Probo philosopho contra Arium negantem celebre illud omnipotens, qa tale verbum ñ reperiebat in Scripturis, respondit Probus philosophus inuenietur res in Scripturis de vocabulo ñ omq sollicitet, cum præsertim S. Paulus 2 Cor. ij fecerit se imperitum sermone, sed ñ scia.

Dicendum 3tio ñ defuisse hæreticos qui Sm̃tu de reiecerint. imo c. circa alterum a Christo nato sæculum affirmarunt aliqui ñ posse per res corporeas diuina mysteria dispensari sed fidem solam salutis esse, quos reprehendit Irenæus lib. j cap. 18. ñ multo post Arentii apud Epiphanium hæresi 40. quos etiam Theodritus appellat Theodoretus lib. 5 de hæreticorum fabulis authore Petro Syro Anachoreta, oia signa sensibilia rerum sacrarum execrabantur. sed & Manichæi oia corporalia a malo quodam Deo esse dicebant. deinde ante annos 300 Fraticelli seu Bizoti & Beculini Sm̃ta Ecclesiastica irridebant, vt habet Extrauag. Sta Romana, de religiosis domibus. denq nri temporis sectarij Sm̃ta quidem vtiliter & inconfuso accepta recipiunt, vbi tm̃ nomen Sm̃torum ac vim & proprietates ignorant, confundunt, & negant, vt propterea tanquam Sm̃torum hostes Sm̃tary appellentur.

Nemo tm̃ Christiana aut negare dari in Ecclesia Septenarium & ea quæ nos Sm̃ta seculari significare vocamus, propterea etiam.

Dicendum 4to p. se a nobis Sm̃torum existiam probandam cum ut res notissima fideliby, sed neq opus est exponere illam explicite, vt c. ait Bras j post. cap. 9. de his quæ prognoscenda si in scientys

nihil

nihil prohibet designare vt istue n̄ suppōnere ē, si manifestum ē, ē
passiones n̄ augere quod non fuerit quando notum ē.

Dicendum ē sto. cum nāa Sm̄torum ex libera Dei volun-
tate dependeat, n̄ cōe nos eam assequi nisi deducendo ex Scriptura, tra-
ditione, Patribus, ē Conciliis, ēdo quibus Florentinum ac Trident. clarē
ē fuere de sm̄tis ē eorum, ita pedulantibus vltimorum temporum hæreticis.
post hæc a. Catechismus Rom. ex decreto Conc. Trid. compositus ē in
vrbe Cathia magistrorum edito ē iussu PV. V. qui in epist. privi-
legij ipsius operi asserit (hn̄ fideles Catechismo edocēn̄ de ijs rebus
quas oportet eos nosse profitēri ac seruare, ac proinde magna ab eo
nos authoritatis ē debet, ne credere vtcumque Pontificem in tradēn-
da vrbe Cathia institutione doctrinæ hallucinatum ē, sicut igitur
quamvis Conc. Trid. decreta de reformādo morum ab oibus n̄ sint recipi-
tn̄ quæ pertinent ad doctrinā dogmata ab oibus tenendā sit, ita quæ
simili modo se hnt in Catechismo erunt admittenda.

Prandum ē vltimo q̄ facit ad S. Thom. cum notum
um sit Sm̄ta ē sic instituta ex voluntate libera Dei affori solere
a S. Thom. pro rāe illorum motiua solum, ē congruentias quæ induxere aliquo
modo potuerunt ad huiusmodi institutionem, siue aliquando quæ
supponunt ipsam institutionem ē probant ipsum ē factam, frustra
ē reprehendit ab aliquibus S. Doctor q̄ eis rāēs in nāa de Sm̄tis
quidem neq necessariæ neq adæquatæ sint, tum q̄ in nāa libera
n̄ sit assignari cāa necessaria, tum q̄ cāa adæquata efficiens, id ē, di-
uina voluntas satis iam nota erat ac suptue repetenda, sicuti cur
sonet campana n̄ reddit rāo q̄a Nolanus funem trahat; sed q̄a crastino
v.g. diei festus erit vel quid simile, q̄d n̄ suppōnatur notum, hæc ē
ē illa cāa laudata a Pho quæ satisfacit interrogaēi propter quid.

QVÆSTIO II.

Vtrum Sacramentum rectē constituatur in genere Signi?

Dicendum ē imo. quoniam loquimur de Sm̄to prout comprehen-
dit n̄ modo 7 legis Euangelicæ nota, sed etiam legis scriptæ ē
legis nāæ, dicendum ē, inquam, sta legis Mosaicæ sic assignari so-
lere. imo ponit Circumcisio vice Baptismi, quamvis hæc ante legē
scriptam data fuerit Abrahamo ē posteris. 2do Ipsum molado ē esus Agni
Paschalis correspondens Eucharistiæ. 3tio Purificatōs ē sacrificia quæ-
dam expiatoria loco Sm̄ti Pœnitentiæ ē Consecrāo Leuitarum ē sa-
cerdotum pro nro Sm̄to Ordinis. in lege a. nāæ, id ē, post lapsum
Adæ vsq ad legem Mosaicam assignant, cōsiten duo Protestatio

Fidei

Fidei cum oblatione parvulorum pro remedio peccati originalis. et Sacrificium pro peccatis actualibus interveniens adultos quae dia exempli gratia solum dicta sit.

Dicendum e 2do non esse gravis n illigi hic genus aliqd gravissimum, quasi ratio signi constituat vndecimum sacramentum, hoc e. ridiculum e, neq a S. Thom. intentum, et ipse nouitatem sine necessitate obnoxium calumnijs hereticorum! neq sufficit genus proximum, sed aliqd creatum vtile, cui smta ad modum geer subjectatur, hoc e. satis se.

Dicendum e 3tio sermonem esse de signo vt quo cognito, qd scilicet cognitum ducit in cognitionem alterius, vt fumus e signum ignis, et hedera signum vini venditibilis; n vero de signo vt quo ducente solum in cognitionem alterius, vt species sensibiles aut intelligibiles. imo nec signum instrae e reale peculiari modo prout distinguit a 2do, qd dicitur mentionale.

Sa opinio censet smta n posse constitui in genere signi. ita sentire videntur qui negant definiri, vlla ratione posse smta in communi, de quibus infra. Sed: qd quae in nulla ratione conveniunt n possunt vno in genere constitui, sed smta conveniunt in vna ratione, ablutio e aqua baptismalis et seni verborum smtalium, purgatio circumcisionis, et vnctio sacerdotum, et alia n conveniunt nisi in nomine. confirmatur: qa ense n ens n conveniunt, sed smta constituunt aliquando per ense n ens, Matrimonium e. sed constitui per verba sponsi et consentium sponsa qd e negatio quadam. Sed res sacras quae peculiari modo smta vocantur convenire in vna ratione per ordinem ad res sacrum efficiendi sacrantem, id e, gratiam sanctificantem, vt patebit infra, nemine inquam, si n vnione saltem analogicae, qd satis e vt constituantur sub aliquo genere seu peccato superiori, nam color faciei et carnus arteriae maxime differunt, tn in hoc conveniunt qd sit signum corporalis sanitatis. Ad confirmationem Sed per consentium sponsa, quo constituitur aliquando Matrimonium, n illigi puram negationem sed fundatu etiam illeg qd e indicium sponsi, datio quidam visibilis et constitutio corporis mutans verba parentum loco quella loquentium.

2da opinio existimat posse quidem smta in genere signi constitui, sed melius poni in genere caus. ita velle videtur Hugo Victorinus et Magister sent. in 4. initio cum multis ex expositoribus. Sed: qa ratio cur in genere signi potius quam caus. gerat smta e, qa smta veteris legis n causabant gratiam significabant tn, sed ea n fuerunt proprie smta, vt Magr cum alis veteribus exercere docuit loco citato. Sed e hic ponatur in genere signi potius quam caus, imo vero qa ratio causae e efficior ratione significandi, potius ad causam quam ad signum reduci debet smta qua excellen-

excellentiam rigora ceteras res sacras nrie Sntis numerabatur.

Addens aliqui Magistrum cum suis Scholasticis fuisse manifeste damnatos a Conc. Florent. et Trid. eo qd quædam sacra legis veteris Sntia simpliciter et sine addito vocauerint, ac proinde dicenda sint necessario et Sntia proprie ac rigoroso.

Sed stra et primo, qd mysterium Sal qd dabatur Catechumenis Sntia sine addito appellatum e a Conc. Carthag. 3 et Laodicenni, in Consecratione etiam salis dicitur salutare Sntia sine addito vexta Gregor. lib. de Sntis, similiter et aqua benedicta, qua tn n est Sntia proprie sed Sntis adnexa, qa scilicet n semper necesse e vt Concilia vtant vocabulis in summa proprietate, sed late et ly ming quantum satis e ad rem proportum. neq obstat qd assignauerit differentiam inter Sntia noua et vetera, qa etiam inter religionem sacerdotes q Christianorum, et religionem ac Mysteria paganorum assignatur discrimen a Lactantio et alis Patribus, neq tn hæc e proprie religio sed impietas, neq vt sacerdotes proprie vtrate cultui veri Dei n deputati. 2do P.P. Conc. Trid. in simili cæa interrogati fuerunt ab Ambrosio Catarino, vt quæ tractatur in exposit. 9 cap. Conc. Trid. responderunt se nolle decidere controuersias quæ agitabantur inter eos quos certum erat e Catholicos, sed solum cæas cum hæreticis habitas, imo cum Concilium vtra Lutherum et sectarios vocatum fecerit potissimum, qui varijs contumelijs prædere solebant Magistrum et Scholasticos tes, credibile n e qd illos voluerint damnare in re præsertim quæ ad modum loquendi reducei pt. 3tio qa cum Scholastici veteres negarunt illa e proprie Sntia loquebant in ordine ad potissimo et perfecta prout definita fuerant ab illis quæ scilicet vi sua sanctificant, quomodo vetera n erant proprie Sntia, nos verò loquimur de illa raõe cogi ad Sntia effecta et ming effecta, inter quæ n negarent intercedere aliquam analogiam. Sr igit e illa proprie Sntia sumpto nole Sntis vtiliter quam Magister et Hugo acceperunt, imo etiamsi ea n dicerentur proprie Sntia n propterea sequeretur n raõe in aliqua raõe analogica convenire cum præter Sntis, nam sedem proprie dicimus de azali translatæ etiam de monte, et tn a sede montis et sede azalis pt abstrahi hoc, cum qd e ee inferiorem corporis extremitate.

Colligitur ex his arcta allata n probare efficacter Magistrum cum suis damnatum fuisse.

Tertia conis e certa sentia e Sntia recte dici in gre signi. pter inductione: nam Circumcisio fuit signum Iustitiæ Fidei, et Baptismus e signum mortis et sepulturæ Christi Rom. 6. et Euchta signum Passionis Lucæ 2. et sic de alis. Deinde ex eo Rog illa reduliter sect signa n signi qd est talia prout stant sub vocabulo et raõe

Sntis

Smtu, cum quippe neq Baptismus sit in presenti significatione Smtum per hoc qd significet mortem aut sepulturam Chri. propterea

Notandum e, imo rem sacram quæ significari st nomine Smtis, iuxta 2am precedenti quæstione assignatam notionem vocabuli, aliam e sacrantem sive sanctificantem affectè, qualis e Iustitia sive grata habitualis e amicitia Dei, qd observè cognovit Plato dum Dial. de sanctitate dixit: qd dilectum ~~Deus nemo~~ Deus e sacrum e, qd vero n e dilectum profanum e in Minoe sacratissimo ovum regis hoc iudicis ejaham e rem sacram sacrantem impfectè, per quam aliquid deputatur divino cultui, quomodo e altaria e templa e vasa consecrata st, e noies etiam cum divino cultui aliquo modo nuncupantur, etiamsi n habent gratam habitualem, quo genere initiandi e conveniendi in aliquo cultu nulla seu vera seu falsa religio caret, ut dixit August. lib. 4 contra Faustum cap. 11.

Notandum e 2do Baptismus e alia res ex eo qd excellenti quodam modo præ cæteris rebus sacris se haberent, habuique etiam tibi proprium nomen Smtis, ut per se st legenti sacros Autores, ex quo fit ut dicantur talia per ordinem ad rem sacram affectè sacrantem, sive ad iustitiam affectam, ut infra ostendetur.

Prima ratio. Smtu recte statuitur ut genus signi. Probari potest ex Concilijs Lugdunensi, Lateran. e Florent. sed habet oto e clare ex Trid. qd cum egisset prig de Smtis veteris legis e novæ, deinde sess. 13 cap. 7. dixit code hoc e Eucharistia cum cæteris Smtis, ut sit symbolum, hoc e, signum rei sacræ, e ut tale explicandum fidelibus statuit in Catechismo Rom. de Smtis, quibus verbis signum, qd e quid code multis alijs veluti genere modo etiam definiendi indicatur; ~~ad~~ hanc notionem vocabuli expresserat Dionysius in Theologia Baptismi, e acceserunt August. Hieron. Greg. e habet can. Sacrificium de Consec. dist. 2.

Confirmat ex S. Th. cqiq e hæc doctrina Smtu poni in genere signi ex notione vocabuli, quæ rationabiliter indicat res e a Patribus, sicut e per ordinem ad sanctitatem corporis nomen sani habent n solum ea e effectus, sed etiam signa sanitatis, ita a sanitate mentis, quæ sacrio sive sanctitas e, dici potest Smta n solum ea quæ significant illam latenter, sed e ea quæ significant. neq obstat qd S. Th. in 4. dist. e q. 1. art. 1. dicat Smtu dici a sacrando, sicut ornamentum ab ornando, ac proinde ea in genere ea, qa vel hic pertractavit sentiam, ut quidam volunt, dum Smtum a re sacra n a sacrando deduxit, vel qa solum ab Etymologia ostendit deberi Smtu præstare aliquam sacragem saltem impfectam, in suscipiente, quæ n e illud principale a quo secundum Catholicam notionem

Smtu

Sntu dicitur tale.

Obycies 1mo: signum facit venire in cognitionem rei significatæ, et a. aliquando cē Sntu abro eo qd deducat in cognitionem Iustificationis significatæ, vt si infans baptizetur a pagano intendente facere qd facit Ecclia. Rx Sntu cē signum saltem in actu 1mo, n vero semper e respectu cuiuscung cē signum in actu 2do, ac proinde per accidens poe aliquando n inducere actualiter aliquos in cognitionem rei significatæ, vt in casu baptismo, ueri, in quo pagano saltem in confuso cognoscis iustificationem baptizati.

Sed vtra, qn si Deus requiriset baptismum e, n reuelasset homby illum sanctificare, baptismus cet Sntu e n cet signum, qa per illud nullo hoo imo neq tangely ducei poet in cognitionem rei sacræ significatæ, et cē aliqd Sntu qd n ita ducere in cognitionem rei sacræ. Rx baptismum reue potig ablutionem illam n futuram tunc Sntu in actu, sed in proxima aptitudine, reue n futurum Sntu simpliciter e absolute, sed secundum aliquam rationem.

Obycies 2do: aliqua Sntu et gratiæ qa iustificationis et n et signa illus, effectus e. vt notiores, et signa caarum, e n contra.

Respondent aliqui Sntu prout et fēliter signa, id e, secundum rationem sensibilem n cē unquam qdas gratiæ, sed secundum vel virtutem insen sibilem ruggoditam, vel fēlitatem latentem in igni, quā poriam obcongentialem cē putant.

Rx 2do aliquam eam aliquando cē notiorem effectu, sol e. e maxime notus, eig vero effectus, subterranei fuerint latent.

Obycies 3tio: rity antiqua legis erant signa nrorum Sntorum, ora e. in figura contingebant illis, si ergo nra etiam Sntu et signa, erant signa signorum, quæ rerg significant gloriam futuram. Rx ptra Sntu pter eadem signi formalem habere materiam e fēam sed ratam, vt ablutionem aqua, vnctionem, sonorg verborum, ac proinde vt tota operatam possunt significari, neg abrogandum e dari signum signi, nam sonus campanæ significat concionem, quā cum verbis idet nisi signa pleraq ad placitum continent.

Obycies 4to: rito ceremonialis sato n et variari, sed rito signi et variari ex hominum placito, si quis ponat obicem gratiæ cum baptizatur, Sntu n e signum sanctificationis cum nulla res sanctificatur, neq dicatur signum sanctificationis si n ponatur obex, vtra e. e. qa nullum signum, hoc modo cet falsum, v. g. hedera quæ e signum signi vernalis si nihil vini est in dolio dicitur falsum signum, n cet a. falsum, qa semper e hedera significat vinum venditur, si domi fuerit tale vinum. Rx eadem ratione Sntu cē signum gratiæ in n ponentibus obicem.

obicem. ad replicam dicitur signa huiusmodi esse ex horum placito, id n fuit vt in hederam significaretur venditio si vinum domi fuerit, sed id etiam domi tale vinum esse, hoc a. n accidit ex placito divino in Sacris.

Obiices 3to: differentiae quae pertinent ad idem genus sunt sacramentum, sed differentiae sacrorum n pertinent ad genus signi sed caeremoniae, nta e. a veteribus distinguuntur, ga nra caeremoniae gratiam, veteraa n item & neq. sacra, et in genere signi. Et maiorem esse veram vt compositus per se nata, prout distinguuntur in sacramentis a Philosophis, in compositus a. per accidens ex horum placito et arte factis vbiter esse falsam, nam opera artis figlina et statuaria, quae id referentant v.g. Caesarem, n differunt penes figuram, sed penes materiam quarum una e marmor aut metallum altera e lutum sive cera, quae n pertinent ad genus sacramentale figurae, sed quae tn sumi ad determinandam eadem entis figuratus, quomodo e ratio caatiui e n caatiui determinare potest ratio signi.

Obiices vltimo: signum e res opponuntur, sacra et res, vt altum, vnetio, e alia & n et signa. Et signum e rem significatam per illud opponi, n vero rem quaeuung.

2da solio. Sacra congruentia assignat in genere signi quam caeremoniae. Et: ga congruentia explicat res in ordine ad suum principale. quae ad minus principale e sacrum, sic in ordine ad sanctitatem effectam, quae quid principale e respectu cuius dicuntur haec peculiari modo sacra, n ora sacra et ~~in hoc quam~~ certiter n genere caeremoniae saltem proprie dictae, sed signi & congruentia in hoc quam in illo genere collocantur. Minor pt: ga sacra veteris legis caeremoniae gratiam, sed eam solum tandem per Christi passionem significabant, vt definitum e in Florent. Confirmatur: ga etiam si sumeretur sacra per ordinem ad principale vel sacrum, id e, sanctitatem effectam vel imperfectam, ad huc congruentia res assignatur in eo genere in quo certum e illam reperiri, quam in eo in quo e controversum, sed certum e sacra ora reperiri in genere signi, id ostentum e, vtrum a. reperiantur in genere caeremoniae etiam respectu sanctitatis imperfecte controvertitur, cum multi negent sacra vetera vbiter sanctitatem huiusmodi induxisse, vt patebit infra.

Obiices 3mo: gratiam, quae e res significata, notior e christiano quam ratio sui signi & sacra in pt poni in genere signi potig quam caeremoniae respectu illius, signum e. e quid notig. Ans pt: id e. gratia conferatur v.g. in baptismo habet expresse in Scriptura, id vero baptismus signum sit talis gratiae infert solum, vt notavit Palentia n semel. Confirmat: ga in sacris litteris saepissime dicunt sacra consecrare

sanctificare,

sanctificare, n. a. diuuni significare. Qr racõem, fõalem signi
ñ debere ẽ notiorem, sed id ꝓ hꝰ racõem signi, id ẽ, abstrio v:g: quæ
notior ẽ quateng ẽ quid sensibile, quo visq Christ venit in cognitio=
nem gratæ qua confertur, ad firmacõem Qr euenire id ꝓ magis
erat necessarium scire qd Sntꝰ conferent ẽ sanctificent, quam qd
significent, n negant tn significare, sed implicite ostendunt; an vero
etiam ad genl cãe alicuiq Sntꝰ vrbiter quæstum reuci pōt, infra pa=
tebit.

QVÆSTIO III

Cuius rei sacra signum sit Sacramentum.

Dicendum ẽ jmo quæstionem potissimum cẽ de re sacra sacrante vel effecte,
id ẽ, de sanctificabe per gratam habitualem, vel de sanctificante inffecte,
ẽ ẽ ea quæ vel tollit irregularitates siue impedita, vel tribuit potestatem
moralem v:g: intrandi templum, conuicandi cum cæteris, aut sanctifi=
candi; sic de sacrificio veteris legis dicebat Paulꝰ hebr. 9. si cinis vitulæ
asperg inquinatos sanctificat ad emundacõem carnis, n dixit scia,
qa n expiabat peccatum, sed tollebat immundiam legalem tractam
v:g: ex tactu cadaueris aut alterius rei immundæ qq quem arcebantur
illi ab diuinis officijs ac templo, circumcisio vero tribuebat potestatem
comedendi Agnum paschalem, ẽ attribuendi alijs sacris hebræorum, sic
aquæ nos aqua benedicta dicitur tollere venialia, ẽ dæmones cœrcere,
ẽ prima tonsura reddit habilem ad ordines suscipiendos.

1a sentia, quam Suarez hic dis. 1 sect. 1 tribuit Cano,
ẽ innuuaverat Durandꝰ in 4. d. 1. putat nõe rei sacræ illigi sanctis=
tatem prout abstrahit a effecta ẽ inffecta, neq requirit definitionem
Sntꝰ vt sit signum rei sacræ; vtra quam obiici solet. qa vtq aquæ bene=
dictæ, ẽ prima tonsura cum significent sanctificacõem aliquam inffe=
fectam, ẽ sint institutæ a Deo saltem mediate, cet proprie Sntꝰ, ẽ sic
Ecclia haberet plꝰ quam 7 Sntꝰ.

2da opinio nõe rei sacræ illigit effectum Dei gratuitum,
vt Scotꝰ in 4. dist. 1. q. 1. ẽ alij vtra quos idem fieri solet agtm de aqua
benedicta, quæ, cum significet remissionem venialium ac proinde effec=
tum gratuitum, cet Sntꝰ.

3a Tertia opinio nõe rei sacræ illigit quicquid dicat nõe sancti=
ficationis siue tollis siue effectiua, dummodo semper ipsa sua sanctificatio
vel in recto vel in obliquo notet.

Quarta opinio nõe rei sacræ illigit gratam vt formaliter sanc=
tificantem tantum. pro qua.

Notandum 1o jmo significacõem alicuiq rei aliam ẽ directam,

fõalem

fœlem, & immediatam; aliam verò mediatam, consequentem & mediatam; v.g. hedera appensa pro forby significat directè & immediatè vinum venditibile, consequenter a. significat etiam vineam aliquam in mundo extitisse, ac proinde & plantatam ab aliquo fuisse, & aliqua pluvia contingere refutam, cum coeteris vel necessario vel probabiliter cum vino & venditione connexis; sic absoluto a centuriis directè & immediatè significat libertatem a vinculis Ecclesiasticis, ac proinde capacitatem suscipiendi Sma & consequenter significat dari talia Sma, & ita talia Sma st a Chro significant institutionem ~~Sma~~ Chri, & de Chri & 2da persona ipsam etiam Trinitatem, pg mny notabit apud Chrianos; idem fere dici pot de oibus signis Christianæ religionis.

Prima schio. de rade, Sma & vt sit signum rei sacræ, hoc est, sacrantis sive efficiat sanctificantis hoies. Pbt, ex Trident. sess. 13. cap. 3., prout exhibetur a Catechismo citt. recipiente tanquam definitionem, qd Sma sit invisibilis grãæ visibile signum ad nram hominum institutum, qui deinde addit: omnium rerum singulares rei sacræ noie Dei gratam, quæ nos sanctos efficit & omnium divinarum virtutum habitu exornat, demonstrat. ita etiam habet can. sacrificium de Consecrate dcti. citt. Confirmatur ex S. Thoma hic explicante rem sacram in quantum & sanctificans hoies. neq dicas illud sanctificans cadere super signum, qd scilicet Sma sit signum affecte vel imperfecte sanctificans, imo e. in responsione ad 1mum nitit creaturas quæ significant sapientiam & attributa Dei n esse Sma, qa significant res illas sacras in signis n prout sanctificant hoies, idem habet ex art. 3. in 2 argto & responsis. ad illud, & ex art. 4. in 1mo argto vbi ait: sufficit ad rationem Sma qd sit signum alicuius rei sacræ in quantum per eam hoo sanctificatur.

2da schio. Sma significat 1mario, per se, ac directè gratiam sanctificantem. Pbt ex eadem definitione, qua sunt recte tradatur in simili mãa, cum assignatur, ratio specificans, hæc a. n 2dario per accidens, indirecte, & sequenter se hb, ad 1mario, per se, directè, & fœliter si e. afferretur ratio per accidens & 2daria, obscuritas poteq quam explicare veritatis induceretur, ita regulas ignia descriptionis, eam ergo in definitione assignet, qua ut res sanctificans, ca tanquam terminus specificeq ac proinde 1mario sumpti debet. neq dicas noie gratiæ illegi gratiam vel fœlem, vel æquivalentem, hoc e. gratis adoptio & explicari debuisset ne obscuritatem sine causa afferret, & catechismus satis rationem explicat, qui etiam tit. de Matrim. ait in significanda gratia rationem eis maxime inesse. imo ex definitione colligit gratiam sanctificantem significari etiam proximè & immediate debere, vt colligitur etiam ex S. Tho. art. 3. in corpore, sic e. &

nie &c. & quia per operaões, & operaões per obta, quæ directe & immediate attinguntur, etiam definiuntur 3 doctrina, vt si quis visionem p̃ explicaret per lucem aut colorem illum ingratum, sic per corp̃ opacum & diaphanum, & qa quæ necessario mixta st cum lumine mino solue visum definiret.

Obycies 1mo: antiqua Sntia significabant immediate nra Sntias, d & res sensibiles illis mediantibus sanctificaõem ipsam, circumcisio e. baptismum notabat, & sacrificia expiatoria Sntia pœnitentiæ, & sic de cæteris. Rr Sntia veterum significaye 1mo & per se nram sanctificaõem habendam th medys signis sensibilibus, vt colligit ex dictis, & qa sic postulat rei dignitas & conformitas prouidentiæ quæ cum nra Sntia ordinet ad sanctificaõem notandam, ita & vetera voluit eodem referri.

Obycies 2do: S. Th. hic art. 2 ad 1. admittit ea quæ repsentant attributa diuina prout per ea sanctificamur & Sntia, & ad 2dum ait Sntiolaõem Agni paschalis fuisse Sntiu, qa significabat Immolaõem Chri prout per eam nos sanctificamur, id & effectiue, & art. 3. admittit significare tanquam rem sacram sanguinem Chri nos sanctificantem, & q. 61. art. 3. ponit Chrism Primu, & in q. dist. & q. 1. art. 1. asserit idcoq dici Sntia, qa seruant & sanctitatem significant, & præterea 1mas causas sanctificaõis. Rr cum n ois nomes æq illustratum hanc illectum neq uno modo species illigibiles ordinatas, fit vt aliquis v. g. audito nomine vel viso baptismo cogitet de gratia & simul etiam explicite de eius effectiua illis deq multis alijs connexis, ad hoc requirit ex disputatione sbti diu cognoscentis n ex ordinatione instituentis, quæ tria a. nunc & cuiq rei directa notitia sufficiat ad Sntiæ tangueam illud fiale ad qd specificatur, de qua re S. Th. in q. dist. & q. 1. art. 1. dicit in ratione Sntiæ gratiæ & aliquid maxime principale & in ordine ad qd oia dicuntur & qd se ht vt fiale respectu cæterorum, & hic art. 3 in corp. rehqua accipit vt 3notata gratiæ sequentur cognita ad artis dicitur particulas prout quateng, in quantum, & similia solere transferre significatum sbti ad rationem prædicati, ita vt se hat 1mario ignum peccatum, qd 1m alias exemplis & nra sanctificaõ, præterea dicit significari Chri quateng nos sanctificat, qa sanctificaõ significat a Sntiis fidelium post oia peccatum n sine 3notatione occasionentia a passione Chri, vt colligit ex Conc. Flor. Sntia a veteris legis significabant aqua plures illorum expressis ipsum Saluatorem, qa cum rudiores essent ducebantur ad notitiam sanctificaõis interna per ordinem ad indiuiduum subtia cui accepta referre beneficia debebant, & nong erat quam spiritualis qualitas, de cuiq etiam magis ac min explicita cognitione respectu diuersorum dixit Augustinus

lib. de

lib. de doctrina Christiana cap. 9: sub signo seruis qui operatur ac venerantur aliquam rem significantem nesciens quid significet, qui verò operatur ac venerantur signum cuius vim illigit, in hoc venerantur id videtur ac transit, ad illud potius quo talia puncta referenda sit; qui a. in illigit quid significet signum et tm et signum illigit, nec igitur premitur seruitute; quin etiam de mysteriis quibusdam signis Ecclesiae Dionysius lib. de Ecclesiastica hierarchia dixit plurimas eorum causas ac proinde significatas et ignotas nobis et solum coelestibus notas, quaedam verò soli diuinitati.

Obiecies 3tio: in Smto Eucharistia significat immediate Christ vt cibus qui effectuie solum et gratia sanctificans et haec significatur non mediante sua causa efficiente. Ex catechismo Ron. vno Smto ponere duas notari, et ex ne in Smto Eucharistiae significatur Christ presentia et gratia quapiritualiter reficimur, species nimirum consecratae, cum tint accidentia debita substantiae panis, ad cibandum spiritualem significandam indutui potuerunt, qua significatae sublata Eucharistia Smtum non est.

Obiecies 4to: Smta veteris significabant gratiam infusionem mediante ~~gratia~~ figura, ergo et sanctitatis sacerdotis deputatis hominum cultui signo et immediate. Ans pto: quia in ordinatione Leuitarum v. g: vnctio vel quid simile erat signum sanctitatis legalis per quam habebant facultatem sacras actiones quaedam legitime exercendi, quae sacerdotio ineuitabilis repraesentabat iudicialem in nro Smto ordinis consequendam. Ex hebraeos ex vnctione vnctionis et similium vnctos fuisse sufficienter in cognitionem venturi Messiae tanquam Regis aut sacerdotis supremi expectari humanum genus, secundum quam exercitationem spectam significatam habebant illi ritus tale Smti propriam fidelium, quae autem significare respectam facultatem illam moralem, cui simile quid habetur in ordine religiosae etiam falsa, per externas et coerimonias ~~legitantur~~ certi homines ad sacra tractanda.

Colligit imo ex dictis discrimen inter sacrificium et Smtum; sacrificium est oblatio quaedam facta Deo per immutationem alicuius rei in signum excellentiae diuinae quae res sacra vt et in se, Smtum a. est signum rei sacra vt sanctificat ipsos Dei cultores, ex quo fit vt Missa ex hoc, in per verba consecrationis cum immutatione substantiae panis ac vini offerat Christ ad significandum sacrorum dominum Dei, constituat in ratione sacrificij erga Deum vero Christ Christ sub illis speciebus significat vt cibus, quin et significat refectio hominis quae est gratia sanctificans, eadem subsistit Smtum.

Colligit 2do multa quae videntur ceteroqui Smtum et tm, imo et. absolutio a censuris significans per se ac imaginis liberationem et a peccato ita, ab aliis vinculis Ecclesiasticis. 2do dispensatio ab irregularitate notans abiectionem injecti ad sacrificandos ordines. 3tio lingua ignea in die

Pentecostes

Pentecostes significantes missionem, et dnam Spiritus S. et dona linguarum, vt doces Glaziaxeng, et sonus ille significans commotionem orbis, simulque insufflatio Chri in Apostolos Joan. 20 cum dixit: Accipite Spiritum S. significans processionem Spiritus S. ex substantia Filij, sicut flatus ex intimo corpore expiratur. 4to collatio ipsa tonsura per sectionem crinium significans rescissionem secularium affectuum, et impositio albae vestis notans decentiam in cultu, et nitelam morum, corona etiam exprimens similitudinem regni Chri. 5to aqua benedicta etiamsi dicat tollere venialia, et signum Crucis, et impositio manuum quae fit Catechumenis, et professio Religionis et multa semum alia, quae significant gratiam nisi indirecte, remote, et consequenter sunt ritus.

Colligitur 3tio Sacramentum ex eadem sanctificatione pro plura alia significare connotative et consequenter partim ex vi institutionis partim ex dispositione cognoscentis; imo e. significat per sacramentum sanctificationem tendens a patiore Chri. 2do significatur consequenter aeterna gloria ad quam gratia ordinatur et sic ius, et sic sacramentum novae legis dicitur remembrativum vitae passionis praeteritae, demonstrativum vitae gratiae praesentis ut sic proprie obiectum, et prognosticum beatitudinis futuae signum; praeterea particulare aliquid sacramentum peculiarem etiam et magis expressam habere significationem aliarum rerum, vt immersio in aquam per baptismum significat sepulturam Chri, et emersio Resurrectionem Rom. 6. Matrimonium significat coniunctionem Chri cum Ecclesia Ephes. 5. sed e. a. certum an huiusmodi significationes traditae semper fuerint ex institutione Dei specialiter revelatae, an vero fuerint ab analogiam deprehensam a S. Paulo, vel alijs cum conatu gratiae auxilio ~~eorum~~ eorum qui res divinas pie contemplantur, deinde ~~unum~~ quodque sacramentum habeat effectus peculiares et auxilia sua gratiae, Cachisia v.g. unionem fidelium inter se in uno corpore Chri mystico, Matrimonium notat peculiarem amorem quatenus Christianos coniuges decet et similiter de alijs.

Quaeres 3mo: utrum per vnam significationem haec ota plura significentur. Si si per significationem eadem illigata relata ratione, vt quidam volunt, pro per vnam et per plures relationes ea illigari, ex arbitratu cognoscentis, si vero illigatur finitus huius relationis plura etiam significari possunt per vnam rem sensibilem, v.g. ablutionem aqua et connotando sic in illectu plures species quarum vna repraesentet gratiam sanctificantem, alia v.g. sepulturam Chri, alia victoriam vitae quam servare castitatem debet, alia obligationem adhaerendi Chro, obediendi Pontifici, et similia; nec repugnare videtur si quis erudito per vnam aut duas cognitiones attingat, aliquando istae ota ex vi institutionis per se adnexa, imo vero et sua per accidens iuncta sit ratione cognoscentis, cum e. in Eucharistia

dicitur

dicitur sanguis testamenti, id est veteris, siue pacti per ingeremam voluntatem morientis exhibiti, qd allusit ad foedus Moysis Exod. 24. reduci et in memoriam foedus gentilium, qui omni sanguine victimarum firmabat, vt habet ex Liuio lib. j.

Quaeres 2do: an de ratione virtutum Sntti sit ipsa hostificatione significare, saltem notatiue, aliquid aliud n extraliter et ex natura rei nexum cum illa, puta passionem Chri et similia? Rsn dicuntur, tum qa ex definitione allata Sntti id n colligitur, tum qa Adamo n peccante Chri passio n fuisset, et tri Theologi contra quaerent: an tunc filiorum Snta, neq illa excludit Snta eo qd tunc n significassent passionem Chri et notio Snti aliquid illos n importat extraliter talem significationem.

QUAESTIO IIIIa

An Sacramentum sit signum sacrum?

Decendum et jmo Sntu potest dici sacrum vel ex parte rei sacra puta gratiae quam significat, vel ex parte ipsius rei significantis, ita vt Sntu sit actio, vel res aliqua ad cultum Dei vel religionem pertinens.

Pa opinio existimat Sntu n et necessario rem vel actionem sacram. Pri: qa res vel actio sacra pendet a fide quae est principium bonorum operum, baptismus a collatus a pagano n est ex fide etiamsi ille intentiam faciat qd facit Ecclia, qa in ipsam n credit et n est actio sacra neq cultus Dei, et tri Sntu. Pri baptismum a pagano collatum ratione illius intentionis est quid sacrum, quatenus ordinatur ad religionem quae vera est, vel saltem per denominationem ab eo qi facit Ecclia, quae est fidem et est ex fide operatur.

2da et certa sententia asserit de ratione Sntti esse vt sit signum sacrum. Pri ab aliquibus: qa de Sntu secrat. Sed contra, qa Eucharistia in altari etiamsi n sanctificatur ab illo et Sntu, et tri n consecrat sed potius importat quid consecratum.

Notandum et jmo aliquid potest dici sacrum vel prout est a Deo vel prout est ab homine; jmo 2. ex communi providentia res creatae cum sint a Deo vt cognoscatur sempiterna eius virtus et divinitas Rom. j signa sacra hoc modo et vestigia Dei dicuntur, rursus ex peculiari providentia Dei erga iustos quaedam actiones ac res ante legem Euangelicam secutae ordinabantur a Deo ad significandam salutem habendam per Christum, propterea dicuntur umbrae siue adumbrationes et delineationes rerum futurorum, et hoc modo etiam signa sacra erant, tanto magis et nra Snta ab illo instituta.

Notandum et 2do signum sacrum ab homine dici actionem aut rem quae ab

& contrahendam gram coniugali statui congruentem, actio c. sacra ea
e quæ fieri sit in Ecclia sex tempto, acty. a. sufficienter substituentes etiam
Matrimony sterilem gnte Concil. Trid. recentium gout ce indecorij & Ecclia
indigni ac proinde insam Tractty Matrimony sit ce actio mere prophana. Re-
sponderi sit acty, quibty cetialiter habet Tractty Matrimony prout fiunt ab
intentione suscipientis Sntu, ce sacros saltem secundum quid ap fidem
Chri a qua procedunt; neq obstat gd pensatis obty sint acty hic & nunc
etiam illeciti & in Ecclia prohibiti, gd h ois actio ex aliquo capite sacra,
si vitio aliquo operantis indecenter & contra legem fidei, in templo po-
terit exerceri, sed quando rite ac debito modo exhibetur.

Ea conclio. Non e de rade Sntu vt sit proprie cultty Dei
sue acty a Chriana religione profecty. Pty gd acty virtutis religionis
supponit fidem in agente, quæ e initium salutis ex Trid. sess. 6 cap. 8
& relignatum virtutum, sed quando pagang v.g. intendens facere fo
faciet Ecclia baptizat, Sntu e validum sine hoc Ministri ex can.
Romang citt. & aliqd Sntu n e acty Chriana religionis sine elicitus
sua imperaty. neq dicas illum baptismum vt recipitur a suscipiente
ce actum religionis, gd etiam infans sit a pagano ea rade baptizari,
e nos de actione coty quam de passione loquimur.

Obicies 1mo: Sntu e rity quidam religionis, vt colligitur
ex Florent. & Trid. Ergo acty Chriana religionis. Rr. Sntu hoc ce ali-
quando ritum externa solum quæ ad religionem ptinentem, vt dictum
e, negatur ta hinc sequi vt sit semper acty elicity vel imperaty ab
ea virtute, vel certe Concilia loquuntur regulariter, e cum Sntu, sicuti
decet, administrantur.

Colligit 2mo ex dictis Sntu ce signum sacrum ab hoie,
vel quateng introduxit cultum divinum, vel quateng notat quædam
adiuncta quæ ad divinum cultum ptinent; an verò sint signum
etiam sacrum, quateng in suo vre causet fialiter vel efficienter
sanctitatem ptectam vel imperfectam, patebit infra.

QUESTIO V.

Utrum Sacramentum sit signum sensibile?

Prendum e, 1mo signum alty hoc ce sensibile vel externe, vt color &
song, vel interne solum vt visio oculi, quæ sentit solum ab imaginate,
ruty acty phantasia pcipitur solum ab intellu, neq c. imaginato re-
flectit, sugra nos acty pcipersam cognoscit, ex quo fit vt aliquid corpo-
reum n sit per se sensibile, sed solum illigibile. Sermo a. nunc e
de sensibili per sensty externos.

Pa opinio

quæ ab hoc fiat aut ordinetur aliquo modo ad cultum Dei et religio-
nem veram, id est si Deus alicui ex Patribus v. g. revelatas significationem
futuræ sanctitatis in aliqua actione, ut si Moyses transiens cum
hebræis per mare rubrum scribat significare liberationem hominum a pecca-
tis in baptismo futuram, id aliqui affirmant; similiter si Moyses
exaltaverit serpentem in deserto ob sanitatem corporalem hebræo-
rum sciens symbolum esse Christi exaltandi in Cruce ad sanitatem
spiritualem fidelium, huiusmodi actiones ut erant a Moyse, erant
religiosæ ac sacræ.

Pa conclusio. De ratione Sacramenti vrtiliter accipiti est ut sit
signum sacrum non solum ratione rei significatæ, sed etiam ex eo quod sit
aliquid pertinens ad cultum divinum seu religionem veram. Pa pars
patet ex dictis, quia est sanctificans quæ significatur res maxime
sacra est. 2do pars patet ex Conc. Florent. ac Trid. citatis quæ referunt Sacra-
menta ad ritus sacros, de quibus quæstione sequitura. 2do patet: qa Sacramenta debent
a Ministro perfici cum intentione saltem faciendi id quod Ecclesia, ut traditur
in Florent. hoc est semper aliquid ad religionem pertinens. patet 3tio
ex PP. tam græcis qui Sacramenta mysteria hoc est signa ad Mysticas
pertinentia vocant, sic Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia sanctissima
signa; quam latinis, Augustinus e. lib. 32. contra Faustum: veteres
Sacramentis appellat opera quæ ad significandum fieri jubebantur, ita
lib. 3. de doctrina Christiana cap. 9. dicit novum et observatione dignissi-
ma et alibi sacrosancta. Confirmat ex S. Th. hic art. 4. ad 2. et art.
5. et 9. seq. art. 1.

Objicies: ablutio qua baptizati fuit in proscenio
S. Genesij, fuit Sacramentum, sed illa fuit ludicra qua adam ibidem religio-
nis veræ, de proinde res ordo prophana. Et si cum eo ioco fuit
coniuncta vera intentio faciendi id faciunt Christiani, eam ablutio-
nem fuisse Sacramentum, ut habet ex can. Romani de secrata dist. 4. et ex
facto Athanasij qui cum ioco baptizasset aliquos pueros iudicatus est ab
Alexandro Patriarcha valide baptizasse, ex quo fit ut ratione huius-
modi intentionis illa actio ad veram Ecclesiam pertinet, cuius fides et
ritus denominat et etiam sacram poterat eam ablutionem, si vero ea ab-
lutio fuisset solum ludibrium sine alia intentione, tunc non fuisset Sacra-
mentum, sanctificatio a. fuisset Genesij vel per internos actus contritionis, vel ex
illa etiam ablutione per privilegium speciale supplente Deo intenti-
onem Ministri.

Obicies 2do: contractus Matrimonij est actio mere prophana
ergo non est Sacramentum est actio sacra. Ans ill: neg. e. dicas contractum illum esse
sacram actionem prout est elevatus a Xto ad rationem Sacramenti sive ad significandam
et conferen-

& contrahendam gram coniugali statui congruentem, actio c. sacra ea
e quæ fieri sit in Ecclia sex tempto, acty. a. sufficienter substituentes etiam
Matrimony sterilem gnte Concil. Trid. recentium gout ce indecorij & Ecclia
indigni ac proinde insam Tractty Matrimony sit ce actio mere prophana. Re-
sponderi sit acty, quibty cetialiter habet Tractty Matrimony prout fiunt ab
intentione suscipientis Sntu, ce sacros saltem secundum quid ap fidem
Chri a qua procedunt; neq obstat gd pensatis obty sint acty hic & nunc
etiam illeciti & in Ecclia prohibiti, gd h ois actio ex aliquo capite sacra,
si vitio aliquo operantis indecenter & contra legem fidei, in templo po-
terit exerceri, sed quando rite ac debito modo exhibetur.

Ea conclio. Non e de rade Sntu vt sit proprie cultty Dei
sue acty a Chriana religione profecty. Pty gd acty virtutis religionis
supponit fidem in agente, quæ e initium salutis ex Trid. sess. 6 cap. 8
& relignatum virtutum, sed quando pagang v.g. intendens facere fo
faciet Ecclia baptizat, Sntu e validum sine hoc Ministri ex can.
Romang citt. & aliqd Sntu n e acty Chriana religionis sine elicitus
sua imperaty. neq dicas illum baptismum vt recipitur a suscipiente
ce actum religionis, gd etiam infans sit a pagano ea rade baptizari,
e nos de actione coty quam de passione loquimur.

Obicies 1mo: Sntu e rity quidam religionis, vt colligitur
ex Florent. & Trid. Ergo acty Chriana religionis. Rr. Sntu hoc ce ali-
quando ritum externa solum quæ ad religionem ptinentem, vt dictum
e, negatur ta hinc sequi vt sit semper acty elicity vel imperaty ab
ea virtute, vel certe Concilia loquuntur regulariter, e cum Sntu, sicuti
decet, administrantur.

Colligit 2mo ex dictis Sntu ce signum sacrum ab hoie,
vel quateng introduxit cultum divinum, vel quateng notat quædam
adiuncta quæ ad divinum cultum ptinent; an verò sint signum
etiam sacrum, quateng in suo vre causet fialiter vel efficienter
sanctitatem ptectam vel imperfectam, patebit infra.

QUESTIO V.

Utrum Sacramentum sit signum sensibile?

Prendum e, 1mo signum alty hoc ce sensibile vel externe, vt color &
song, vel interne solum vt visio oculi, quæ sentit solum ab imaginate,
ruty acty phantasia pcipitur solum ab intellu, neq c. imaginato re-
flectit, sugra nos acty pcipersam cognoscit, ex quo fit vt aliquid corpo-
reum n sit per se sensibile, sed solum illigibile. Sermo a. nunc e
de sensibili per sensty externos.

Pa opinio

Pa opinio est Occami in q. instito quem sequit Bracentis, ad rationem Sntti requiri quod sit signum sensibile, si e. Res contribuent spiritualia adhuc significandum, etiam illud spirituale est proprie Sntu.

2da opinio est communis ad rationem Sntti requirit necessario signum sensibile, de qua re sit.

Pa sentio. Certum est rationem signi sensibilis inesse Sntis tam Evangelicae quam Mosaicae legis. habet hoc ex Concil. Trid. Pa cum sess. 7 mentionem fecisset de nova ac veteris legis Sntis eorum discrimine, in sess. deinde 13. cap. 3. cum hoc inquit, est Eucharistia cum coeteris Sntis symbolum et res sacra et invisibilis gratiam visibilem, id est sensibilem sumpta denominatione a praestantissimo sensu, quam definitione refert et explicat Catechismus de titulo de Sntis. Confirmatur ex canone signum de consecratione dist. 2. ubi cum definivisset Sntu per signum: signum, inquit, est res praeter speciem quam ingerit sensibus aliud aliquid ex se faciens in cognitionem venire, quae definitio fuit accepta ab Augustino.

Colligitur ex dictis primo quod licere sentire cum glos. super can. Sacrificium dist. 2. de consecratione, verbo Sntu; ubi tanquam probabile admittit quod ea definitio invisibilis gratiae visibile signum non sit generalis Sntis etiam novae legis; vera est. et Concil. Trid. citt.

Dices cum glossam, retentam et etiam in impressione quae GREGORIVS Tertiusdecimus edendam curavit, ut omnis occasio aberrandi a recta et Catholica fide occasionem auferret, ut dicitur in Epta quae est certum Sntu et signum sensibile. Ex cam glossam forte finitam fuisse, ob sub distinctione loquuti, ac proinde relinquit lectori sapienti ut quod eligi debeat post Concil. Trid.

Obycies primo Canonem Sacrificium citt. ubi dicitur de Eucharistia sacrificium visibile invisibile est Sntu. Respondet primo verba illa desumpta ex Augustino alio modo se habere, hoc est, sacrificium visibile invisibilis sacrificii Sntu. Respondet 2do nota. Sntu illegi ubi id quod maxime sacrum est in Eucharistia Christi Dni corpus, quod est etiam sensibile per species consecratas, sed nos loquimur de Sntto adaequate sumpto, cuius definitionem alibi attulit Augustinus.

Obycies 2do: contritio actio plane insensibilis est mata Sntis Poenitentiae, Character est res spiritualis, et tn est Sntu, et Chris in Eucharistia hoc se modo invisibile est secundum illum etiam est Sntu. nec dicas si Deus assumeret rem aliquam insensibilem ad rationem Sntis futuram Sntu humanum, de quo loquimur, sed angelicum, quia si assumeretur actio imaginaria vel illicito solum pendens a phantasmate

Sntu

retentam

Sntu illud ad hoes pineret. Ideri et tria solere a Theologis distingui in Snts noue legis; unum dicitur res tn, de, quae significatur et n significat, atq hac e grá plane insensibilis. Alum dicitur Sntu tm, id scilicet significat et n significatur, de quo loquimur, et hoc e semper sensibile, ut ablutio aquae cum verbis te baptizo, et similia. Tertium dicitur res et Sntu simul, qa partim significat partim significat, ut character in baptismo et alys quibusdam, de quo infra. ex quibus colligit, id quanuis Sntu poit involuere aliquem partem de se insensibilem, tn ipsum adaequate et proprie et ultimatum importat sensibilitatem in signo, imo vero contributio ipsa per confectionem, character etiam per ablutionem et unctionem verbis affectam, et ipsa in Cuchia per species panisae veni sensibiles quodammodo fiunt in Snto.

2da ratio. ad rationem signi etiam Snts virtuliter etiam accepti requiritur ut sit signum sensibile. Pbt. qa cum nomen Snti rigorose accepti ex accommodatio Patrum ac Theologorum applicatu a Catechismo Rom. fuerit signis sensibilibus, si Snts deinde ~~deinde~~ definiretur per signum etiam insensibile, definitio rei excederet definitionem hoes, ac proinde n definiret id id significabatur per nomen sui ipsum definitum. Confirmatur ex PP. exponentibus nomen Snti per symbolum ac mysterium, Gregorius e. Nazianzenus orde in sacram lauacrum: mysterium, inquit, appellatur quando n quae videmus intuemur sed alia intuemur et alia credimus, et mento a Arcurio de Snts initio mirch Caleni inscitiam, quisque qui fecerit Snts e symbolum ac mysterium et neget e quid sensibile et corporatum, propterea et Jeremias Patriarcha Constantinop. in responso suae centuriae cap. 7. idco mysteria dicuntur quoniam in signis sensatis illigentiam sunt occultam, ex latinis a. afferri solet Isidorus, sue, ut quidam volunt, Gregorius, sue, ut aly dicunt, Augustinus relatus in can. multi q. j. caa j. id euenit qa Isidorus ex verbis Gregorij et Augustini confixit sentiam qua dixit quadam id eo Snta dici, qa sub tegumento corporalium rerum divina virtus secreto operatur, ubi scilicet significat et gratia sanctificans salutem conuenit ergo notio vocabuli ex pluriorum consensu et n paucorum placito sumenda sit, certum e plures etiam alios Theologos accipere Snts ut quid sensibile, cum Magistro in 4. initio S. Tho. hic art. 4. Scoto, et alys contra.

Objices: Deus et ordinare actum internum attributionis vel alterius virtutis creaturae ad significandam et conferendam gratiam, et Snts, et e. signum practicum gratiae. Confirmatur: qa si abero poit venire Angelo, tunc album n ponerent solum pro corpore sed pro sto magis visi, iam vero significatio et caritas gratiae

et conue=

sit convenire rei spirituali & signum ñ debet supponere solum pro corporeo. Confirmatur 2do: potuisset Deus instituere veras Sntia inter Angelos dum fuerunt in via, vel ad augmentum gratiæ, vel ad reparandem post lapsum, et hæc erit spiritualia utiquae proportionata naturæ Angelicæ. Sane si locutio externa hominis elevatur ad significandam et candam gratiam ita ut sit Sntia, ita et locutio Angelica ee potest. Et quicquid sit de Sntia antecedenti negando seq: ad Sntia e. proprie dictum requiritur ratio signi physici ac sensibilis ex placito plurimorum. Et si dicas eos loqui de Sntiis institutis de facto ac notis ñ vero de possibilibus; ita e, tum qa Catechismus nomen Sntiæ simpliciter et viriliter ad signum sensibile refert, et ergo illud nomen ex com Catholicorum placito significet etiam signa spiritualia, probandum restat nec probari potest. Neq obstat qd Occamus incogerit vherpare hoc nomen in alio sensu, in hoc e. ñ videtur laudabilis, confusionem e. generat diversitas linguarum, quamvis ille videtur solum sibi voluisse qd aliqd signum gratiæ pro Angelis pertum instituti potuerit a Deo; tum qa hoc modo eis definitio elidi ut. v.g. si definitio ignis sit substantia corruptibilis per se fortiter calida, potest quis dicere dari ignem qui sit per se liquidus, qa scilicet Philosophi definierunt ignem nostratem solum ac notum, ñ vero omnem alium illis ignotum.

QUÆSTIO VI.

Utrum Sacramentum sit signum naturale, an vero ad placitum?

Dicendum e jmo ex Catechismo citt. rerum sensibilium quardam inventas ee ut aliquid significent, qualia ñ vocabula, scripturæ, vexilla, imagines, in quibus scilicet si auferatur ratio significandi sublata videtur eadem cur adhibeatur; quardam vero sua tm eadem effectus ee, ut elementa, metalla, stirpes, negari tn ñ, qd etiam hæc postrema habere rationem signi, quamvis ñ propterea saltem principaliter instituta sint ut significent, et e. effectus nobis notiores, ñ signa naturalia suarum causarum.

Dicendum e 2do signa naturalia distingui a signis ad placitum, ñ qd naturalia ñ sunt aliquando ex placito hominum et significent voluntatem eorum, nam sonitus tubæ habetur ex placito seu voluntate bipicinis instantis et d signum naturale talis voluntatis, sed dicunt naturalia qa tanquam effectus vel causæ vel ex natura rei annexa significant ex natura rei, hoc e, alius ex qd superadditur aliud placitum hominum, et sic sonitus tubæ significat ad placitum principum proximæ futuram, qa ita ducibus et militibus placitum e. porro signorum ad placitum quidam nullam habent

similitu-

similitudinem aut proportionem cum rebus significatis, vt laurus & signum
vini venditibus; aliquando vt similitudinem vt casita papauerum a
Tarquinio Rege decussa significârunt eis filio Principes Fabiorum ca=
pite diminuendos esse. his positis.

Communis ac certa sentia est sintu esse necessario signum ad
placitum siue ex institutione Dei, nec posse esse signum naturale. Pbr:
qa res sensibilis, quale est sintu, non potest naturaliter significare rem spiritua=
lem. Sed contra est, qa motus & alacritas vegeta membrorum, hoc viui
propria significat, tam naturalem, quam voluntari; propterea aliqui arbitrant
hoc verum esse qa non potest res sensibilis esse signum naturale nrae sanctifi=
cationis; sed hoc difficile est, cur s. non sit effectus alicuius effectus sensibilis
ita pendens ab hoc, vt nisi quis esset sanctus aut beatus v. g. effectus
ille naturaliter esse non posset: propterea int.

Qa sctio. Potest aliquid sensibile esse signum naturale rei
etiam maxime spiritualis. Pbr: qa totus mundus hic sensibilis ita in=
geritur spiem sui in sensu vt faciat illectum in cognitionem Dei, qd est
res maxime spiritualis, deuenire. sic Rom: 1 inuisibilia Dei, ~~per~~
id est, attributa eius spiritualia, per ea quae facta sunt, id est, sensibilia illecta
conspiciuntur, sicut dictum fuerat Sap. 13. Confirmatur: qa ex sola
hominis figura in coelum erecta Tullius 2 de natura Deorum, & Lactantius,
Firmianus, & Clemens Alexandrinus lib. 3. paedagogi cap. 7. & Bernardus
Cant. serm. 4. inferunt in homine esse naturam illiginem, de qua illaque
Manilius Astronomicorum 4. an dubium est habitare Deum sub pectore
nro, in coelum redire animas coelos beniqui., neq dicas istam significare
immediate sed per discursum, effectus s. notiores, quamuis rationando
cognoscamus ex illis causas, passim a Philosophis signa appellantur, qa
etiam magis pbr in demonstrationibus Mathematicis, in quibus vt plurimum
ratiocinatur a signo.

2da sctio. Non repugnat aliquid sensibile esse signum
naturale etiam sanctitatis. Pbr imo: qa ex creaturis sensibilibus cog=
noscimus Deum esse quid maxime sacrosanctum. 2do qa dotes glorio=
sorum corporum saltem aliquae sint per se sensibiles, & ex ys in superi=
oribus ~~xbello~~ alio placito potest quis rationabiliter deducere esse corpora
amicorum Dei, sed ergo signa saltem probabilia sanctitatis.
Confirmatur 1mo: qa de Thoma Apolo dictum est Joan. 20. qa quoniam me
Thoma vidisti, visio ergo illa sensibilis fuit signum Apolo Christum esse
verum Messiam. similiter apparitio Chri facta Saulo dum iter faceret
Damascum, fuit sensibilis, & tn cum verbis Chri concurrit vt cognoscere
Chri virtus qe sanctitas. confirmatur 2do: qa miracula quae Chrus
patrauit fuerunt sensibilia, ex quibus tn sufficienter indicabatur

Christum

Christum esse sanctum sanctorum. Ioan. 6. videbant signa quia facie-
bat, ex quibus scilicet veniebant in apprehensionem veritatis sed
illa assentiri nolebant, quasi ea miracula fuissent, signa solum ex
placito dicere potuissent Hebraei se non venire in huiusmodi significatione; rursus facta est antiquitus a Prophetis miracula quibus significabatur sanctitas Christi futura.

Neq dicas 2do huiusmodi miracula non esse de se determinata
ad significandam potius hanc veritatem quam aliam quamlibet in
cuius ostensionem a Deo vel a Prophetis fierent, satis e. 8 qd determi-
nentur a circumstantiis e ducant in notitiam vel probabilem vel certam sanctitatis. neq dicas 3do illa fuisse signa fabrata ex placito
Dei e ordinata ad significandum, qa hoc non tollit vacem signi naturalis,
nam etiam statua Alexandri fiebat ex placito Polycleti ad significandum illum, et tn e signum naturale, e multi effectus naturales fiunt ab hominibus libere agentibus. neq dicas 3tio miracula vt significent debere supponere
aliquam revelacem e aliqua signa ad placitum, qd hoc non tollit vacem signi
naturalis prout opponitur signo ad placitum, vt cum artifex permotus a
locutione alterius aliqd opus facit qd ex natura rei significat suum effectum
vel causam, sed e effectus quorum connexio cum causis nescitur quat et signa
illarum tm modo post revelacem factam nobis v.g. ab Angelo.

Obyces: signum naturale significat naturaliter, sed nullum sensibile potest significare naturaliter sanctitatem Christi v.g. qa non e virtus naturalis cognoscibilis. R. significare naturaliter poe sumi duplicitter. imo prout
et naturale opponitur supernaturali, e sic nullum sensibile significat naturaliter qd e, nulla facta supponitione rei supernaturalis aut revelacionis alicuius.
2do naturale sumitur prout opponitur ei qd e ad placitum, quomodo
etiam in ordine supernaturali multa naturaliter significant, vt visio beatifica significat lumen gloriae, e alia effectus suos causas, e sic dicimus tegumenta sensibilia esse poe signa naturalia.

Tertia sententia. Sacramenta de facto sunt signa ad placitum e ex institutione divina. sic hoc imo de Sacramentis novae legis ex Trid. sess. 7 can. 1.
quae propterea appellantur Sacramenta Bonica can. intra Lectiam de consecrabe
oleum. 2. Pth. a. virtute ex Augustino potissimum, hic e. lib. 1. de doctrina
Christiana, ubi tradens signum in naturale e datum, sub hoc 2do genere
signorum quae Sacramenta vocantur, e habet expresse in Catechismo Rom. cit. neq in
hoc Theologi discrepant cum pateat inter res corporeas quae assumuntur et
ad vacem Sacra e gratam sanctificantem non esse tantam connexionem nisi
sine extrinseca institutione supernaturaliter ducere valeant in notitiam certam veram, certam e infallibilem gratiae, quae ut tanta vel detur.

Quaeres: utrum analogia naturalis quae e in rebus sensibilibus, v.g. in

ablutione

ablutione a qua cum emundabat a peccatis, poet de potia absoluta naturaliter significare gratiam quae conferitur, et similia. Et n poe, piri per potiam Dei tributur significatio ad placitum cum veritate infallibili, analogia e. naturis repraesentat naturam et qualitates rei similis, sed n ostendit rem illam existere aut futuram a parte rei, significatio a. Sacramentalis significat gratiam aut tribui aut tribuendam ee in n ponentibus obiecim.

Objcies 1mo: potia absolutionis vt Sacramento Poenitentiae significat remissionem peccatorum ex instituto hominum, dicitur e. absolvo te a peccatis &c. n habet significatio ex institutione divina, neg dicas per ea verba vt et ex hominum instituto significari solum remissionem quae homines per humanam potestatem offensas in te commissas condonant, vt vero dicuntur a Sacerdote in ijs circumstantijs significare remissionem offensae divinae superiori potestate factam. contra e. o 1mo, qa in extrema unctione mentio fit remissionis a Deo faciendae, cum dicatur: indulgeat tibi Deus &c. ideo qa homines potest convenire in referiendis verbis quibus significet dimissio peccatorum in Deum commissorum faciendam per authoritate divinam, imo de facto Scribae dicebant Lucae 5: quis est dimittere peccata nisi solus Deus, et Christus cum addit. vt sciatis qa filius hominis habet potestatem dimittendi peccata, adhibuit verba significatoris humanae, aliquem illum n illexisset. Confirmatur hoc ex reliquis Sacramentis, in Eucharistia e. hoc est Corpus meum, significat e humanae institutionis; rursus in Confirmatione: Ego te consigno signo Crucis et confirmo te chrismate salutis; deinde in ordine dicitur: Accipe Spiritum S. &c.

Dicent aliqui verba dimittendi, indulgendi &c, ex institutione hominum significare quidem remissionem, sed ea n certo et infallibiliter datur ideo requiritur in Sacramentis. Sed contra e, qa hoc modo n mutatur potest significatio vocabuli sed suppponita fiducia Dei efficientis gratiam significatam. Confirmatur: qa aliud e tribuere veritatem et certitudinem verbis prolatis, ac proinde habentibus iam suam significationem, aliud instituere de novo eorum significationem. propterea.

Dicent alij verba dimittendi peccata et similia vt et indicata ab hominibus significare donationem quidem sicuti humano modo fieri solet, sed n cum reductione in gratiam Dei, amicitiam, et adoptionem filiorum, ec proinde ea verba posunt ee vera etiamsi Deus ita condonaret peccatum mortale vt tn n tribueret gratiam iustificantem, cum igitur in Sacramento significet aeterna huiusmodi gratiam, iam significato eorum, sacramentum propria de novo et divinitus instituta e, aliqua verba Sacramentalia significant peculiaria accidentia gratiae propria cuiusq Sacramenti, qd n habetur ex platito humano, ad confirmationem dico in, Eucharistia notari refectionem spiritualem, similiter in confirmatione

sensus

sensqd: ego te consigno interne & chrismate salutis n cuiuscunq
sed humanalis; rursq cum dicitur: Accipe spiritum S. &c illigatur effectu
peculiaris grae divina, quae n significatur per illa verba prout it solum
ex humana institutione. Deeri tn ut semper ex institutione Can
per verba & actiones sntales significari graam certo & infallibiliter haben=
dam; & sic n ponitur solum veritas infallibilis in re ipsa, sed in signi=
ficatione etiam per signo qd illam infallibilitatem notat & n ex hum placito.

Obycies 2do: vel Deus instituendo huiusmodi signa abstulit a
vocibus significationem antiquam ex hominum placito, vel illam retinens ad=
didit aliam de novo. n jmum, qa in Matrimonij n verba illa v.g: volo te in
coniugem n significent talem consensum nullus & contractus erit ac proinde nul=
lum sntes n 2dum, qa quando dicitur volo te in coniugem si ea verba sig=
nificent datur mihi grae sanctificans, magna fit vocum perturbatio, qd nam
e: vocabulum ex illis significabit datur mihi grae deinde nec illa vocis
significatio humana ut cum, in baptismo quis abluens dicit: ego te abluo,
quis e. hoc n videt? Rs humanam significationem n esse sublatam sed
occultiorem quandam insinuata, nadeo ut verba una cum reb constituant
signum completum grae; simile quid accidit in dictis occultis & para=
bolis quibusdam sapientum, qualia fuere symbola Pythagorae, nec
potig in jsemblematis quas Italice vocamus Imprese stantes rebus
& verbis; neq in hoc fit perturbatio, in contractu e. Matrimonij traditio
illa corporum & acceptatio ita simultaneae significant mutuum consensum
ut sntaliter significet graam cum mutua charitate quam Deus impertit
illis, n 2. a. necesse in omnibus saltem sntis ut singulis verbis aut actib
habeantur divisim particula significativa, sed tota formula completa
sit sumi ut signum grae quae recipitur, sicuti tota lauro dispensa
foribus significat unc vinum venibile, et signum per unam frondem
n significet unq v.g: cyathus & per aliam alius; ex quo fit ut significatio
sntalis n sit necessario ac semper per modum vocabuli, sed aliquando
per modum rei. neq superflua e eius significatio vocum, qa semper determi=
nat illas res sbi, v.g: cum quis aquam rejicit infanti poet dicere, ego
te refrigero, sed tn dicit: ego te lavo, ut per arcanum etiam notatem in=
dicet hac ablutionem.

Obycies 3tio: in hoc consistit potissimum voluntas Dei
& hominis Mis velle & facere, per hoc e. qd voluit Deus fieri hucem facta e
hus, qd praestare nequit humana voluntas, quamvis ergo ex eo qd si
velint homines hoc vel illud esse signum huius vel illius rei, illud n sit signum
reale in nra sed moraliter in existimatione hominum, tn quando Deus vult aliquid esse
signum, illud signum erit tale ex nra rei. Rs velle Dei e. facere, sed
eum modum quo Deus vult, eum ergo Deus vult res sensibiles esse signa

ad eum

ad eum modum solum quo aliqua rei naŭales, vt signa ex horum in=
stituto, talem significaõem solum habebunt; addit et cum signa sint
naŭalia ex intima naŭ sive secundum exigentiam innatam ñ posse
a Deo fieri vt si res naŭaliter ñ exigit exigat naŭaliter, sequeretur q. ex
vno capite qd illa res ñ exigeret naŭaliter, qa fiat ex eig cetera, et ex alio
capite exigeret naŭaliter qd Deus vellet ex talem exigentiam.

Obyciet 4to: Minister baptismi v: g: baptizat ex inten=
tione iustificandi & iustificat ex caŭ talis intentionis, sed ipse actus
baptismi est effectus hujus intentionis & gratiam mediate est effectus iusti=
ficatis, ac proinde sit connexionem ex naŭ rei cum justificatione et conse=
quenter est signum aliqd naŭale illis. neq dicas ablutionem illam ex=
ternam ñ esse ex naŭ sua connexam cum tali intentione ac fine, qa
satis qd de facto hat talem vacempnes e. marmor sit ex naŭ sua fi=
guram Crucis, tn quando illam sit signat Crucem naŭaliter. Respondet sit
talem ablutionem habere ~~abtrinsecum~~ ad extrinsecum connexionem cum iustificatione in
statu ~~in re ita~~ cetera tsive in gne caŭ finalis, sed significare liberam iusti=
ficationem secundum existiam realem a qua ñ dependet, neq ex naŭ rei cum
illa connectitur, sed ex arbitrio Dei volentis hominem justificare. Sed
tra, qa intentio baptizantis pendet ab huiusmodi voluntate Dei, ex eo
e. qd quis credit Deum velle iustificare baptizatum movetur ad bap=
tizandum & baptismum saltem mediate sit connexionem cum tali volun=
tate et revelatione Dei quae est caŭ collationis gratiae, ac proinde sit connex=
ionem ex naŭ rei cum illa, propterea respondetur aliqui baptismum
et similes actiones externas ex oio easdem nec habere mutabandae
pendentiam sive fiant ex ~~illa~~ una intentione sive ex alia. Respondet
in baptismum dici signum ad placitum secundum illam similitudi=
nem quae apparet, ñ vero secundum eam rationem quam habent ab ex=
trinseco et per accidens sit, si e. Deus ablutioni superaddit etiam qualita=
tem effectuam gratiae, vt multi volunt ea erit signum naŭale, sicuti caŭ
necessaria contra mentem et signum qd erit effectus.

Quarta sectio. Ro rationem Sti necessarium esse vt eig
significatio sit ex institutione et ñ naŭalis. Pte ex Catechismo Rom. cit.
postquam e. nomen Sti et eig significatum sub conceptu quodam confuso
assignasset, applicavit illi datum definitionem vt sit in eo rerum genere
quae significant vt vocabula, scripturae, vexilla et similia; si igitur quis
accipiat aliqd signum naŭale iam excedit ~~ro~~ id qd illegitimi nomen Sti,
propterea Doctores cum Magistro in 4to libro ex Hugone Victorino
diversam institutionem tanquam aliquid notatum in definitione
Sti etiam valdissime accepti recipiunt.

Obyciet 3tio: significare per modum similitudinis et ima=
gines

gnis e significare naaliter, sic e. Statua Cæsaris Cæsarem notat, sed
Smtu ex Hugone e Magistro in 4to cum Theologis ita significat vt
rei significatæ imaginem gerat & naaliter significat. Secundo, si-
militudinem quæ inter Smtu e rem significatam intercedit n e per-
fectam, sicut imago Cæsaris quæ illum repsentat, sed magis imperfectam
e incompletam, cum pertim radem instabilis existentiæ, grãæ cum
etio n ponente obicem res naalis n ~~a~~ exprimant. pro qua tn re sit.

Quinta sctio. de Smtu ht aliquam similitudinem naa-
lem incompletam sive potig proportionatam cum grãa significata,
dicitur a. potig proportio quam similitudo, similitudo e. illa
proprie e per quam res conueniunt in spe vel in gne proximo aut
propinquo, aqua vero v.g: abluens in baptismo n e hoc modo similis
grãæ, vix e. conveniunt in rade entis, proportio a. attenditur tenes,
hoc: vt sicut aqua corpori affusa tollit eis sordes, ita grãa infusa hiæ
aufert ab illa peccatum.

Pth. a. sctio ex definitione Hugonis Victorini lib. 1 de
Smtis parte 9 cap. 1. qua dicitur Smtu e naali elementum ex similitu-
dine repsentans. Confirmatur ex definitione Magistri in quarto sctio
quam recipiunt in hac parte, Smtu e visibilis forma invisibilis grãæ
vt eis imaginem gerat, cuius sententiam recitat e radem explicat Cate-
chismus Rom. cit. dicens Smtu spec quadam e similitudine id nobis
declarat qd Deus effecit in animis nris. Confirmat 2do inductione, pt
e. notauit Tertullianus de resurrectione carnis: carne, inquit, abluit
vt hia emaculetur, caro ungitur vt hia consecretur, caro signatur
vt hia muniatur e ita de ceteris, in Smtis etiam veteris legis erat
aliqualis proportio, circumcisio e. signabat exuacuacem carnis e
peccati quæ per baptismum habetur, can. 2 de consecrade dist. 4.
eis tigni pascalis significabat grãam reficientem nos in Eucstia,
can. sentam sanctam de consecrade dist. 3. ut de consecrade sacer-
otum e de purificaoibus expiatorum quæ habebant etiam proportio-
nem aliquam cum grãa quæ nobis traditur in correspondentibus Smtis,
idem arguit ipse mtus probabiliter de Smtis in lege naa, si quæ
fuerent proprie Smta, ex notioribus e. ignota naaliter præsumunt.

Sexta sctio. quamvis poit Deus ad significandam
cor
imo e ~~au~~ ferendam grãam assumere aliquid qd tn proportionem cum
illa n hat, tn ad Smtu rigorose acceptum huiusmodi proportio requirit
dari huiusmodi proportionem qa qd nullam oio hat vix steriset
sp analogiam quam in oibus fere rebus illecibus humanis per ordinem ad
superna adunata rei cuiuscunq subtiliter deprehendit, nam si v.g:
loco ablutionis in baptismo infans maculando cet sordibus ac limo,

adhuc

adhuc quis diceret, hoc esse simile graue, qa scilicet grauia maculam
inferret hoc veteri illum deformans, et diabolum ipsum tordiaret.

Sed 2.a pma pars rationis: qa si hoies per hederam et plumbum
significant vinum venenosum, et fores theatri aperiendas quae non habent
huiusmodi proportionem inter signum et etiam Deus similis signorum
quae vti poterit: conferre 2.a gravam ipsi quotiescunq velit et per hoc cunq etiam
physice maxime disparatum, cum insertim vnig hois dederit multis
vitam aeternam, ~~quae ratio~~ Dax pars ipsi definitione non solum Hugonis 2da
et Magistri recepta a Theologis, sed etiam a Catechismo illis explicatur
de Sntu cum nomen ita nouum res assignata, sit in cognitione rerum quae spes
quaedam ac similitudine declarat diuina in Angelis operaoem. Confirmatur
ex Augustino epla 23. si Sntu similitudinem quandam earum rerum,
quarum est Sntu, non haberetis ojo Sntu non esset, nosse 2.a similitudinis
illegi est proportio naalis, vt illexine vocetur Catechismus, et non solum ex
ratione vocabularis quemodo verba dicuntur imagines rerum. Neq
obstat qd loquatur de similitudine pn, quam signum sacrum interdum
accipit nomen rei significatae, vt Sntu corporis et sanguinis Chri dicit
corp et sanguis Chri, vt quidam volunt, qa de tali etiam similitudine
loquitur per quam dicit diem anniuersarium Passionis Dni vocari
diem quo Dns passus est, inter hos 2.a dies et similitudo et coherentia
quaedam naalis ex annuo solis ac Lunae decursu.

Colligitur ex dictis ea verba Chri Dni ad Magdalenam
prolata: remittuntur tibi peccata &c. non fuisse Sntu pn. de secretum etiam
talis analogia, nec fuit pars Sntu Poenitentiae, qa non fuit ibi maa,
vde confessio vocalis, et ex alio capite etiam; similiter sex species con:
secratae sumerentur tm vt signum Chri corporis et sanguinis ibi la:
tentis sine ordine ad nutritionem spiritualem, non est Sntu etiam ex
hoc capite, qa non habet talem analogiam cum corpore et sanguine.

Quaeres: vtrum signum Sntale sit vnum quid totale
conflatum ex duobus partialibus signis, v. g: rebus et verbis; ax vero
quid indiuisibiliter resultans? Respondet Caietanus art. 6. ad 2um
non esse duas relationes signi partialis, sed resultare vnum quid ex com:
posito rerum et verborum, vt ait docere hic S. Thomas. sed ex eo
colligitur oppositum, cum dicat aqua nos vti ad significandam omnium
ablutionem sola, et forma addat vim significandi esse principaliter in verbis,
confirmatur: qa tam de ablutione in baptismo quam de verbis: ego te bap:
tizo verum est dicere, ho ter spem quam ingerunt senibus aliud quid
facium ei in cognitionem venire.

Obiicies 1mo: si Sntu insertim nouae legis, vtiat necessario ex
analogia naali tanquam incompleta ratione significandi et ex verbis
sine

sunt alys rebus magis determinatuis tanquam alia incompleta in
rade signi, sintu n signum ad placitum, sed quod compositum ex signo
naali e ad placitum dici debet. Ideri ipse denominacoem poe de sumi
a potiori, ac proinde ad determinatuis e potissimum a verbis in
quibus e principatum significandi docuit Augustinus, cum pertinet
significao ex placito in verbis sit duplex, ex placito scilicet horum,
e Dei. addi ipse illam analogiam naalem requiri quidem ad significa-
cadam incompletam, sed n ee satis ad inducendam partialiter notitiam
gratiae cum notetur divina institutio; simile quid videre e in in-
signibus coubus v. g: in emblemate Academiae Parthenia, sola :. ea
verba: transiens nodis, n a hpis poeticam significacoem, sed si superaddatur
magnetico lapidi e a pnulus, iam poetica significade e lapis signi-
ficabit sapientiam vel beatam Virginem, e arcang anulorum
nexus notabit laborem sapientiae aut Virginis quo sodales in unum
colligantur.

Obycies 2do: signa ad placitum ex Catechismo citt. ita
se hnt ut si ex illis vim significandi detraxeris, sublata sit cau-
sa cur sit instituta, sed signa sintalia sita se hnt, q. si tracta Matrimonij
etiamsi ab illo auferas significacoem sintalem adhuc multam causam ht
vb instituatur, id e, conservacoem spei. Rr si ad contractum Matrimonij
auferatur modus Christiana quo q fiertur rado signi, cessare causam cur insti-
tutum sit ad gratiam matrimonialem significandam e efficiendam,
go satis e.

Obycies 3tio: Baptismus collatus a Ministro sine intenti-
one requisita, n e sintu ex Concil. Florent. sub Eugenio 4. de instruc-
tione paganorum d 4. e tn ducit fientes in notitiam gratiae significa-
ntis, g datur sintu, id e, signum gratiae significantis sine sinto.
Rr Baptismum eo modo collatum n e signum sua n ducerem noti-
tiam ex institutione Christi cadente scilicet super talem actionem sine
congrua intentione exercitam, sed e signum ex similitudine quam ht
secundum externam speciem cum baptismo quando vere conferitur,
e qui e signum divinitus institutum; neq obstat go huiusmodi
etiam significado censeat remote ex institutione Dei qua verum
baptismum instituit.

Quaeres: utrum connexio moralis, puta meriti pertinet
condigni vel laboris respectu praemij aut mercedis quando intercessit
labium antecedens, satis sit ad institutionem signi sintalis, v. g:
cum Deus dixit: si d post baptismum recte vivas quegebo gratiam
pro mentis? Rr n ee satis, ut colligitur imo ex Catechismo Rom. citt.
ponente sinto in genere signorum, qualia sit vexilla, scripturae, e similia.

Do ex

2do ex Concil. Florent. dum dixit Sta veteris legis ñ cabant gram de eam solum dandam per passionem Chri, ac proinde ñ ex meritis cõnecung alterig. 3tio Sta veteris legis significabant gram quae conferitur in nris Sts, vt colligitur ex S. Paulo de baptismo, e alys: hae conferitur ex opere operato, neq. e. nra Sta haberent tantam excellentiam si grã solum iuxta merita suscipientium darent.

QUÆSTIO VII.

Quænam institutio sumi signi requiratur pro Sacramento?

Dicendum e pmo multaliter poe a Principe indutui aliquid in signum alterig rei; pmo explicite e in actu signato, sn verbis aut prolatis, aut scriptis, aut alio sufficienti modo promulget v. g. vt vexillum erectum sit signum militibus ut faciendi, quomodo Deus dixit Abrahã Circumcisionem futuram in signum foederis cum eo facti Genes. 17. 2do modo implicite e in actu exercito, v. g. si Dux imperet militibus vt si fuerit erectum vexillum ita cogerent, ita Christ. Rex gratiae cupiens Baptismum adgredi si quis baptizatus fuerit salus erit; vtrumq. hoc et Princeps vel immediate facere, vel mediante aliquo alio cui det hoc in mandatis. 3tio et Deus alio etiam modo se habere, si nimirum per gram praeuenientem opportunam rebus praesentibus moueat horem ad instituendum aliud signum, quomodo Deus Israelitarum aduum rupnadum contra Author e, et vt agens particulare, sed visle in Domine praeiuta si inspiravit solum mulieri Raab vt faciam purpuream funiculum apponeret in signum sua liberandis, cuig tn signi, quamuis author fuerit Deus, th fuit signum ex instituto e ex conuento illig mulieris cum exploratoribus.

Dicendum e 2do aliud ee instituere aliquid in signum ex placito, aliud cognoscere, imo e notificare, alteri similitudinem seu proportionem unig rei cum alia, metaphorice e. locutio e notitiae proportionis, neq th e institutio signorum; v. g. cum quis pueritiam vocat humanae vitae Auroram, e senectutem Vesperam, notificat proportionem, nec th sequitur pro Aurora sit signum ex placito pueritia, vt sita Aurora diei horis deberant in cognitionem pueritia, propterea Hebreis 4 parte initio distinguit inter signa instituta e ea quae contingebant Hebraeis in figura solum.

Prima opinio existimat ad divinam institutionem signi sacramentalis satis ee quamcung ordinabem divinam siue expressam, id est per propriam revelationem, siue implicitam e quae sitper insinctum.

Sta Alensis

ita Alensis 4 parte initio, videt S. Thomæ hic art. 5. ad 3tium.

Eda opinio asserit requiri aliquam Dei propriam revelaõem.

Pa xlio. ad institutionem signi Smtalis n̄ ē satis ordinaria directio divinæ providentiæ per cõia auxilia humanorum actuum etiam supnaãlium, sed requiritur peculiaris intimaõ vel revelaõ circa signum saltem indeterminate sumptum. Pbt ex definitione Smti qua dicit signum ex institutione seu cõventione divina, id ē, prout opponitur humanæ, ut ex Theologis ē potissimum ex Catechismo colligitur, si a. per cõia auxilia graæ, quibus hoies deliberare solent de rebus, iudicarent ēe raõabile hic ē nunc instituere signum aliqd iustificaõis, diceretur illa humana prorsus institutio, quomodo ē actus supnaãles humanæ voluntatis dicuntur humani. Confirmat jmo inductione, nam Smta noua a Chro Dno, veteris verò legis a Deo per Moysen tradita st, ex quo licet arguere de Smtis in lege naæ ut Deus scilicet revelaverit saltem Adamo post lapsum, n̄ determinando in particulari de aliquibus signis Salvatoris siue salutis per illum acquirendæ, quibus etiam signis exhibitis poent separari a profanis ē aggregari fidelibus in ordine ad veri Dei cultum, propterea Hugo Victorinus j lib. de Smtis parte 2 cap. 4: conycimus, inquit, qd Deus hoiem a principio ad hæc exercenda consilio erudierit, propterea etiam Sacrificium Melchisedechi probabile ē divina ~~revelaõe institutione~~ revelaõe institutum fuisse, qd etiam nnisi a Melchisedeche ministratum oibus hoium gnribus quidam putant, ē de remedio paruulorum pbt efficacius, si e. nulla fuisset revelaõ qd Deus collaturus eet graam paruulis, quando aliqua protestaõ fidei exhiberetur, negligentiores hoies cõnaãliter fuissent in adhibendo remedium cum notabili detrimento posteritatis Sctrum Patriarcharum. Confirmat 2do: qa alioquin quilibet Episcopus v. g. poet instituere Smtu, si nimirum cognoscens abundantem graam, quam daturus ē Deus tempore Ante Chri servis Dei signandis in frontibus Apocal. 7: ne cedant psecutionibus, instituerent aliquod signum illius amplæ sanctificaõis cum coeteris requisitis, iam octauum in Ecclia Smtu induceret simile saltem legis veteris Smtis.

Eda xlio. Ad institutionem signi Smtalis necessarium n̄ ē ut Deus per se ē immediate illam hoibus insinuet. Pbt: qa veteris legis Smta ordinata per ~~alios~~ Angelos fuerunt in manu mediatoris ut habet ad Galatas 3. nra verò a Chro Deo ē hoie instituta st, ut definitur in Trid. sess. 7. can. j. Smta denique legis naæ a fortiori videntur instituta mediantibus tm Angelis, ē forte n̄ ab uno

primario

primario multorum Principe cultore totius congregationis fidelium, sed a custodibus particularium vel omnium vel familiarum, Dei noce revelantibus, sic e. a minoribus ad potiora quasi divina providentiae modo procedatur, quomodo illigi pt. S. Thomas hic art. 5.

Tertia Scho. Ad institutionem Sntti n videtur necessario requiri, vt Chrs vel Deus instituens explicet velle se in actu signato vt aliquas res sit signum sigae vt ea, sensibus gesta fideles illigant dari vel dandam esse gram sanctificantem, sed satis esse vt in actu exercito illud praestet, instituendo v. g. ablutionem cum verbis exercendo se caeterum gram ijs qui baptizentur. Pbt jmo: qa certum e apud Theologos requiri in scriptura institutionem expressam aliquorum saltem Sacrorum novae legis, at ibi n asseritur dixisse Christum solo hoc esse fidelibus signum iustificationis, sed solum in actu exercito, et implicite, vel virtualiter assignando materiam et formam et promissionem gratiae sine institutio signi vt signum e, n e necessaria. Maior pbt: Baptismus e instituta fuit vel Matth. 3. cum Chrs in Jordane baptizatus fuit a Joanne, vel quando Chrs Matth. vltimo dixit: Ite docete omnes gentes etc, qui cum baptizati fuerit salvus erit. Minor probatur in hoc et similibus assignat solum materiam et formam Sacramenti, et insinuatur collatio gratiae, vt pbt legenti; in Sacramentis veteris legis videbimus magis considerata fuisse res signi, cum praesertim dicat Catechismus citt. ea fuisse instituta vt signa tm, et qa cum carerent vi activa, ratio ipsa signi attendenda potissimum videbatur.

Dices: Eucharistia saltem nobis interpretatur ita et divinitus instituta Sacramenta, vt per ea tanquam per signa sequatur gratia se. Ideo contra e jmo qa quamvis Concilia declararint Sacramenta esse signa, institutionem tn Christi ex ipso Evangelio proponunt., 2do si hoc esset, oporteret vt fideles accedentes ad Sacramenta rationem signi plurimi facerent, cum tn de gratia sequenda cogitent, neq explicite saltem significandi rationem attendant, neq vlg horbari solet vt ad rationem signi formalem respiciat.

Objcies jmo: sequeretur sumptionem Eucharistiae esse Sacramentum, dixit e. Chrs qui manducat meam carnem etc in me manet et ego in illo. Confirmatur: qa cum Chrs dixerit si quis bene operabitur sabbatis, opus bonum est Sacramentum. Ponent aliqui sumptionem Eucharistiae n esse Sacramentum saltem sine additio, qa Sacramentum e signum completum, ac proinde ed totius complementum integrale, cum significationem nutritionis spiritualis proxime quis insinuet per modum applicationis cibi. ad confirmationem Rs bona opera si sit interna solum, istam n esse Sacramentum ex defectu sensibilitatis, si vero fuerint etiam externa et meritoria praesertim de

consigno

congruo, iam n ee signa saltem ex instituto, si a. fierent n meritoria
vel si vltra meritum grãa operatur ex opere operato si habebit forte
analogiam naturalem, sic si aliquando hãt cum ceteris requisitis n ee
absurdum si Sntã dicantur.

QVESTIO VIII

Vtrum Sacramentum sit Ecclesiastica coerimonia?

Dicendum e, imo rem sacram latius patere quam coerimoniam, quoniam
2. sacra precipue diuino cultui dedicantur, vt altare, eucharistia et
sacerdotii vestimenta, sacra dicuntur, imo, vt ait Epiphanius in 2da
Synodo Nicena act. 6. multa quæ inter nos sacrata et sacram precipuam
n accipiunt, tale e signum crucis, imagines, et similia, ~~ad~~ et hæc nemo
dixit coerimoniaas, coerimonia e, cuius nomen Augustinus lib. 2 retrac-
tationum cap. 37. dixit n ee in vsu sacrarum litterarum, verum geoni-
am Exodi 18. et Deuteron. 4. et alibi ~~tacite~~ mentio fit coerimonia-
rum, vel hoc latuit Augustinum, vt aliqui volunt, vel forte Bibliorum
versio, quam habuit Augustinus, pro vocabulo coerimoniæ ritus vel obser-
uatio appellauit, coerimonia, in quam, Ecclesiastica, vt notauit Bruno de
coerimoniis initio, e ritus siue modus agendi quidam exterius quem Eccle-
sia in cultu diuino obseruat; ex quo fit vt sit actus sensibilis nec sacralis
aliquo modo significans quantum e de se diuinam excellentiam et ad
spiritualem effectum conferens, hæc a. quamuis late sumpto vocabulo
post ee aliquid priuatum et vnica vice factum e, et iterari etiam nequeat,
th coerimonia rigorose accepta e actus aliqua publice stabilita per legem
aut vsum.

Pa opinio existimat Sntu ee tantum involuere coerimo-
niam publicam etiam lege stabilitam. ita Bellarminus lib. 5. de Sntis cap.
9. Suarez disp. 5. sect. 3. Pbt. qa Sntã sic instituta ad utilitatem n vnius
hois sed omnium, et pertinet ad aliquem statum religionis in quo certi hoies
conueniant. Deinde et Sntã prout ordinario modo instituuntur
respicere utilitatem omnem, et requirit statum aliquem publicum v. g. legis
Mosaicæ vel Mosaicæ, ex hoc a. patet qd Deus s. nunquam modo extra-
ordinario n potest instituere Sntu sine vno vel altero hoie.

2da opinio putat Sntu ee necessario signum stabile
et fixum saltem in actu primo, id e, vt exigat duraoem stabilem, quamuis
eam actu aliquando n hãt. ita quidam recentiores probant. qa Sntu debet
ee actus vt distinguat hoies vnius religionis ab alijs. Deinde et id ee regula-
riter verum, vtrum a. hoc etiamsi requiratur probandum restat.

Tertia opinio existimat ad etiam Sntu pertinere coerimoniam,
sed n

sed ñ qua necessario secundum actum aut secundum exigentiam stabili lege firmetur. Pt: qa ñ omne sacrificium è signum divinæ excellentiæ è gtinens è communem utilitatem in quocunq statu, quam sntu sit signum sanctitatis humanæ, sed sacrificium ~~ꝓt~~ è privatum neq exigens stabilem duradem, sm modo e. Hæc si Deus omisisset, fuisset huiusmodi sacrificium & è sntu aliqs similiter fieri poet.

Pe scho. omne sntm aliquam Ecclia diem cerimoniam importat. Pt, jmo ex Concil. Florent. qd cerimonias ~~sunt~~ veteris legis fuerunt in sacra, sacrificia, è snta, ut notavit Valentia dis. 3. q. j. & illa igitur. & ad cerimoniam tanquam ad predicatum cmune, referuntur, de sntis a. nova legis ~~pt~~ hoc ictum inductione, ex quibus sumptio erit de sntis in lege nova, cum ñ sit necessarium multiplicare sntm instituendi.

Obycies jmo: in lege nova snta ñ habuerunt determinatum ritum neq res certas ac promde nec stabilem legem. Rx si ea snta ñ habuerunt stabilem legem circa speem determinatam actionis vel rerum, habuerunt certe circa racem aliquam gnricam, ut aliquo signo protestarentur fidem Salvatoris, vel quo simile traderet posteris, alioquin deditusi certitudine boni eventq v. g: circa remedium parvulorum facile illud omisissent.

Obycies 2do: sntm Matrimonij celebratur aliquando per actq indecoros è qui nulla rac per rigsacri aut ab Ecclia observari ~~ꝓt~~. Rx huiusmodi actus quatenq ~~ꝓt~~ ex intentione propria christianorum è cerimoniam, si ñ in actu è simpliciter, saltem secundum quid & secundum exigentiam, qa sacro quodam modo prestari potheant.

3da scitio. sntm viriliter acceptum in benepar cerimoniam in recto, poutam definitur. Pt: qa Euchtia quæ servatur in altari è sntu erigrie è sine dubito, ut habetur ex Trident. sess. 13 multis in locis, è can. q. è 7. è ex cmi sensu ac modo loquendi Patrum è fidelium, sed Euchtia sub modo sumpta ñ è cerimonia, cum ñ sit actio transiens sed res ordo permanens. Q. ñ de sntm è cerimonia saltem in recto. confirmatur: qa quamvis tropica è ampliata sive potq distracta locutione diceretur, sicut a quibusdam dictum è, Euchtia è consecrato speerum panis, è, tn postquam damnati ~~ꝓt~~ hæretici nri temporis, cogd inverint Euchtiam è ipsam actionem è rem ñ vero rem permanentem, tanto magis cavendum è ne ex modo loquendi conveniret cum illis in re etiam qua videamur, sicuti ex quo illi noie ~~cere~~ communi ad significandos suos errores circa Euchtiam abutuntur, catholici ñ vurpant id nomen, simile quid notat Augustinus in psal. 32. dum dicit: eo tempore regulas

ab Ecclia

ab Ecclia cytharas & organa theatrica, qa scilicet gentiles ys ad luxum & libidinem in theatris & sacrificeys suis utebantur.

Obycies jmo: maa & foa Smtorum simul sumpta importantur in recto, dicitur. e. Baptismus e ablutio & verba praescripta, sed verba consecraois sit foa Smti Euchtiae, ut habetur ex Concilio Florent. in decreto Eugenij §. 3tium & Eetiam coerimonia quae consistit in illorum verborum prolave pdicabitur in recto de Euchtia. Rdent aliqui foam intrinsece constituentem, sicut Aia & corpus constituunt hoem, pdicari in recto, foam a. extrinsecam & transeuntem & quae n efficit rem constitutam n importari in recto, ut ptt in obtis poiarum & habituum in quibus assignatur rao maalis seu maa, & rao formalis seu foa quae concurrit etia efficienter ad actum, neq. e. dicitur poia visiua aut visio e lux, sed vitalis attingentia lucis. Rdent alij verba consecraois ee foam intrinsece ptinentem & per modum adiacentis n per se stantis, ac proinde pdicari in obliquo seu de connotato, sicut coena n dicitur tempus vespertinum. ex quibus habet Authores coeteroqui dissidentes conuenire in hoc qd consecrao, quae cum alijs adiunctis coerimoniam constituit, n pdicetur in recto de Euchtia.

Colligitur ex dictis eos PP. & AA. qui absolute dicunt Smtu ee coerimoniam vel loqui regulariter n vtsliter, sicuti ad rigorosam definitionem requiritur, vel loqui de Smtis prout etiam constituuntur in fieri, quomodo Euchtia consecrao dicitur.

Tertia sctio. Non videtur de eetia Smti ut inuoluat coerimoniam publicam & stabili institutione aut lege firmatam. Ptt ex Conc. Trid. & Catechismo Rom. citt. quae definiunt Smtu, ut sit inuisibilis gratiae visibile signum ad nram iustificaoem institutum. hoc. a. pt sistere etiamsi Dei nullam publicam aut stabilem duraoem instituat pro tali signo. Confirmatur: qa sacrificium cruentum Chri Dni in Cruce fuit verum & proprie dictum sacrificium etiamsi n fuerit eo modo iterandum, imo etiamsi n fuisset institutum sacrificium Missae ad illud repsentandum, adhuc illud fuisset sacrificium & e Smtu aliqd poterit vere ee tale quamuis iterandum aut a pluribus celebrandum n sit.

EVAESTIO IX

Vtrum Sacramentum sit signum practicum alicuius sanctificationis perfectae, vel saltem imperfectae in suscipiente Sacramentum?

Dicendum e jmo signorum quaedam ee mere speculatiua, ut haec vox Deus, quae n trahit secum ullam aliam actionem. quaedam

esse

esse practica, vt erecto vexilli quaesita mulier uter capessant;
aliud a. e praetexum per modum causae trahentis effectum, aliud
per modum conditionis sine qua non ponitur res significata, aliud
per modum coexistentis sine ulla dependentia, vt si Deus velit
duo disparata simul existere, adhoc igitur vt signum sit praetexum
sanctitatis satis e in praesentia ejus coexistente existat sanctitas
aliqua in subio susceptente sanctum.

Praenotandum e 200 dari quasdam actiones in ordine etiam
falsae religionis quibus censetur quis separari a prophanis e coniugibus
vitis, e consecrari, hoc e, dedicari divino cultui, quam sacrationem
Ecclesiastici appellant etiam sanctificationem, quamvis e. sanctificare
passim in scriptura sumatur pro offerre Deo, th sumitur magis
proprie pro dedicatione ad divinum cultum. sic e. Genesis 2 dicitur
Deus sanctificasse diem septimum quatenus destinavit illum sibi
sacrum, vel festum instituit. porro hoc sanctificatio antiquitus erat du-
plex, alia e. veluti positivo modo reddebat hominem habilem ad acti-
ones quasdam sacras obeundas, vt Exodi 18 de Aarone dicitur in cibum in quibus
idem vestitus sanctificatus ministraret mihi; alia tollebat impedimenta
quae dicebantur immunditia legales pp. quas prohibebatur quis v.g.
accedere ad templum vel interesse sacris, talis erat contactus cadave-
ris cuiuscunq alicuius e menstruata mulieris, imo quicunq talem
immundum tetigisset immundus etiam erat Numeri 19. proptere-
a tot baptismata sive purificationes habebant hebraei, ac tam sane pp. nugi-
cidem talium irregularitatum frequentabant, quibus ga Pharisaei etiam
alia addiderunt, homines a vero cultu pp. assiduas illas molestias avertebant.

Pa opinio existimat n ea de ratione sanctitatem conferre ullam
sanctitatem in eis vsu. ita Vasquez disp. 123 cap. vltio. Pth. ga nihil
tale reperitur in definitione sanctitatis vtrius accepti. Rideri ga in defini-
tione rei praesertim artificiatae ratione poni id ga notumiam e ex ipsa
etymologia vocabuli, qd in re praesenti e manifestum. Confirmatur: ga
sanctitas definitur secundum qd a Deo peculiari institutione tra-
ctum, n sicut e quod cons ad sanctitatem etiam falsae religionis qd pra-
supponitur.

Pa sentia sentit oppositum. ita Bellarminus
lib. j. de. Sacramentis cap 8. disp. j. sect. 2. e aperta sentia S. Thomae
in 4 dist. e q. j. art. 5. vbi loquens de sanctis veteris legis dicit sanctifi-
catio quandoq importat emendationem e confirmationem spiritualem qua
fit per gratiam, e sic sancta veteris legis n dicebantur sancta nisi quatenus signa
sanctificantium, alio modo sanctificatio importat mancipationem alicuius
ad aliqd sacrum, e sic dicebantur sancta e quasi sanctificantia, qd per
ea fiebat

ea habebat quaedam aptitudo ad sacros usq in templo & in vasis, in muribus & in populo. hunc licendi modum retinuit, ma 2do g. 10 j art. 4. & alibi etiam Sancta etiam veteris legis ab aliis ceremoniis distinguitur, a sterebant ad sacrationem colentium Deum, vbi vides ex notione vocabuli illud deducere quasi Sancta & sanctificantia idem sint.

Sunt tertio. Probabilius de ratione Sancti ea vt aliquam iustificationem siue sanctificationem effectam aut imperfectam quatenus de se conferat suscipienti Sancta. Pbr tertio, & quidem id pro Sancta stinent & conferant veram sanctificationem statutum & in Florent. & Trident. vt patebit infra, q. a. Sancta veteris legis sanctificationem aliquam saltem imperfectam contulerint non ita certum. Pbr bn ex Conc. Florent. apud Valentiam tom. 4 disp. 3. q. 1 puncto 1. id cum diuidat Ceremonias veteris legis in sacra, sacrificia, & Sancta ex mente S. Doctoris loco citt. sic plane diuidit, videtur etiam tacite approbare acceptionem illorum vocabulorum iuxta mentem eiusdem Doctoris & conuenit illum sequentur, aliquin ambiguitatem & confusionem afferret, acceptis nimirum vocabulis & non recepta significatione vocabulorum S. Thomas a. per sacra illigit instra vt vasa, vestes & similia quatenus sacrationem accipiebat, per sacrificia illigit victimas, oblationes, & libamina, per Sancta vero ea quae consecrationem aliquam vel populi vel ministrorum inferebant, eadem conjectura fieri id de Sanctis in lege nova & certis & de remotis, rationem, id a. hoc ad etiam Sancta stinent colligunt ex ipso vocabulo Sancti, cui vox hebraica correspondens, consecrationem & initiationem vt siquis idoneus ad sacrum aliquid peragendum, vt notat Carolus Bellarmino de Sanctis, lib. 1 cap. 8. similiter apud Graecos vox mysterij ceremonia, qua homines sacris initiantur, notat, vt explicat Tullius lib. 2 de legibus, idem videre & apud Latinos, Augustinus, epsta 23. & q. 85 in Leuiticum dicit consecrari homines per Sancta, Ambrosius lib. de mysteriis initiari homines asserit Sanctis, & denique idem Augustinus lib. de peccatorum meritis & remissione cap. 26. non vnio modo, inquit, sanctificatio, nam & Catechumeni secundum quendam modum suum per signum Crucis & oratione manus impositionis quasi sanctificari, & id accipiunt quamuis non sint corpus Christi, sanctum & tn, & sanctius quam cibi quibus alimur, quoniam Sanctis & ad notionem igitur Sancti etiam latissime accepti stinet aliqua sanctificatio, quanto igitur magis ad Sancta rigorose acceptum sola & propria sanctificatio stinebit.

Neq obstat imo id Sancta dicatur ea in gne significa hoc dicit respectu gratiae primario significatae, quam tamen non id de ratione Sancti in gne, n. a. respectu cuiuscunq consecrationis. neq obstat 2do id talis sanctificatio non spectabat ad Sancta veteris nisi quatenus significabat gratiam danda per Christum,

per Christum, satis e. ergo necessario requiritur talis sanctificatio in illis quatenus Sacramenta erant.

Obijcies 3mo: ergo Agni paschalis et panum propositionis et alia multa Sacra veteris legis, qui afferebant veram consecrationem sed significabant, nec fiebant qui habiles ad id cultum divinum.

Respondent aliqui Eorum rerum Sacrorum efficere horas quamvis iam sacerdotes, cum interea fiat sacerdotes efficiantur etiam in eis vnu qui et sanctificat quadam. Rect 2do hebraos per huiusmodi Sacra non solum prohibuisse irregularitatem quam incurrissent si comedentes Agnum, sed factos fuisse etiam habiles ad hostias pacificas et alias epulas, hic tempore Passionis Christi noluerunt fuisse intrare in praetorium vt poss comedere pascha, ide, si Agnum, hunc e. iam comederant tempore quo Christ etiam comedit, et hostias pacificas et azymos panes, et forte vt possent assistere coram Deo, cum et Sal. Reg. 20 videns Davidem non assistere coram se cogitabat id forte erat immundus nec sanctificatus.

Obijcies 2do. Id significatur ex radice gnica et prius quam id id significatur ex differentia specifica, sed sanctitas prout cohaeret adperfectam et imperfectam significatur ex radice gnica et prius significatur quam ratio sanctificans. Rect illud est prius prioritate logica a qua non valet subsistendi consequentia, non a. prioritate physica inten: tionis vn institutione signi ad placitum Dei.

Colligitur 3mo in nris etiam Sacris praeter substantiam effectam dari etiam veluti legalem, id est aptitudinem ad alias Christianae religionis functiones, sic in baptismo datur habilitas ad cetera Sacra suscipienda, et ne d. alys quibusdam.

Colligitur 2do sanctitatem legalem sumi per modum ad munditias et actiones huius vitae, ex quo fit vt Sacrificium Missae in quantum liberat a reatu poenae temporalis, quae in purgatorio pertinere ad radicem Sacri.

Colligitur 4to Sacra secundum suum fiale dari in gnere signi respectu scilicet sanctitatis effectae, et secundum suum veluti male et id quodammodo cum Sacris falsae religionis contribuit in gnere id respectu sanctitatis effectae vel imperfectae.

QUESTIO X.

Quid Sacramentum sit signum practicum sanctificationis perfectae?

Dicendum 1mo signum dici id est practicum multipliciter. 1mo id est significat non nisi vsu vel actione aliqua habeatur, et hoc modo certum

certum e Sintu e signum practicum cum involvat Ecclesiasticam
coerimoniam. 2do qa significet aliquid fieri vel faciendum ex, e hoc
modo sintectam signum, e practicum, qa significat subsecuturum vel
quae actu fiat vt in nostis Sintis, vel quae facienda est post adventum
Chri vt in legis veteris Sintis. 3tio iterum practicum si fuerit con-
nexum cum praxi seu productione rei significatae quae sequatur ad illud
signum tanquam ad aliquid antecedens tempore, saltem si h non
oportet a. vt saltem in obliquo habet virtutem aliqam causalem si n
in se saltem in aliquo alio, cuius vi sint futura etiam infallibiliter res
significata si fuerit signum practicum cum veritate infallibili, quale
e Sintus hoc modo cum Sinta veteris legis gratiam dandam per Chri passio-
nem, vt definitum e in Conc. Florent., significat ex institutione Dei,
fuerunt signa practica quae sanctificabant virtutem Dei paratam ad
conferendam gratiam pro tempore quo significabatur e conferenda, e sic dicit
Sintus e signum practicum si h per causalitatem propriam rei significa-
tae, certe per consecutionem rei significatae causae suo tempore
per virtutem Dei.

Dicendum e 2do practicum hoc etiam modo acceptum poe
explicari dupliciter per exemplum duplex. Primo e. ut alicuis dicere
alteri ego volo ire Lauretum quamvis hoc tibi non promittam sed illud
tuo amico ibi degenti, iam ejusmodi illa vt connotans talem voluntatem
e signum practicum veteris Lauretani fallibile in qa voluntas dicen-
tis aut potestas mutari potest si immutabilis est sicut e divina vo-
luntas e sola signum illud est practicum cum infallibili veritate,
nemo tn asseret signum illud, id e, ejusmodi esse causam imo neg ad istorum
sine qua non sine physicam sive moralem illig itineris, qa neg illa pro-
missio involvit ipso nuda explicatio dicentis voluntatis, neg licet inferre
si p est hac ego non iretur Lauretum. 2dum exemplum sibi promittit
alicuis dare centum aeq propterea dicit Notario vt scribat promissio-
nem, tunc illud chirographum, qd e signum promissionis, obligatum
promissori est hic e nunc e aliquo modo in causa vt solvatur pecunia
sed ille modo inducendi ad solutionem excitando memoriam promissi-
onis e applicando potis causa obligantis id e, promissionis, quam est
illa virtus seu bonitas in signo motiva ad solvendum, neg e. habet
illa vis aut elegantia characterum aut nitoris chartae. Porro hac
vocari est pura conditio, e qa n e ex natura rei connexa cum solutione
sed ex libera voluntate, propterea conditio meri arbitraria nuncu-
petur.

Dicendum e 3tio signum practicum aliquando esse obli-
gationem sine qua n vt sit etiam velit pars quadam motiva voluntatis quia

si inter=

si interceserit pactum conductionale de illo, v.g. dicat Dns seruo: si quis venerit domum cum hac tessera plumbea et te orauerit aperi illi ianuam, si verò non tulerit tesseram neq; te precatus fuerit ebriti abram quamcunq; clam adferat noli aperire; tunc ostensio tessera non solum signum applicans memoriae nisi promissionem, sed etiam conductio qua servus consurgit in seruo obligato aperiendi; propterea hac & conditio distinctionis gratiae dici et quinta motivo, siue ex parte etiam obligans, vel signum pt ce practicum vt caa efficiens per virtutem physicam, et pt caa efficiens per virtutem moralem puta si Sntu habuerit virtutem physicam productiuam gratiae, sicuti lumen producit calorem, vel virtutem moralem, hoc est, bonitatem in se meritoriam, impetratoriam, vel obligatoriam ex promissione aut debito quocunq; de quibus signis seorsum agendum est.

CAPUT I.

Utrum omne Sacramentum sit signum practicum per modum causae physicae efficientis sanctificationem perfectam?

Dicendum est imo Sntu in caada gratia poe se habere multipliciter. imo in ordine ad ipsum agens siue ministrum qui rite administrat Sntu per huiusmodi actum meritorium augeat ipsi gratiam, rursus cum Sntu importet actionem vel rem sacram pt movere videntem ad acta pietatis per quos iustificari etiam ipse pt iuxta meritum vel mensuram illorum actuum, de qua re disputabimus in praesentia cum Sntu etiam veteris legis profecto modo exhibita est aliquando caa gratiae quae tunc conferretur ex opere operantis vt dicitur. 2do cum; et in ordine ad ipsum suscipientem Sntu cui vltra meritum si alio intercesit siue proprium siue ministri conferatur gratia sanctificans a Sncto quae propterea conferri dicitur ex opere operato modo infra explicato

Pa opinio est aliquorum existimantium ad rationem Sntu requiri vt sit caa gratiae sanctificantis. Abbr. Theodorenus lib. 4 mistic. Hugo Victorinus, de Sntis instit. Magister in 4to mistic. cum S. Thoma in Scoto et sententiarys. verum Abbr. Theodorenus loquitur de caa ex opere operantis et Magister cum alys de Sntis noae legis. Probari tn it, imo qa Snta, et medicamenta spiritualia & physice causant sanitatem spiritualem in his suscipientibus. Rr Snta et medicamenta secundum analogiam quandam quae si extenditur in aliis saltem ad caationem physicam neq; neq; ad caationem ex opere operato, sed aliquando

quando ex opere operantis sicut e. medicamentorum corporalium
quædam tm̃ forinsecus adhibita excitant virtutem internam quædam
vero hausta visceribus penetrant altius, ita sncta veteris legis dicta et
medicamenta veluti extrinseca quatenus erant apta excitare fidem
Chri aliasq virtutes pertinentes ad legem Euangelicam inde fluantem
sncta vero nra vt ait Catechismus Romanus penetrat animum et ex opere
operato sanant vt infra explicabitur.

5da sententia cordis et certa excluditur creationem physicam
a nroe sncti in gnre et quoniam difficultas et mo de sncti veteris legis
propterea.

Notandum e mo sncta et leges ad Religionem spectantes
atq oia sacra in summum aliquem Pontificem siue Sacerdotem refer
adeo vt translato sacerdotio necesse sit vt et legis translatio fiat hebr. 7.
vnde a Sacerdotia celebrantur in Scriptura vnum secundum ordinem
Melchisedech alterum secundum ordinem Aaronis siue Leuiticum
et quoniam Chri psal. 109 Sacerdos secundum ordinem Melchisedech
quæcunq ad legem Euangelicam pertinent ad illum ordinem reducuntur
etenim Melchisedech cum e Gentibus processit et Abrahamo hebrae-
orum capiti benedixerit Genesis 14 symbolum fuit Chri qui factus erat
vtraq vnum, idest ex gentilitate et synagoga fabricatus erat Ecclesiam
quia Melchisedech sine patre et sine matre idest non secundum carnalem
generationem sacerdos Rex Iustitiæ dictus et obseruatores legis eius non car-
nales sed spirituales Iudaeorum consequantur et qa neq initium dierum
neq finem vitæ hns assignatus et filio Dei hebr. 7. hinc et eius
lex interna pertinens ad Euangelium et finem Chri in qa data fuit
nax siue legis ejus gratia vim suam habuerit propterea de Iustifi-
catis ante Euangelium dicitur Roman. 8 ostendant opus legis scri-
tum in cordibus eorum de Iustificatis a. post Euangelium dicitur
hebr. 10 dari legem in cordibus et in mentibus inserendi sic remedium
parvulorum secundum qd habebat annexam sanctificationem et in
lege nra vim hb et in lege Moysis vt manifeste patebat in foemmis
quæ non circumcidebantur et in pueris quibus pp periculum mortis
ante octauum diem tale remedium per Chri fidem adhibebatur
in lege a gratia datur et tale remedium in Baptismo qui tm non solum
vitia sed abs etiam prorogatiuis procedantur et.

Colligitur a. ex his non solum vnamquamq sacræ Scripturæ
syllabam, vt ait Hieron. in q Genesis, reconditum habere thesaurum
sed ipsam reticentiam et negationem narrationis redundare mysteriis, ex eo et
qd nulla fiat ibi mentio parentum Nativitatis et mortis Melchisedech
spirituale et æternum et vtraq regnans sacerdotium Chri cuius legem

arguerit

arguerit Apostolus.

Notandum 2do praeter hoc Sacerdotium fuisse a Deo praedictum aliud hoc 2 Levitticum in monte Sina cum quo data fuit lex per Moysen cum qua praetera caeremonia duplici modo videranqoût imo vt exercitabantur a viris sapientibus 2 prys cum actu interno fidei in Christum ~~vel~~ charitatis 2 aliarum virtutum quae pertinebant ad legem Evangelicam 2 ad ordinem Melchisedech 3a n pro hebraeis solum fuerunt gente 2 ot tempore fructum hi 2 observatores eius legis dicuntur filij Abrahae n ex semine sed ex promissione. liberi 2 n servi ex Talia significata per Sinam Saram n ex synagoga notata per ancillam Agar vt Paulus in epistola mirifice mysteria ista prosequitur quibus etiam quadrat illud imo Corinth. 10 omnes eandem escam spiritualem manducaverunt 2 omnes eundem potum spiritualem biberunt, bibebant a. de spirituali consequente eos petra petra a. erat Chro. 2do poterant caeremoniae legis veteris sumi prout lex vetus 2 sacerdotium Aaronis opponebatur legi novae 2 sacerdotio Melchisedech de qua dixit Paulus vtra Judaizantes ad Galatas 3 lex a. n 2 ex fide sed qui fecerit ea vivet in illis 2 n petebatur mortem corporalem neq poenas temporales promissas praevaricatoribus de qua etiam cum dictum fuisset Deus 2 cap. 3 vt daret semini Israel legem 2 generacom Israel diligentiam deinde additur verum n abstinuit ab eis cor malignum 2 sterile qd cultu illo externo 2 diligentia fructum n faceret, observari 2 poterat illae caeremoniae legaliter duplici vide. Ipse vero illo actu fidei in Deum quomodo a Gentilibus servantur leges civiles vel metu poenae vel alia aliqua credulitate. 2do ~~tu~~ cum aliquo actu credulitatis in Deum qui locutus erat Patribus sed exercuerunt fidem in Chro quomodo 2 habuisse videntur Judaizantes illi contra quos tam sape invehitur Paulus in epistola qua etiam vocat filios ex semine n ex promissione cives terrenae Jerusalem n coelestis sequentes secundum litteram legis quae occidit n secundum spiritum Chri qui vivificat.

Colligitur ex dictis Sacramenta veteris legis quatenus talia erant n fuisse protestatione fidei in Christum venturum soltem necessario 2 efficaciter. Colligitur 2do Sacramenta legis nam quale popitur remedium parvulorum contra originale peccatum cum 2 extraliter requirerent fidem in Christum ptinuisse ad legem Evangelicam 2 ordinem Melchisedech quamvis n 2 et Sacramentum novae legis 3a novae talium Sacramentorum illigimus ea quae post adventum Chri ab eodem instituta st. his pontis.

3a ratio. Sacramenta Moysaica legis n erant signa practica per modum causae efficientis nisi ipse n cadebant gratiam physica virtute in suscipientibus illa Sacramenta. Hoc ex S. Paulo Rom. 3 ex operibus legis

legis non justificabitur omnis caro, id est, nullus hoc justificabitur. idem
innuebat apostolus ad hebreos, ad Galatas et alibi. propterea in Concilio
Florent. in decreto Eugenij Quarti dicitur Sancta veteris legis non causa-
bant gratam sed eam solam dandam per passionem Christi significabat
et Concil. Trid. sess. 7 et Catechismus Rom. titulo de Sacris in exponunt
asserunt saltem signum nostrorum Sacrorum a Moysaicis quod nostra
continent et conferunt gratam rite suscipientibus, illa a. nostem quod de
efficientia saltem physica intelligendum esse conveniunt omnes.

Obycies 2mo: canonem quod autem de circumcisione dicit. 4 ubi dicit
quod valet apud nos Baptismus hoc erat apud veteres vel propareuliis sola
tues vel pro adultis virtus sacrificij vel pro diuine Abraha mysterium
circumcisionis vides verba illa valendi et agendi significare causam etiam
physice efficientem. Respondet 2mo verbum valendi et agendi sumi am-
phibolice pro eo quod esse habere secum adnexam gratam per modum conse-
quentis quemadmodum ut tum illam causarent physice an solum moraliter
et per modum conditionis arbitrariae, verbis s. causae efficientis uti-
mur interdum ad notandas causas morales et conditiones etiam dicimus
s. lignum calefit et propinquitatem ignis. Respondetur 2do remedium par-
vulorum in lege nova fuisse fidei Christi exhibitam per actum etiam externos
vt communis sentia fert quomodo pertinebat ad legem Evangelicam virtus
vero sacrificij pro adultis non conferebat gratam ex opere operato sed ex
opere operantis scilicet per contritionem internam, quae esse potest
connexa non necessitate medij sed precepti vel ad medium esse cum externo
sacrificio vt modo proprio hominis qui constat corpore et spiritu per cor-
poralia signa unita spiritualibus actibus consentaneis sanctificatus ap-
pareret. porro in lege Moysi mysterium circumcisionis non exercebat
legaliter solum non justificabat vt patet ex S. Paulo 5 a. adhibebatur
vt protestatio fidei in Christum erat sicut remedium in lege nova quod per-
tinebat ad legem gratiae et de quo canon citatus loquitur.

Obycies 3to: de Sacrum et signum infallibiliter verum vt-
rosque institutum a Deo et invenit decretum eius et oppositam paratam
ponere ex parte rei rem significatam sed tale decretum cum opera
Dei et causa physica gratiae et de habitu importat causam physicam iustifi-
cationis. Respondet Sacrum non importare in recto huiusmodi decretum nec
oppositam sed supponere in obliquo, ex quo fit vt Sacrum in genere non hoc
causa sed habet circa se causam rei significatae imo cum Sacra veteris le-
gis significarent gratiam solum dandam nobis per Christum connotabant
oppositam Dei paratam ad causandum suo tempore gratiam in nostis suscipi-
entibus nostra Sacra non a. causam sunt in suscipientibus illa Sacra.

Obycies 3tio: S. Thomas q. 65. art. 5. exhibet aquam

benedic-

benedictam & similia Sacramentalia ac ratione Sacri ex eo quod non deducant ad effectum Sacri qui est gratia consecutio & ad rationem Sacri requirit causationem. Ex excludi ergo illa ora a ratione Sacri novae legis cum aliunde constare ea non esse Sacra veteris legis.

Ad 2 dicto. Sacra veteris legis non fuerunt signa practica per modum causae virtute physica efficientis iustificationem quae habetur per Christum suscipientibus Evangelica Sacra. Pro ex praecepto sedimonys S. Pauli quibus relinquebat Sacra veteris legis quod non fecisset si existimasset ipsammet iustificationem quam habebat Paulus & vera Christiana ex operibus legis haberi imo iuxta contrariam opinionem dicere potuissent Paulo Judaizantes illi si se ipse eum sibi Christianis iustificari per opera legalia nostrum maiorum quia morum & si dicamus causae gratiam in unis maioribus suscipientibus illa Sacra satis e. per se inepta: vide ether ordo providentiae si Deus per Moysen duxisset si vos hebraei Sacra sua susceptis dabo gratiam Christianis futuris vobis vero exercentibus ea Sacra nihil dabo. Ad 2. ducuntur S. Pauli non admittat explicationes congruas pro ys qui contra sentiunt ex Concil. Florent. cit. & Tridentino titulo de Sacris & ex his igitur iuxta expositionem Catechismi ubi de Sacris veteris legis dicitur quare in signa tm earum rerum quae mysteriis nostris efferenda erat instituta sit vides in ordine ad nam iustificationem nunci ut signa instituta fuisse ergo ut causas. Ad si dicas significari ibi ad respectu nae iustificationis fuerunt instituta solum ut signa tunc sed esse tm causas nunc in actu Ad. contra e imo quis e. existimans ea Sacra instituta fuisse ad causam nam iustificationem nunc diceretabo: ute instituta ut signa tm nae iustificationis. Ad statuere ad nam iustificationem non causabatur in actu Ad. tunc quando o scilicet ipsa non erat superfluum & vestum imo otnoxium irritationibus haereticorum est cavendum a. dicitur canone Sae Romanae sess. 5 in Ecclae determinationibus ne legis etiam subtrahendi oratur occasio. Sito quando quaeritur utrum Sacra sacra causa non & sermo de causis in actu Ad, statuitur e. in Concilijs nra Sacra esse causas nec tm semper causam in actu Ad. ut pll in Eucharistia quae servata in altari Sacra & in alys etiam quando conservantur ponentibus obicem & si particula tm existunt causas gratiae excludit eas in actu imo. qto Consilium Pauli Concilium & Patrum ceremonias illas parvipendentium fuit ordinare earum imperfectionem, si a. e. remoto solo ac tempore gratiam nam veteri copiosiorem & fortiorem quam vix e propinquo Sacra nova ex summam eorum excellentiam caent eradantur vera Sacra videri fort quam fuissent si gratiam minorem tunc suscipientibus contulissent. Sto incongruum videt applicasse medicamenta spiritualia hebraei & sanitatem exillis pendentem dare solum Christis post tot saecula nascituris. denique non sit augendae

aus

aut multiplicandæ virtutes caãtuæ in tanto quidem interuallo temporis ac loci in Sm̃tis adeo extenuates ab Apostolis & Concilijs sine necessitate qua nulla hic est, vt patet ex solutione arrborum.

Obiecies 2.mo: aduentus & passio Chri fuit caã finalis eorum Sm̃torum vt ait B: Thomas q. 63 art. 3 & Sm̃ta fuerunt media ad ea requirentur ad caãm physicæ efficientem. Responderi pt 1.mo media quæ ex naã rei conferunt ad consequendum finem redici ad caãm physicam quæ vero pt media solum ex institutione & arbitrio alterius qui per virtutem suam finem assequitur n̄ reduci ad efficientiam physicam sed ad moralem ad sermonem. Pr 2do Chri aduentum & passionem secundum suam substiam n̄ fuisse caãm finalem eorum sed secundum circumstantias vt scilicet maiori desertum apparatu gloriæ ac reuerentia precedentium sæculorum sequeretur aduentus Chri quomodo in honorem adventus Principum in Vrbem antecedere solent varia insignia & vexilla.

Obiecies 2do: ex Isidoro lib. 6 originum cap. 18 conditionem ceremonialem Sm̃torum vt scilicet sub tegumento rerum corporalium virtus sperituq operetur. Responderi pt 1.mo Isidorum loqui de Sm̃tis quæ ipse putabat cum multis antiquis Theologis solum esse proprie Sm̃ta, id de Sm̃tis Euangelicis vt colligitur ex cap. multi 1.q. 1. de ys e. solam, ipsi ternae. Pr 2do si ad de Sm̃tis referatur ea definitio haberi solum qd Sm̃ta sint tegumenta id est occulta signa quibus vel tanquam causis vel conditionibus vel solo tempore precedentibus diuina virtus pro loco ac tempore sperituq operatur. Sed contra qa nulla Sm̃ta debuerunt tempore precedere & ex eo illa pesserint Saluatoris aduentus secutus & hoc attinet ad caãm physicam. Pr cum ea precedere debuerint n̄ ex naã rei sed ex arbitrio diuino solum n̄ reduci ad caãm physicam sed ad summum moralem qd tn neq. necessarium, neq. sufficiens Verbi incarnati secundum substiam habetur ex eo qd illa Sm̃ta pesserint qd etiam si hebraei pro sua libertate noluissent vulgare illa Sm̃ta adhuc Chrus venisset de qua re suo loco.

CAPVT II.

Vtrum omne Sacramentum sit signum practicum saltem per modum causæ moralis efficientis sanctificationem perfectam?

Dicendum 1.mo sermonem id de caã morali rigorose accepta, id est, habente virtutem aliquam meritoriam vel obligatoriam ex promissione propria, dicta, vel ex fidelitate qua Deus moueretur ad conferendam gratiam hoibus, difficultas a. potissima est de Sm̃tis veteris legis.

Ad 2am opinio existimat Sacra veteris legis fuisse causas saltem morales sanctificandi quæ dabantur suscipientibus ea Sacra. Probatur: quia ex ratione Sacri est ut sit signum gratiæ sanctificantis hominem, non vero sanctificatura vel quæ nunquam sanctificabit. Confirmat: quia cum Sacrum sit signum practicum non est practicum physice entitatem moraliter. Et de ratione Sacri est ut sit signum gratiæ non existens ex eis quæ sanctificat homo quicquid sit utrum sanctificet tunc vel postea, certum est quia Sacra fuisse signa tantum non sanctificantia.

Ad confirmationem Et ea Sacra fuisse signa practica per conservationem infallibilem futuræ gratiæ non vero per facultatem eius gratiæ quæ conferretur tunc ab illis Sacris.

3da opinio existimat ea Sacra non fuisse causas morales in suscipientibus illa sed causas in actu ad nanc justificationem. Ima pars probatur ex Apostolo Paulo qui Sacra appellat vasa infirma et egena elementa. Egeni sunt dici egena, id est vacua virtute physice effectiva gratiæ non autem moraliter. 2da pars probatur qui enim substituit signum alicuius rei ut se efficienda tenetur hoc casu rem illam efficere et si vero deinde signo rem efficiat illud signum erit causa obligans ac proinde moralis cum ergo Deus instituerit ea Sacra ut signa efficienda gratiæ cum illam efficit ex obligatione talium signorum efficit.

Et 1mo negando hos utrinque ut patet in eo qui ponit signum rei faciendæ ex pura iuxta sentent voluntatem quam declarat sine interpositione tu se obligandi, nec obstat quod voluntas Dei sit immutabilis hoc est ostendit solum quod res significata infallibiliter peribit non vero peribit probitatem signi aut quod signum illig voluntatis movebit in actu ad Deum ad efficiendum quod proposuit efficere. Et 2do negando neg. quamvis illud signum ingrederetur vacuum promissionis rei faciendæ non est tu necessa ut in actu ad quis deinde mutetur vel efficiat rem per promissionem ut audit in eo qui cum lueri cupiat velis vinum vendere exponit laurum pro foribus promittens hoc casu se venditurum vinum deinde vero nihil constant de lauro aut promissione dederit vinum emptori accedenti et vinum motivam capiendi lueri, utrum a. hoc ita modo se habet Deus in conferenda gratia nobis est illa Sacra patebit infra. denique quamquam Deus produceret gratiam cum ordine ad illa Sacra adhuc totum hoc salvari posset per constitutionem sine qua non mere voluntariam sine virtute moralis impetratoria vel mentoria quæ est in signo ad quæ solum est in promissione significata per Sacra quemadmodo plumbea tessera non dicitur esse causa moralis regularis janua impetrando aut obligando sed applicando vim obligativam, hoc est, reducendo in memoriam promissionem factam.

Tertia

Tertia opinio negat in illis Sntis huiusmodi caalitatem
siue tunc siue nunc suscipientibus Snta. Ptt ex dictis S. Pauli in
pluribus qbus contra Iudaizantes ubi c. legem Moysis inutilem & circumcisionem
omnino nihil valere absolute nihil pronunciat, quis a. diceret nihil valere
si cet moralis caa ois iustificacois quæ habetur in Ecclia Chri? propterea sit.

Unica actio. Snta veteris legis quatenus talia erant
n fuere caa quæ morali virtute gratiam efficerent siue in hebræis suscipientibus ea Snta siue in Christianis suscipientibus sua. Pbt idem
testimonys & rationibus quibus capite precedenti pbatum est n fuisse caas physicas
qa verba & intentio S. Pauli ntra Iudaizantes & Concilia iuxta Catechismum militant etiam de caalitate morali cum pertinent ea Snta
dicantur fuisse instituta vt signa tm nra iustificacois n ergo vt caa
morales. Confirmatur & explicatur qa Hebræorum jo absolute & sine
addito dicitur quæ secundum legem offerebat n ée placita Deo, to
quis a. hoc diceres de carnis quibus Ecclia Chri iustificatur.

Obiices jmo qa promissiones et caa morales repromissa sed Snta vetera erant promissiones nra iustificacois & et
caa morales illis. Maior pbt: qa promissiones obligant & induciunt
ad seruanda promissa. Minor pbt jmo ex S. Paulo hebr. 8 & jo ap-
pellantur vetera Snta repromissiones idé renouatas sapis promissiones & ex multis Patribus qui sapis qa Snta appellant venerabiles
promissiones Saluatoris & nra salutis. Confirmatur: qa hoc planet
ad excellentiam Snti cur c. institui debuerunt Snta ad nram iustificacoem si illam conferrent ne moraliter quidem debuerunt. pro
solutione.

Dicendum & jmo Snta veteris legis quatenus talia
n fuisse saltem ectualiter promissiones Dei sed ad summum ostensiones & signa promissionis facta Abraha & Patribus sic circumcisio
fuit signum fœderis pacti cum Abrahamo & signum etiam Iustitiæ fidei Romn. 4 sic Baptismus chirographi n & nova Ipsalio sed nomen gratiæ & iustificacois. Ptt ex S. Paulo in cita ad Rom. hebr. 8 & alibi sed & expressis
ad Galatas 3 ntra Iudaizantes dicitur, nam si ex lege hæreditas n ipso ex
promissione qd si tota lex & ois pertinula eis erat nova ac nova promissio
secum gestaret Paulus qui etiam illud explicat per allegoriam, nunc
ex ancilla Agar n & data hæreditas Ismaeli ac posteris sed ex Sara cui facta
& promissis eta ex lege n dater salus sed ex promissione. Confirmatur jmo
ex Philippen. 3. qa vbi Circumcisionem & cetera legalia absolute vilipendit
reprobatis vt damna & stercora, qd de diuinis promissionibus pertinent
tres promissas receptas nemo gratus, pius, aut sapiens diceret, loquebatur ito

S. Paulus

S. Paulo de signis illis malebis quas vindicabantur fidei Chri e ipsis promissionibus divinis. neq; de sermone, de operibus legis vt erant actiones mere males e n obseruades illis legis; sera c. e ipse texts Apli qui confert legem veterem cum nova e loquitur de ipsis actionibus vt conferebant ad emendationem carnis pbtr. g e jo. Confirmatur 2do: qa etiam nobis promittitur fore vt si quis baptizetur hat iustificacem, neq; tn nra Smta sit ipse promissiones sed potis signa promissionis facta e obsignationes signoris dicuntur a Catechismo Romano. his rontis.

Rs ad argm Smta illa dicta fuisse a Patribus promissiones figurata locutione frequentissima tq; signum ~~erit~~ nomine rei significata fastum appellamus sic statua Cesaris Cesar e imago lignea Crucifixi Crucifixus contineretur, sterea quicqd antecedit tempore promittere etiam dicimus illud qd sequitur etiamsi non sit cta sic aurora dicitur promittere solem cuius ipsa cta h e. ad probacem ex S. Paulo Rs vocabulum repromissionis h significatione iteratam eiusdem promittentis promissionem ro. vel quam mediam promissionem repromittit e. inquiunt scriptores qui nuda singulade se obligat vel significare potis recipiocam promissionem alterius: ad confirmacem Rs excellentiam nrorum Smtorum e cta ingram sanctificantem antiqua vero legis Mosaica instituta fuerunt a Deo vt distinguerent extorno etiam novo populum suum ab alis e excitarent ad fidem e spem Chri e acts ex opere operantis iustificantes qd a. eo promissionem Salvatoris q fuerit excellentia Smtorum veteris legis eropria docuit Augustinus in lib. jg contra Faustum cap. ja. q Smta solum sed oes planeritq; illis legis promissiones salutoris appellat.

Obpies: Rex imperans servo vt approbat laurum pro signo vini venaliter promittit hoc ipso vinum se venditurum, sed Rex iubebat poni illa Smta. E tacite promittebat rem significatam hoc e gratiam iandam per Christum. Rsmo n. semper cum qui iubet poni signum promittere hoc ipso vt fit in eo qui vult poni signum alicuius rei efficienter solum significandum voluntatem quam ht sine intentione se obligandi vt dictum e invito quadrantis hoc a. videtur e satis vt signum Smtale sit infallibiliter verum quamvis ergo apponitio lauri ex vsu coti vt promissio n ti luet inde arguere propositionem vrilem, negatur ergo seq:

Rs 2do Smta q habere estabilitatem aut necessaria ad onerum precepta vt fit in ordine e matrimonio ipsumo ergo illa Dei ac promissio si intercessit antiquitq; fuit ratio Smtis, de qua agimus, accidentales. qd a. intercesserit signum promissionis facta potis quia ratio promissionis fidelis colligitur ex S. Paulo de Circumcisione e similibus.

Caput III.

CAPVT III.

Vtrum omne Sacramentum sit signum practicum sanctificationis perfecte saltem per modum conditionis sine qua non?

Dicendum e pmo ad huiusmodi ~~ditionem~~ deo regiri pmo vt si ea ponatur ponatur e sanctificatio. 2do vt si ea detro n ponatur neq sanctificatio ponatur saltem hic e nunc vel quantum e ex vigentis voluntatis quemadmodum vtrum ex alquo alio motuo disparato x vellet Deus aliquem iustificare n.e. a. termo hic e conditione qua requiratur ex nata rei sicut propinquitas ignis requiritur ad calefaciendum ligniam sed detro ex arbitrio Dei solum constituta.

Pa opinio quam sequitur Valentia cum quibusdam alijs existimat se rae Sntti ee vt eo ipsente conferatur gra in vsu Snttis per modum caa vt accidit in Sntis nris vel per modum conditionis arbitrariae vt in Snttis veteris legis. Pm ga in statu legis nae remedium querum habebat adnexam gram similiter sacrificium pro peccato in adultis e in statu legis Mosaica quae n fuit deterior quam statu Snta habebant annexam gram in eorum vsu. Pm remedium parvulorum quateng habebat adnexam gram n fuisse proprium legis nae, sed collectum lege Moysis e gra, vt colligitur ex Lan. 9. a. de reseratione dist. 4. et probat c. pa fidem Chri ad legem Euangelicam e ad sacerdotium Melchisedech. Cetera a. si quae fuerunt Snta propria legis nae n referebant gram saltem quateng carebant fide in Chram, e ceteris actibus supranaturalibus requisitis, sed neq e fundam asserendi qd cum fide Chri illis ipsentibus Snttis conferretur ~~Snta~~ gra ex opere operato sed ex opere operantis, de qua re infra.

2da opinio existimat de rae Snttis ee vt eo ipsente vel conferatur gra suscipienti, vt fit in lege Euangelica, vel n referat suscipienti Snta illa sed alijs postea susceptis quomodo Snta veteris legis erant additiones sine quibus n referebat gra nunc in nris Snttis e de Snttis quidem Euangelicis patet

x qui e. effert hic infra de antiquiores q cet vacua a suscipientibus pt ex S. Thu. 3. a. quare dicebantur gratia signum polaz tatis vel sanctificationis e applicio promissionis de motui sed hebrai vsurpantes Snta o fere: onus facta q.d. erant signa promissionis de futura salute. Erant saltem additiones sine chirographum vel obligatorum vel quibus n conferetur salus. Pm obiacing in huiusmodi n semper e applicatio vel deductio sine motui in actu 2do sed in actu pmo solum, vtrum a. e hoc necessarium sit qua n, de qua patebit infra. pro solutione.

Notandum e pmo signa e testeras aliquando nihil aliud praestare quam reducere in memoriam motiuum sufficiens ad volendum effectum,

effectum adeo vt si agens premendo ab eo signo haberet actualem notitiam motui signum illud nihil conferret ad effectum, v. g. cum quis offert chirographum servo ianitori excitat illum ad cognoscendam actu voluntatem & promissionem Dni vt illi aperiatur; si servus abundo effectum me tunc cognoscere voluntatem seu Dni circa aperiendum tunc obliq tessera n conferret in actu 2do ad reseratam januam rurg aliquando obstrno tessera necessario confert ad actum 2dum puta si ex facto conditionali statuerit Dns vt nisi offeratur tessera ipsa serug nullo modo aperiat.

Pa 2tio. Inita Moysaica legis n erant conditiones quibus ptentibus conferretur a Deo iustificatio in omnibus illorum Intorum. Pon: imo quidem de adultis qa tum e fide e impossibile placere Deo ac prorsus verificari sed Inita illae opera quaecung legis veteris n erant ex fide & impossibile de vt per illa homines Deo placerent ac iustificarentur. Plator habetur hetraorum jj. Minor vero ad Galatas 3 (iam vero de parvulis quatenus legaliter circumcidebantur ide, n adhibita protestatione Dei a Ministro vertur) Corinth. 7. circumcisio nihil & abli circumcisio nihil valet. Confirmatur: qa aliquam S. Paulus n reputasset inferiorem, Judaizantes dicebant ei fidem Chri n esse necessariam ad sanctificationem sed sufficere opera legis hoc e. verum fuisset illae illa opera contulisset gratiam physicae, aut moraliter inde vt rationes tm sequendi quemadmodo vt existentibus homines iustificarentur a Deo n erat necessario ad habendam salutem alia mediatore quam Moyse.

Colligitur imo ex his quae sub voluerunt Concilia pertim Florentinum ac Trid. cum Catechismo cum statuerunt Inita veteris legis n causae gratiae sed eam solum dandam per Christum significasse, sumpserunt e: legem veterem prout agnoscebatur nova iuxta vetus vocabuli qui e frequentissime apud Paulum imo e apud Joannem cap. j. lex per Moysen data e gratia e veritas per Jesum Christum quo modo negando causam gratiae negaverunt physicam moralem e conditionem ad quas significandas utimur hoc cae. jmo qa hoc modo decretum Conciliorum ming obnoxium limitatibus e distinctionibus tollit ambiguitatem e obscuritatem allatam in medium veteri doctrina Pauli aliquam veli novam revelatam aliquam vel deductionem ex obscurissimis Scripturae locis sine necessitate intulisset e daret occasionem haereticis ligitimandi sine fructu. 2do qa propterea in huiusmodi decretis nullam mentionem fecerunt de remedio parvulorum in lege nae qa scilicet illud erat ors per fidem e gratiam Chri, nec de mysterio circumcisionis quatenus legaliter erat coni illi remedio parvulorum.

Colligitur 2do quo modo testimonia Scripturae, Conciliorum e Patrum, quae de circumcisione videntur ee contraria, conciliari sint,

circumcisio

circumcisio &. sumpta secundum litteram legis sine vt ritus a Moyse per
ritum receptum hinc sancitus dicitur nihil valere ad Galatas 5. &
nihil 1 Corinth. & ad Rom. 3. quomodo illegendi et veteres Patres ad-
uersus reliquias hidaizantium circumcisionem contemnentes circum-
cisio a. secundum ritum sine vt erat protestaco fidei in Christum appli-
cata pueris in remedium originalis peccati quomodo pertinebat ad legem
Euangelicam merito cap. 9. a. 2. sic erat dicit. 4 dicitur valuisse 9 volet
aqua baptismatis ex habuisse annexam gratiam sanctificantem quo senti
allegendi et Patres qui cum Augustino circumcisionem laudant.

Obiicies si Smta & opera legis sumuntur prout sine fide & acti-
bus regenerantibus congruentibus exhibebantur nimis certum & in iustificatione
quaestio a. inter Theologos vtrum praestitibus antiquis Smtis cum fidei
Chri & alijs actibus proportionali modo requisitis atq requirunt in Smtis
Euangelicis sequeretur vt suscipientes eo modo Smta ex attrito fierent
constitutus vel acciperent gratiam vltra meritum sine ex opere operato
R. Smta & opera veteris legis sine additio sumenda ce prout excludunt
vt certe sterilitant a fide & gratia per Christum 9 hac calligatio huiusmodi
vocabulorum apud S. Paulum in ibi locis et a plurima quibus Iuda-
ntes refellit aliquem inducebat sterilitas vocabulorum & confusio lin-
guarum porro Theologi aliam etiam quaestionem tractant propterea
vel explicite actum fidei Chri vel illigi 9 debent ex adultis.

Colligitur ex dictis n ce definitum in Ecclia 9 Smta
veteris legis, vt fide Chri & alijs actibus regenerantibus alligando informa-
bantur n habere aliquid gratia ex opere operato, neq e. obstat illud
ad Galatas 4. quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena
elementa 9 vel illigit Paulus observaces varias planetarum & signorum
vel illegit ceremonias legaliter acceptas. neq obstat 2do illud Hebr. 7 re-
pro ad quidem fidei precedentis mandati propter infirmitatem eius & inutili-
tatem vel e. illigitur veteri mandatum pro opponitur fidei & hoc & 9
dicimus vel illigitur etiam cum fide Chri venturi, 9 e. Christus iam ve-
nerat erat infirmum & inutile & abolendum.

Obiicies 3mo: 9 ceremonie illae sine fide Chri n fuerunt
Smta neq e. a Deo instituta et vt sine fide Chri exhiberentur.
R. ceremonias quardam fuisse institutas a Deo vt essent signa salutis
& 9 per Christum qua intentio satis erat ad retinendum signum
Smtale pontes alijs requisitis intentio a. ulterior qua volebat Deus
vt cum fide Chri adhiberentur erant vltra rationem essentialem signi
Smtalis, nam & baptismus a pagano collatus & signum Smtale & bran-
ntis maris rubri & serpens exaltatus in deserto signa diuina nra
salutaris fuerunt neq fidem Chri propterea impertiebant. sed contra,
9 si

ga si pecinendo a fide Chri circumcisio erat Smtu, quocung e qua
runcung nationem circumcisio post legem scriptam fuisset Smtu
imo in legem nae quocung gentilis commendatet jmo eae filium
Do fecisset Smtu. Rr negando seq: ga ad Smtu requiritur intentio
Ministri faciendi illud quale p: g: Rr Moyses vel congregaio hominum
qui Moysis vel Abrahami vel alicuius Patriarcha aut hebrei ritu bene:
ret faciebat aliquin nimis vaga inutilis ac dissentanea fuisset
institutio Smtu si pullam habiturum et connexionem moralem
cum instituente vel institutione.

Obicies 2do: lex vetus. erat instituta a Deo in protevaoe
Messia venturi & qui illam servabat sicut oportebat tam per illa
credebat & sperabat in Christum & lex illa n separabat a fide Chri. Rr
nomen legis veteris pro varia oppositione quae in illa considerari poterat
respectu legis novae accommodari potuisse ad multiplicem sensum.
jmo ut excluderet fidem Chri quomodo usurpabatur a Judaizantibus quos
refellit Paulus tam sape. 2do ut pecinderet solum a fide Chri quo
modo illgi videtur illud ad Galatas 4to cum ceng parvuli id e, nondum
eruditi vel carentes scia veritatis Evangelicae sub elementis mundi
huius eramus servientes, id e, ceremoniis illis legalibus iuxta vulgares
traditiones vanitatis. 3tio ut haberet adnexam fidem Chri quatenus
erat venturus de quo videbat dictum Rom. 3 legem ergo destruimus per
fidem. absit. sed legem statuimus. ga scilicet providebat Paulus Chrum
venisse: quem credebat & sperabat lex illa spiritualiter observata ven:
turum.

2da ratio. Smta legis Mosaicae n fuerunt signa
practica per modum conditionum sine quibus non conferenda est iusti
fica in Evangelica lege. Pbi, jmo ex Rom. 3 ubi loquens Paulus
de antiquis hebrais quid e. inquit si quidam illorum n crediderunt
numquid incredulitas eorum fidem de fidelitatem Dei pro:
mittentis evacuabit e. a. Deus verax quibus obiendit adhuc Messiam
fuisse venturum etiam ex semine Abraha ga promissionem illi
factam quanquam multi illorum aut prostitari illum venturum
noluissent. Confirmatur ex eo ga accidit de facto cum Chrus
venisset ad oves quae perierant ex Israel Matth. 15. quibus etiam
propterea facta jmo e edicto Apostolorum ga illi utplurimum nolue:
runt recipere Evangelium datum Apli conversi sunt ad gentes et sic
munus fuit impleta n e. 2do pbi ga Smta illa vel dicuntur fuisse
signa solum existantia vel memoriam Dei ad cognoscendas pro:
missiones factas ut observarentur, vel dicuntur signa requisita ex
pacto conditionali quasi Deus decreverit si hebrei n vulgarent

rua sancta nullam in Euangelica lege iustificandum fore, neutrum
a. dicit. q. 1. immutabili: Sacrum Deus hat ora gratia in sua effica-
cissima commutione, ne cum illigatur moveri ad illius ipsum cognoscen-
dum per aliqua signa partem sensibilia, qd implicat indicat magna
imperfectionem. Non dum tum qd satis per se absurdum e dicere
si hebraeus aliquis voluisset purificari strang aliquis non iustifica-
reber in lege grae tum qd ex eo qd Christus venturus preparata et
ista ora eum Christ salutator saltem post bo a peccatum tit pro intentio-
nes in mente divina vt alibi dictum e.

Colligitur ex dictis voluisse quidem Deum vt illa sancta
ceremonia prius tempore quam sua non propterea habere sua dependentiam
ab illis cum illa potis specificarentur a grae nrorum sanctorum vt
dictum e.

CAPVT. IIII.

Vtrum Sacramentum veteris legis fide Christi alysq actibus congruentibus informata habuerint adnexam gratiam in vsu eorum?

Dicendum e pro non ne e hic sermonem de circumcisione saltem in
quantum adhibebatur peccatis contra peccatum originale non solum
qa instituta ea fuit ante legem Moysis sed qa successit loco remedij
parvulorum qui adhibebatur in lege nae.

Pa opinio quae tribuitur Magistro in 4 dist. j existi-
mat in vsu sanctorum veteris legis non fuisse collatam graam neq
ex opere operato neq ex opere operantis quanquam iusti et e
ex charitate hebraei quidam opera illa exercerent. Pbr ex
testimonijs quibus S. Paulus dicit inutilia e egena fuisse illa sancta e ro-
testymum Hebr. 9 vbi dicitur novum testamentum melioribus promissio-
nibus sanctum e qa scilicet antiquae legis qeribus promittebantur solum
haec bona temporalia hoc e longissimo vita posterorum multitudo divi-
tiarum affluentia dominatus qda e victoria inimicorum. Ex pe-
radictis ea opera legis ide sine fide facta quomodo testamentum
vetus maxime opponebatur novo ne ex opere quidem operantis iusti-
ficasse nec habuisse promissiones bonorum eternalium seens
vero quando illa opera erant informata grea vt dilecto Dei super
ora e similia.

Ea sentia Hugonis Vitorini lib. j de sanctis parte
j cap. j et aliorum apud Suarez disp. 10 sect. 3. asserit in sanctis anti-
quis datum fuisse graam vltra meritum operantis. Pbr ex iis locis
sacra scripturae quibus promittitur remissio peccatorum offerentibus

ea sacri-

ca sacrificia & Smta, vt Leuitici 4. & 5. Deuteron. 6 & alibi. Confer=
matur ex Athanasio oratione in illud oia mihi tradita sunt & cetera
xerca Smta fuisse factam sanctificationem ex parte, id est minorem,
sed aliquam in Hieronimo etiam super Epistolam ad Galatas 4. asse=
ruit postaduentum Chri & Smta ne hoc quidem exhibere poterant, quan=
tea praediterunt & antea praestabant aliquid Augustinus 9. de
in Leuitic. super illud ex capitulo 20 Ego Dns qui sanctifico vos
dicit Dns invisibili grata sanctificasse illos qui id totis fructis Smto=
rum & lib. 19 contra Faustum cap. 13 appellat nra Smta virtute
maiora & aliquam virtutem habuerunt illa sed minorem. Qd erijs
eas remissiones & sanctificationes appellari a S. Thoma in Sententias carnis
quasi nihil regularitter loquendo dabatur remissio poenarum & irre=
galaritatum propterea certis peccatis certa sacrificia destinabat
sanctificatio a vera tollit simul oia peccata in omnium alio relicto
etiam si dabatur remissio vera peccatorum hoc erat per contritionem
adeneram poterat etiam aliquando illa ceremonia ab hominibus indui=
cantis exhibita satisfacere pro peccatis quoad poenas fori interni va=
lere etiam per modum impetratis aut alterius meriti & sic in erant
inutiles quamuis in vltra opus operantis. ad confirmationem Potest
explicari hoc cos Patres vt loquantur de sanctificatione id est legali & im=
perfecta vel ex parte id est operis operantis in operati tunc illa Smta
antequam esset abolita per Christum facta ex fide praestabant aliquid
id est meritum vel de congruo vel de condigno eodem modo dicit
Deus sanctificasse invisibili grata eos qui poterant efficere charita=
tis illa exercebant Augustinus certe in praemium 73 illud assigna=
uit discrimen inter Smta vetera & nova quo haec dant salutem illa
promittebant tantum modo Salutem.

Tertia opinio quam sequitur Durandus in 4 dist. j
q. 5 existimat Smta quadam contulisse gratiam quadam in ca. quae
per Sacerdotes applicabantur fidelibus in ordine ad actus qui sine grata
sine etiam in peccato exercere poterant in ferebant gratiam secum
Smta a. quae ordinabantur ad functiones quae sine grta exercere in
poterant quales erat consecratio Pontificum vel Sacerdotum qui suum
munus exercere debebant in gratia ea inquam conferebant gratiam. Sed
qa Deus in defuit in necessarijs cum ergo in his fuerit necessaria grata ad
operandum congruam danda illa fuit in qua ordinatae Sacerdotum secus a.
qa alijs Smtis in habentibus hujusmodi necessitatem. Qr etiamsi Deus
in contulerit gratiam ex opere operato in propterea defuisse in necessarijs
cum per auxilia grata justificaret illos ex opere operantis et disponeret
ad agendum recte quicquid ad illos spectabat.

Quarta

Quarta opinio eorum existimat in Sinitis veteris legis non fuisse collatam gratiam ex opere operato q. 62 art. 6. Probatur 1mo ex Hebr. 7. nihil enim ad effectum adduxit lex, et cap. 9 asserit vetus testamentum nihil fuisse eorum in ordine ad cultum externum. Videri et S. Paulum ea loco et similibus loqui de ceremonijs veteris legis prout reducebat abstrahebant a fide Christi.

2a Resp. Sinita veteris legis ab hominibus iustis ex fide et iustitia operantibus habebant a deus eam gratiam ex opere operantium sive iuxta eorum merita. Probatur ex Hebr. 11 vbi dicitur Abel fide praestantiorem hostiam quam Cain obtulisse Deo per quam testimonium consecutus est esse iustum. rursus ejusdem Jacobi 2. Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens Isaac filium suum? neque dicas 2o haec accidisse in lege nisi in ratione legis Moysis, ita dicitur legis scriptae non fuisse deteriores sectionis sed melioris iustitiae. Deuteron. 33 beatus es tu Israel quis similis tui populus qui saluaris in Domino? neque dicas 2do fuisse illa sacrificia non sinita ita eadem odio esse si vtraque recte fiant, prope est Dominus omnibus eum invocantibus eum psal. 144. Confirmatur ita concurrebant ora requinta ad medium, suggerunt. e. ex parte operantium vera iustitia ex parte operum erant actus religionis iuxta praecepta vel statuta Dei de quibus dicitur in custodiendis illis retributio magna neque decerat promissio Dei volentis dare mercedem recte operantibus in tempore vt dicitur Isaiae 56.

3a Resp. Sinita legis veteris etiamsi fidem Christi et alios actus spiritualiter exhibita non fuisse connexa cum gratia collata ex opere operato in vsu illorum sinitorum. Probatur 1mo ex Rom. 4 vbi dicitur Abraham fuisse iustificatus ex fide non ex circumcisione, si ergo circumcisio non contulit gratiam Abrahae vtra meritum suae fuisset obedientiae cur deberet conferre veteris? non est minus debitum et iusto augmentum gratiae quam peccatori originali prima gratia. neque dicas cum Scoto in 4 dist. 1. q. 6. circumcisionem retinuisse in Abrahamo excellentem gradum gratiae supra quem non habebat vnam circumcisio; hoc est arbitrarie confictum videtur cum gratia iustificatorem de se semper augeri potest et ergo vsque nulli posset nocere debeat. Probatur 2do quia si fuisset in lege sacrificium non sinita sanassent ex opere operato profecto illud David qui dicebat Deo psal. 50 occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. rursus cum in eodem psal. offendat se pro remissione adulterij et homicidij et voluisse dare sacrificium Deo illud scilicet quod videbatur ei in sua lege praestantissimum concludit sacrificium quod careret effectu contritionis non placere Deo; quoniam inquit si voluisset sacrificium dedissem vtique holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo spiritus tribulatus cor contritum ea scilicet contritione de qua dixerat Tibi soli peccavi et alia quae praestantissimum quendam dolorem praeferunt. porro de Sinito Baptismi et Poenitentiae nemo diceret Deo Baptismo et Poenitentia non delectaberis.

Confirmatur:

matur: qd alioquin requiretur legem Moysis rite obseruatam fuisse
aut longiorem viam salutis lege Christi Dni, loca. repugnat cotis sensui, neq
consentaneum e dignitati Redematoris. leg: pbt qd cum illa Smta cett
longe plura ntis vt asserit August. de doctrina Christiana cap. 9 e epla
99 cett ex purificatib e sacrificijs pro peccato cum cogerentur
petrai se ipsos ne vsurpare qd immunditias quæ facillime contrahe-
bantur sequitur in ea lege per plures vias Smtales e per frequentiores
vsurpaciones Smtorum grauiorem datam fuisse hebræis quam decet Christianis.

Obiceres 3mo: de Smtu e applicacione meritorum Chri & quan-
tum e de se trahit gratiam. Sr de Smtu e applicacione meritorum Chri
hac significacio n. a. ratione iustificacionis quæ habebatur per contritionem
vel dilectionem Dei super oia.

Obiceres 2do: S. Paulus Rom. 4 loquitur de circumcisione
prout opponebatur fidei & conclude de circumcisione cum fide Chri. Sr ex
eo modo loquendi colligi etiam qd circumcisio cum fide solum n conferebat gratiam
ex opere operato n e. dixisset de Baptismo iustificatur hoc ex fide n ex
Baptismo cum alibi aperte asserat Baptism mundari lauacro aquæ in verbo
vitæ.

Obiciatur ex his 3mo quomodo verum sit per Circumcisio-
nem remissa fuisse adultis cum originali etiam peccata actualia qd
graviores Theologi concedunt vt notauit Suarez disp. 30 sect. 3. qui
etiam Doctes hoc accidisse primo qd contritio cum ipsa circumcisione
concurrere eodem momento poterat; 2do qd Deus voluit adultos aliquo signo
externo profiteri suam fidem ac obtinendam remissionem peccati originalis
ideo sine tali signo vel in re. vel in voto suscepto n potuit originale remitti.
adeo vt nole circumcisionis ipsi n solum eum actum sed oia deuneta
in aliter illig actui moraliter inerentia.

Obiciatur 2do reg Smta legis nax habuisse vim sanctifi-
candi adultos ex opere operato si e. populus Israeliticus tam Deo electus
accedente iam populo Saluatore talem prærogatiuam n obtinuit in suis
Smtis tanto min temp illud ignorantiæ remotum a Chro e populus dissipa-
tus in cultu religionis habuit tam efficacia Smta.

Quæres 3mo: an fides Chri interna fuerit de ctra vete-
rum Smtorum. Sr n fuisse qd patet 3mo ex cpis Paulli qui sæpe commendat
fidem per quam solum iustificari homines probat ita vilipendi circumcisionem
e sacrificia expiatoria oia opera legalia si igitur hæc ctraliter inuolueba
fidem ac proinde vim aliquam iustificandi secum ipso pugnasset Apstly neq egen-
na e infirma decerat illa elementa cum fides per ipsum sit substantia rerum
sperandarum e fundtm totiq religionis. Pbt 2do ex Concil. Florent. asserens
Smta veteris legis n causasse gratiam, si e. Circumcisio qd Smtorum veteris legis

præcepum

praecipuum agnoscant Patres et aliter habebat connexam cum fidem saltem
et quod non justificaret justificare e. saltem infantes statuitur in Can. Ad a.
de consecratione dist. 4. Pte 3tio: ex Circumcisio legaliter facta nec ad servandam
Mosis legem tantummodo quam Apostolus dicit non esse ex fide erat caerimonia quaedam
illius legis et erat vel sacrum vel sacrificium vel Sintu, sic e. Concil. Florent.
partitur caerimonias legis veteris sed Circumcisio non erat sacrum vel cequa:
lorum et altare neq; sacrificium cum non esset protestatio divinae excellentiae
sed justitiae fidei vel docet Apostolus et erat Sintu. denique tota definitio Sinti
illi conveniunt ut patebit infra.

Quaeres 2do: an oblatio parvulorum Deo in lege nova et Circum:
cisio in lege scripta gratiam parvulis illis conferret. Et tam oblationem illam
quam Circumcisionem parvulorum sine fide Christi exhibitam non attulisse gratiam
parvulis sed applicatam a Ministro per fidem Christi parvulos justificasse.
Pte ex S. Paulo qui nevis dixerat 1 Corint. 7 Circumcisio nihil est praepu:
tium nihil est sed ita Rom. 3 dicit vere Deus qui justificat circumcisionem
ex fide et praeputium per fidem, loquebatur a. de fide actuali vel fitter abrutis
negdicas legai tum de adultis tum qa diminute et ambigue fuisset Paulus
si doctrinam mere veteres propositionibus illis indefinitis tradidisset
tum qa Judaizantes non sufficienter refutasset. 2do pte ex Can. Ad a. de con:
secratione dist. 4. ubi dicitur qd valet apud nos baptismo valuisse apud veteres
pro parvulis solam fidem et pro Patre Abrahae mysterium Circumcisi:
onis igitur renatae mysteria et sacrum secretum, id est, fidem latentem
sine qua justificato non habebatur, neq; e. qui in aperto Judaeus est sed qui in
abscondito Judaeus consequitur salutem, Rom. 3. sermo a. erat etiam de
Circumcisione. Confirmatur qa non datur justificatio sine applicatione me:
ritorum Chri, applicatio a. huiusmodi habebatur per fidem, dicitur e. Rom.
3 de Chro quem constituit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ejus.

QUESTIO XI

Expediuntur difficultates quaedam ad naturam Sacramentorum pertinentes.

Quaeres mo: utrum Sintu sit signum occultum? Dicendum
mo radicaliter sed significantis et signum eminenter notum ac proinde mi:
nime occultum. Pte: et e. signum sensibile. 2do Sintu radicaliter signi:
ficata primariaeter id est gratia sanctificantis et radicaliter infallibilis connex:
ionis cum illa et quid notum praecedenter solum qa viatoribus, ac proinde
occultum et plane mysterium. Pte: quorum solummodo et certum quia
et arcanum non apparentium, ut dicitur Hebrijo. 3tio Sinta saltem mo
legis per se et ex institutione notificanda sit. Pte ex Matth: eunte

ergo

ergo docente: ocs gentes baptizantes eos &c. q.to Sntia huiusmodi per accidens & supposita pravitate horum aliquando notificanda h.t sed prorsus occultanda. pth ex Matth. 7. nolite dare sanctum canibus, neq mittatis margaritas &c. propterea pro variis horis videntur ea contemnituri aperienda h.t.

Quares 2do an Sntia secundum rationem formalem signi sit ens rationis. Respondet Imo Scotus in q. unica Sntia formaliter est ens rationis, nonne a. entis rationis h.t illigit aliquid impossibile qd sit obiectiue solum in intellectu sed ens quidam imaginatum qd putant Scotus resultare intrinsece in obtis hoc modo qd sit cognita vel volita. Respondent 2do Thomistae idem Sntia eo modo cum situm esse ens rationis non a. entis rationis h.t illigent aliquid impossibile qd sit solum obtu intellectus sed quos actus intellectus extrinsece denominantes rem sensibilem Sntia quae sine actu rationis esse Sntia h.t. Verum quoniam non omnis rationis significatum solet in qd his esse obiectiue in intellectu.

Quaerendum an Sntia etiam secundum rationem signi insufficienter & inadequate constituat abstrahente rationis. Pth: qa signum est quod qd ipsum quam ingerit sensibus aliud quid fiat in cognitionem venire, sed totum hoc habetur a parte rei neq ulla particula huius definitionis correspondet aliquid fictum aut impossibile qd sit discurrendo per singulas h. negemus ex modo uno Argendi tum concedimus relationem signi concipere etiam relationem rationis puta in ablutione baptismi ordinem imaginatum ad gratiam sanctificantem similiter concipimus relationem unionis inter verba & ablutionem ultra coexistentiam eorum.

Colligitur ex his signum secundum plures sui partes importare relationem realem Imo scilicet secundum cognitionem rei significatae tunc secundum rationem sensibilem quae quandam relationem transcendentalis 3tio secundum etiam institutionem ad placitum quae est cognitio quae idem est voluntas

Colligit 2do quod mox sentia S. Thomae sit vera qd minimum signum Sntale importet aliquid entis rationis, id est opus rationis instituentis & cognoscentis.

Quares 3tio: an Sntia sit signum infallibiliter verum? Respondent nonnulli quibus videtur sancire Scotus in q. cit. §. q. j. § hae tria Sntia h.t esse signum semper verum quando scilicet Sntia est nullum vi: cum confessario poenitenti h.t disposito & incepit dicit ego te absolvo sive Episcopus hoc h.t baptizato id tibi potestatem omnis, tu ne proponito & falsa sacrilegium & falsitas Sntia, quando vero Sntia est validum sed informe, hoc est actu h.t conferens gratiam sed ficta offer. sublato collaturum, tunc Sntia est infallibiliter verum, forma est absolutionis v. g: his sensum humilitatum quari dicatur: Ego quantum est ex parte mea remitto tibi peccatum.

Sed contra

Sed contra obici pt, qd dummodo Minister idoneus vtatur forma & materia sumpta cum intentione faciendi qd facit Ecclia veri conficit Sntu, vt expresse dicitur in Catechismo Rom. & colligit ex Conc. Florent. sub Eugenio 4. in instructione Armenorum qd 4. vbi inter cetera requiritur ad perficiendum Sntu, dicitur ergo tunc Sntu nullum quoad effectum quem neq habet neq habere amplius pt h a. nullum quoad eadem Sntalem significatio. 2do qd etiam sine eorum e dicere. si iocentes n hb impedimentum recipit gratia. 3tio qd cum eadem oio forma & eodem modo proferatur quando Sntu e nullum & quando e informe gratis mutatur significatio & additur limitatio hic & n ibi. 4to ista limitatio si aliquando e aliquando n e oportet vt qui formam profert ille cognoscat aliquam in eo suo mutatione qd limitatio proportionum habetur in re a proferente hoc a. & contra experientiam. 5to si dicas hrg que limitat & amplias gratis ex asseris id fd n e male locutioni hoc qui etiam fit nolle limitare quando Sntu e informe & velle limitare quando Sntu e nullum. denq significatio debet e nota alioquin res n erit signum sed quando fiat ista limitatio vel n neq qui quidem proferenti notum e. propterea.

Rdent alij contra verba Sntalia proferta sicut oportet ex parte loquentis e signum Sntale. semper e verum qd sentiam hnt limitatum v.g: quantum e ex parte mea remitto tibi peccata sive do tibi rationem ac titulum quo peccata tibi remittantur de qua re suis locis dicetur a. ab aliquibus Sacerdotum falsificare Sntu n implicitur sed quantum e ex parte Sacerdotis & eij virtualiq intentionis.

Quares 4to: quo modo illigatur qd ad rationem Sntis necessarium sit vt minister & intendat saltem facere qd facit Ecclia vel veri Dei cultores vt olim Abraham & Moyses? Rr 1mo n illigit qd hbt fidem vel intendat illam habere qd pagang noeergetam recipere fidem pt valide baptizare & Sntia veteris legis n innuebant ecclaliter fidem Ministri erant e. vt ait Romans Arcopagita Celanes. hierarch. cap 5 Sntia carnalia quodsi ecclaliter innotuissent fidem fuisset valde spiritualia. Rr 2do neq illigit qd Minister hat intentionem faciendi qd facit Ecclia quasi intendat habere actu oes internos quibus Ecclia intentio ministratur qd tunc pagang intenderet efficaciter habere fidem qd falsum e ex quo etiam conficitur vt neq hat fidem ro obio mi maaliter solum e. eij intentio fertur ad ipsam actionem, Ecclia quatenus tendit in illum actum maalem pertinentem ad legem suam, n e. e fundam aliquid plg requirendi vt pt in pagano fideiecto.

Quares 5to: vtrum Sntia vetera & noua vniuocè conuniant?

Dicendum e 1mo Sntia vetera & noua nec hominis sive rei primario significata convenire vniuocè, res e. primario significata

e gra

& gratia sanctificans haec adhaec & una unguis infima, vt ostendit in ma-
gna. Dicendum 2do Sacra vetera & noua ratione signis & effectis significandi conuenire etiam vnuoce. Probatur quia signis & effectis significatio & cognitio rei significatae ad gratiae habitualis adhaec quod vniuorum & sub vno ac communi actionis & sub praecaetum vitalium imo & electorum & Sacra ratione huic vnuoce conueniunt. Minor est. Maior est quia Sacra & signum gratiae ac prouide ducens in cognitionem gratiae quae & veluti actus dog & complementum signi. Dicendum 3tio Sacra ratione rerum significantium, nec sensibilium integrata non conuenire vnuoce. Probatur quia res sensibiles Sacrorum est v.g. ablutio aquae cum verborum: nunc aliquando et mutatio gestus imo & silentium rerum vt cum sponsa tacendo sponsae consentire & similia adhaec non conuenient vnuoce cum haec sub vno nomine rerum & inuoluant ens & non ens & Sacra ratione harum rerum vnuoce non conueniunt.

EVAGSTIO QVINTA.

Quomodo definiatur Sacramentum?

Dicendum 1mo varias definitiones nec eosdem descriptiones Sacri afferri solere ex Hugone Triuero Magro aliisque Theologis. sed Catechismus Rom. tit. de Sacris cum nomen Sacri applicasset etiam Sacris veteris legis subiit definitionem ex Augustino desumptam & eosdem cum Sacra sit signum rei sacra nec quia pro eodem sumptum inuisibilis gratiae visibile signum ad nam sanctificationem institutum explicat. vt ut ex institutione diuina eandem postquam dixisset purificationes legis & panem azymum fuisse olim signa sensibilia & institutae diuinitus docet dari alia etiam signa quae non solum significant sed efficiunt & haec esse Sacra noua legis tunc affert tanquam magis explicatam definitionem vt Sacra sit res subiecta sensibus quae ex Dei institutione sanctitatis & iustitiae tum significante tum efficiente vim hi quam definitionem non conuenire nisi Sacris nouae legis & ex Concilio & ex ipsis verbis Catechismi colligitur ex quo fit vt prima altera definitio ad Sacra tam noua quam veteris legis attineat, nec e. mirabile eandem definitionem quam cum ipsis dixerit Augustini definitione illa prima nullam clarius ac diuidius rem explicare & eosdem afferat hanc 2dam vt magis explicantem secum ipso Catechismus pugnare definit ergo 1mo Sacra esse ac prisca & noua tunc haec nra deuenibit vt breuiter pollicebat exacta doctrina quamuis e. dicat non esse ubi agendum de Sacris antiquis id secundum eorum proprias differentias in ratione generica exponenda fuit proinderea sit.

Vnica ratio. ea descriptio recipienda & Sacra qua breuiter inuisibilis gratiae visibile signum ad nam sanctificationem institutum.

Pat.

Ptt qd ea descriptio requirenda quæ nulla clarig ac dilucidig ratione Sancti denominatur & quam Doctores scholastici secuti sunt sed huiusmodi descriptio & hæc assignata quæ requirenda. Maior ptt qd in definitionibus claritas expositionis & locus sensus imo & modo loquendi potissimum attenditur, si e. unusquisq suo Marte procederet definitiones novas rerum veterum iam cognitarum & a Doctoribus expositarum etiamsi nihil falsi proferret vt si quis in Geometria desiniret corpus per triplam dimensionem sed per eas impenetrabile nonnulli noscitantes ambiguitatem & confusionem singularum induceret. Minor habet expresse in Catechismo Rom. Confirmatur exponendo singulas particulas ex quibus colligitur hanc definitionem convenire cum definitione Sacratis & imo e. dicitur signum vt determinetur notio propria vocabuli cum Sanctis nomen aliquando etiam pro re significata sumatur. 2do dicitur visibile, per qd excludatur signum intentionale. qd si cognoscitur ratum quamvis ducat in cognitionem alterius per visibile a. illud sensibile videre. e. dicimur per alias etiam sensus vt Exod. 20 multos populos audiebat voces & contra dicimus videbatur hic aliqs sapiat & an sit frigidus Sanctus e. aliquando alios sensibus percipit deinde illigitur signum sibi aliquam analogiam cum re significata vt ipse Catechismus exponit. 3tio dicitur gratiæ enim ratione illigitur gratia propriè dicta id est sanctificans qt ubi exponitur 4to dicitur invisibilis vt correspondeat signo visibili gratia gratis Sanctus quæ scilicet vt falsi & sit sensibilis ex alio capite puta ex opere operantis sed solum ex signo. 5to dicitur divinitus institutus qd signum ad placitum per institutionem primariam cum misericordia vt rei etiam significata dignitas postulat. 6to dicitur ad justificationem vt determinetur quomodo significetur gratia illa invisibilis si scilicet sicutum se iniciata sed vt afficiens & sanctificans hominem ex quo etiam habetur ei signum sacrum modo supra explicato. 7mo dicitur ad justificationem nram id est humani juris & Angelici, dicitur a. institutum ad nram justificationem id est factam significandam conferendam vero sumpsimus vel efectam vel imperfectam qd posterius si explicatur a Catechismo dum qd si erat ita certum apud catholicos quorum aliqui negant illud esse necessarium ac prudenter relinquit subiligendum aut explicandum pro varia sententia; tum qd satis illi erat assignare qdam genus qd posset determinari ab efficientia et ab sanctitate quæ differentia nonnullorum Sanctorum de quibus solum agere consultum erat.

Quæres. an requirenda sit definitio illa antiquis consueta vt Sancta sit signum rei sacræ? Rt eam definitionem quamvis sumatur vt verba sonant multitudini latig patet definitio bona si capiatur iuxta expositionem & Ecclesiasticam vocabulorum significationem, regulandam esse

cum

cum approbetur & explicetur a Catechis. Rom. qt. a. ita etiam explicari
vt coniungat cum hac descriptione collecta ex dictis S. Doctoris Sntia & sy-
num sacrum gratiae subsistentis hominis conferens aliquam sanctitatem affectam
vel inafectam neq. negamus quoties alijs etiam verbis describi Sntia quando
ita expedit ad aliquem finem dummodo receptae circa definitiones non
excludantur.

Obiicies nomen signi non determinatum ad signum
sacrum hns ceremoniam annexam & sic de alijs certis alijs conditionibus
& descriptio Catechismi & notabiliter immutat. Confirmatur: qa hoc modo
debebit fieri tota definitio: qa hoc aial cum poet tota definitio
iocum & nore aliqi illegca etiam discurrum. Q nomen signi iuxta ac-
commodationem Catechismi in mdo de Sntis importare sed illas conditiones
quas iuximus esse necessarias sublatis iis quae explicitae afferuntur neq. hoc
absurdum vt pr. ex ore disciplina brevitatis gratia unus aliis significetur
aliquando obiu multas hns conditiones sic in loquelis figura signi fiat
tres propositiones certa ratione determinatas sic regale & nomen & medium aqua
Geometras in p. Euclidis significant obiu quadam cum determinatis condi-
tionibus mta vulgo n nobis descriptiones & aliae et exteriores sive peculiares
quae ut significationem notam habeant fiunt aliae acroamaticae sive recon-
ditae quae indigent secundari expositione Doctorum quae supposita clare et
explicata vt dis definitio esse debet. Ad confirmationem negatur seq: qa n in
quilibet educate talis usus loquendi receptus vel exercitus a Doctoribus & in iis
& rotus in quibus vis significandi obtinuit q & absurdum plura illegere.
sic non alatis illegitur contra vocabule n tn in alijs valetq. simile quoties
rere sive simili functo. &

Atq haec non Sntorum in gne dicta
sint.

DISPUTATIO

De natura Sacramentorum novae legis.

Ad quaestionem sexagesimam secundam ex 3 parte Doctoris Angelici.

Dicendum primo varias afferri descriptiones quae Sntis novae legis com-
mode applicantur. Primo S. Hugo Theologus lib. de Sntis parte 9
cap. 2 sm. inquit & mate elementum foris sensibile proponitur ex simi
litudine representans ex institutione significans & exhibitive continens
spiritualem gratiam. dicitur elementum id est particulam alicuius quomodo
Justinianus reas institutiones elementa iuris vocat. sic Grammaticae

& Musicae

et Mundi elementa vocamus earum artium principia qd scilicet Sacra et principia seu fundamenta religionem constituentia. 2do dicitur materiale et spirituale forte vt contraponitur virtuti instrumentaliter productiua gratiae. 3tio foris sensibilis, id est multis sensibus etiam externis. 4to ex similitudine repsentans per analogiam naturalem cum gratia significata. 5to ex institutione significans diuina scilicet cum his satis proportionalis. 6to ex sanctificatione continens gratiam id est virtute continens sanctificantem gratiam in quo postremo significatur ratio causae.

2da descriptio et Magri in q. initio Sacramentum proprie dicitur qd ita regum et gratiae Dei vt ipsius imaginem gerat et ita existat nomen a signo et gratia simul et verba accommodatam et catharicam de qua supra.

Tertia descriptio ex Isidoro lib. 6 originum cap. 19 et referitur can. nulli cit. Sacramenta dicuntur qd ~~a~~ sub tegumento corporalium rerum virtus diuina secreto salutem cunctis operatur in illorum salutem scilicet.

Quarta descriptio sumitur ex Catechismo tit. de Sacramentis Dicitur nunc dicente Sacramentum esse rem sensibus subiectam quae ex Dei institutione sanctitatis tum significandae tum efficiendae vim habet.

Ex quibus omnibus apparet differentiam perspicuam nouorum a veteris legis Sacramentis respectu rei sacra a qua specificatur Sacramentum esse qd nova sunt causae sanctificationis qd expressum est in Trident. sess. 6 cap. 7 vbi Sacramentum dicitur causa instrumentalis iustificationis.

Deinde 2do causalitatem hanc Sacramentorum negatam fuisse non solum antiquitus a Messalianis Arianis quibusdam et Catharis sed potissimum a recentioribus Lutheri sectatoribus qui volunt Sacramenta esse nuda signa respectu sanctificationis et solum conferre ad actum fidei exercendos non plus quam praedicatio Verbi diuini aut sacra imagines faciant quorum damnarunt oecum. Trid. sess 7 can. 1 serum 2. 7 et 8 definiens Sacramenta nouae legis continere gratiam quam significant eamque non ponentibus obicem conferre, et per illa semper et omnibus dari gratiam quantum est ex parte Dei qd statutum etiam fuerat in Concil. Florent. sub Eugenio 4 in decreto de Sacramentis vbi de Sacramentis veteris legis dicit non causabant gratiam et hac vero nova et ~~conferunt~~ continent gratiam et quam digne suscipientibus conferunt. propterea Catechismus secuti paulo antea dixerat Sacramenta nouae legis non significandi modo sed efficiendi etiam vim habent ita paulo post eam vim inquit et efficientiam continet quae ad intimum animum penetrat.

Vnica ratio non solum ponentibus Sacramentis quomodocunque sed ex eo qd ponantur Sacramenta conferunt gratiam in non ponentibus obicem. ~~Pa~~ ex certis Concilorum pari Sacramentum causalitatem habet solum coexistentiam et non nexionem alicuius dependentiae quemadmodum cum lapis et in platea simultempore infundat

gratia

grãa puero qui baptizatur in templo h poet dici lapis ẽ ea grãa aut illam
continet ẽ confert ita, inquam, Sncta ea grãa aut illam continere ẽ referre
dici h potest oportet igitur vt in iustificatione connexio aliorũ dependentia
aliqua vel imaginaria moralis vel h physica reperiatur respectu Sncti quæ con-
nexio explicari solet per hoc ꝗ dicimus ex eo ꝗ ponitur vnum ponitur ẽ aliud
atq hæc certa iam est apud Catholicos.

Obiectiones a haereticorum ẽ solutiones iacuti ex dictis in Scrip-
turis ẽ Patrum pro Concilij Florentini ac Tridentini decretis videri potest apud
Bellarm. lib. 2 de Sncto ẽ apud alios recentiores. tota igitur controversia
ẽ de modo quo Sncta Evangelica grãam contineat. pro qua re ita.

EVAESTIO. I.

Utrum Sacramenta conferant gratiam ex opere operato?

Dicendum ẽ primo in collatione gratiæ per Sncta distingui solere a Theologis opus
operans sive proprie operantis, ẽ opus operatum, id patremum verbum pas-
sive significatione acceptum irrident Grammatici Lutaeridae sed frustra
h telum id apud veteres similia verba passivam etiam significationem ha-
buerunt tempore in eo disciplina amittuntur propria vocabula quæ quando
a plurib receptis ut hoc. a. 400 ab hinc annis ẽ eo amplius erat in vsu usur-
pari expedit a religiosis. gratiam ergo conferri dicunt ex opere operantis quando
ex fide vel deputatione Ministri vel suscipientis Sncti ea datur quomodo ẽ
Galatarum 5 dicitur charitas per dilectionem operari, ex opere. a. operato
illigant ex vi Sncti ipsius puta ex ablutione ẽ foti Baptismi de qua dicitur
Ephes. 5 mundari Ecclia lauacro aquæ in verbo vitæ.

Pro quinto sive pone error ẽ haereticorum pri temporis qui
per fidem internam Sncti adiunctam iustificari homines solum dicunt a
Sncto a. excitari ẽ confirmari ipsum fidem ẽ distinguit fideles ab infi-
delibus tantummodo volunt sine ullo alio effectu in eorum corpore Magistram
in hoc secuti Quintillian mulierculam ex Caiana secta de qua Tertullian
in lib. j de baptismo. Probant ex variis Scripturæ ẽ PP. testimo-
nijs quibus ostenditur homines ex fide iustificari. Tel Conal. Trident. ses. 6
ẽ alibi sicuti negat sola fide propria iustificationis hominum iustificari
vtam excludit motus liberi arbitrij ẽ dispositionem ẽ fidem ex parte adul-
ti requirentes Sncta quas dicit ẽ dispositiones ad gratiam. Infra alia ẽ
solutiones in particulari videri potest apud Bellarm. ẽ alios citatos.

Ita certa ẽ tenenda sentia ẽ Sncta conferre gratiam ex
opere operato id indicant Augustinus vtra Cresconium cap. j h eorum
inquit meritis a quibus ministratur neq eorum quibus ministratur constat
Baptismus ẽ propria sanctitate ac veritate qui eum a quo instituti est.

tam

iam qd dicitur de Baptismo ad alia Smta transfertur eadem e.
e rao graae siue per Baptismum siue per alia Smta donetur vt dixit
Cyprianus in lib. de Baptismo verum definitum e hoc vrsliter in Trid.
sess. 7 can. 8 vbi dicitur per Smta nouae legis conferri graam ex opere
operato cuius vocabuli cum specialem notionem n explicet signum e in ea
significatione accipi qua iam vsurpabatur in Ecclia tale nomen n e
igitur sumenda notio a recentioribus nisi quatenus deriuant illam ex
antiquorum doctrina quae oia vt melius illigantur.

Quaeres 1mo: quid significetur per particulam EX in
ys verbis Concilij. Rx illigi habitudinem caae efficientis siue pfectam
siue imperfectam e reductiuam vtrum a. illa caa debeat ee efficiens physice
an moraliter patebit infra. Pbt ex eodem Concil. sess. 6 can. 6 vbi as-
signata caa efficiente iustificationis quam dicit ee Deum assignat
deinde instralem quam dicit ee Baptismum. Confirmatur qa cum
baptismus v: g: n sit maales neq foalis neq finalis caa graae neq sit
mera coexistentia vt pbtm e neq sit purus terminus a quo hic erit vt
poit ee priuatio ipsa n importat talem pfectionem qualem Patres e Concia
tribuunt Euangelicis Smtis ex eo qd conferant graam ex opere operato
reliquum e vt haec habitudo ad genus caae efficientis reducatur.

Quaeres 2do: quid significetur proprie per opus operatum
Rdent aliqui idem ee graam conferri ex opere operato e conferri a Deo
attendente n solum ad meritum operantis sed etiam ad ipsum opus
pscindendo ab eo qd sit vel n sit meritorium. Sed contra qa aliquando
nullum e meritum qui operatur siue operans administret Smtu vt
cum paganus baptizat siue suscipiat Smtu vt cum paruulus baptizat.
Rdent aly Smtu poe considerari vt e actio quaedam exterior secundum
se posita ex institutione Chri e vocat opus operatum e secundum
qd e ab hac vel illa peculiari psona hnte graam vel meritum e dicit
opus operantis. Sed contra e, qa in baptismo adulti vel certe in Smto poeni-
tentiae graa confertur ex opere operato e tn necessario requiritur e attendit
opus operantis, ide, fides e dolor de peccatis ex quo tanquam ex maa poeni-
tentiae confertur graa opus igitur operatum hoc modo n opponitur operi
operantis. Rdent aly conferri graam ex opere operato ee conferri
a Deo vltra meritum vel sine merito operantis. Sed contra e qa cum
pura creatura n poit de condigno mereri imam graam neq satisfacere
pro peccato mortali vt couis opinio fert sequitur vt graa quae tribue-
batur antiquis Patribus ex contritione pfecta eet vltra meritum ac
proinde daretur ex opere operato qd e falsum. Rdent aly per opus
operatum significari qualitatem vel virtutem aliquam physice producti-
uam graae quae reperitur in Smtis tm nouae legis. Sed contra e, qa si illigi
debet

debet huiusmodi vires cum n sit certum dari talem virtutem quam multi negant n esse certum conferri gratiam ex opere operato in Sacr.
Dent aly ex S. Thoma in 4 dist. 1 q. 1 art. 5 quaestiunculas ipsum Sacramentum opus operatum verum vero Sacr. sua ipsam operationem appellari opus operans in quo distinctio sumitur penes terminum & actionem ut scilicet n habeat ratio actionis sed termini cum dicitur gratia conferri ex opere operato.

Dicendum tn ad opus operatum duo requiri. primo ut Sacr. recipiatur exercetur & n solum habeatur in voto dicitur e. operatum, id est, exercitium deuenterij a Concilio Sacra n desiderium Sacrorum conferre gratiam ex opere operato id etiam indicat particula Ex. quae caat efficienter ac prouide praexistentem notat. 2do requiritur ut gratia conferatur vel sine ullo merito suscipientis vel si intercedat meritum alius requiritur ut gratia conferatur pagra mensura sanctificans premium id Deus statuet iam ex meritis Christi dare tali merito vel actioni si extra Sacr. afferretur. ima pars est in Baptismo paruulorum nullum actum habentium. 2da pars est in adultis suscipientibus v. g. Baptismum & Poenitentiam in quibus necessaria fides & dolor de peccatis, tunc e. vel ille dolor & attritio hors nondum iustificati & tunc ex tali merito congruo n e statuta gratia habitualis pro premio ad ulteriora quaedam auxilia vel quid simile. Deo notum & ne gratia sanctificans tradita per Sacr. & vltra premium tali actui computatis etiam Christi meritis ac Dei promissione vel voluntate constitutum. vel ille dolor & contritio affecta sine actus meritorius hors iam iustificati & tunc etiam conferitur alius gratia gratia ut premium statutum tali merito, ex eo e. id quis sit affectior n propterea debet esse deterioris conditionis cum propria bonitas nulli nocere debeat.

Confirmatur hoc ex eorum sensu Doctorum ac PP. & colligitur ex Scriptura attribuente remissionem peccatorum ablutioni externae Baptismi positis requisitis n vero quantitati meritorum vt habet Marci 16. Act. 2. & Act. 22. quibus postremis locis post iniunctam poenitentiam baptizandis in qua verisimile multos habuisse contritionem perfectam adhuc iniungitur illis baptismo tanquam conferens iustificationem & S. Paulus cum affecta poenitentia tribuunt sine cibo exequise baptizato tn & postea vt impleretur Spiritu S. quemadmodum dicit Act. 9.

Objcies can. gratiam cap. 1. q. 5. gratiam cum ore inaueris n accepisti id est eam gratuito n meruisti datur ergo gratia in Sacr. premis ex meritis. resp. can. quis a. de consecratione dist. 4. dicitur quis a. nesciat credere & infantes baptizari n a. credere n baptizari & fidei tribuit n baptismo effectus Sacr. Deus can. vetus vidum veros baptismum dat n tam ablutione corporis quam fide cordis iuxta illud fide mundans corda eorum

& alibi

e alibi saluos facit baptisma n carnis depositio sordium sed con=
scientiae bonae interrogatio. Rx ad 1mum sermonem ibi ee de ordinato
per Simoniam vt ptt ex antecedentibus propterea n meruisti idem e ac
demeruisti pp obicem peccati ne acciperes gratiam gratuito vbi particula
gratuito ostendit etiam in Smto dari gratiam n ex meritis. Ad 2dum Rdent
aliqui fidem Ecclie applicatam paruulis ee dispositionem ad quam infal=
libiliter sequitur gratia baptismalis vt colligitur ex can. Mater Ecclia ibidem
sed contra e, qa si nullus fidelium in mundo remaneret e pagano bapti=
zaret infantem intendens tn qd prius vidisset facere Christianos valide bap=
tizaret. propterea. Rdent alij sensum ee qd fides habitualis reperiat
in paruulis baptizatis. alij dicunt sensum ee qd de facto e regulariter
baptismus e fides offerentium paruulum st coniuncta, illa e. Et verba
Augustini qui in epla 23 dixerat in paruulis qui n pout habere fidem actu=
alem sufficere Smtu. Ad 3tium Rx Baptismum dici verum veritate
effectus in adultis quando intercedit fides quae necessaria e ac proinde ex illa
etiam tanquam ex dispositione saltem habetur gratia in Baptismo deinde
comparat ibi fides interna cum ablutione maaliter sumpta e n vte
efficax per Spiritus S. psentiam vt ait Basilius de Spiritu S. cap. 15

Colligitur 1mo ex dictis opus operatum n distingui adaequate
ab oi opere operantis quomodocunque aliquando e. hoc etiam requiritur
vt pars eetialis Smti sed distingui adaequate ab illo opere interno quatenus
in tali gratia intentionis vel talibus circumstantijs potius quam alijs
reperitur.

Colligitur 2do ex eo qd relaxatio poenae temporalis peccatis
debitae habeatur per indulgentias e Missam ex opere operato n propterea
sufficienter inferri acquiri poe fructum Indulgentiarum sine vllo me=
rito vel actu bono supnaali hois implentis opus praescriptum ad obti=
nendam Indulgentiam qa opus operatum aliquando requirit necessario
aliqd meritum vel saltem actum fidei ex quo derivetur praescripti operis
exercitium qd si opus huiusmodi vitietur aliqua culpa veniali puta vanae
gloriae n videtur impedire Indulgentiam qa opus preceptum revera impletur
qd satis d idem applicari pt ad satisfactionem Smtalem Poenitentiae.

Colligitur 3tio quid dicendum sit de martyrio, cum e. n solum
paruulos innocentes iustificauerit sine vllo eorum actu sed in adultis
cum sola attritione dicatur 1mam gratiam conferre. sequitur martyrium
ex opere operato iustificare.

Colligitur vltio quomodo limitari aut extendi debeat responsio=
nes allatae pro gratia ex opere operato, in sbta e. Smtorum mea vno verbo dici
poe videtur gratia quae habetur ex vi Smti pcise accepti haberi ex opere operato
ois a. alia quae aliquando vltra hanc confertur haberi ex opere operantis.

Quaestio

QVAESTIO II.

Vtrum Sacramenta noua legis sint causa morales Gratiae sanctificantis?

CAPVT I.

Supponuntur quaedam necessaria pro opinaria tractatione.

Primum est primo sicut caa physica efficiens latissime accepta prout comprehendit non modo virtutem activam v.g. calorem in oriente ad calefaciendam sed etiam conditionem puta presentiam vel propinquitatem localem caloris nempe, inquam, dicitur esse id ex quo posito in existentia aliquid aliud sequitur ex naa rei ita caam moralem efficientem latissime sumptam esse id ex quo existente aliud quid sequitur non ex naa rei sed ex institutione seu voluntate liberi agentis

Dicendum est 2do caam hoc modo moralem aliam esse per modum virtutis aliam per modum conditionis sive applicationis virtutis. id fieri ad virtutem duplex assignari potest vna est virtus intrinseca sive facultas moralis residens in agente libero quale est dominium vel potestas disponendi de re aliqua cum actu sed nunc caao est collatio alienius juris vel rei vt cum quis corrigens librum dicit dono tibi librum, haec est actio procedens ab habente jus disponendi est caao dominii in eo qui recipit librum quae etiam duplex est alia siquidem est traditio ipsiusmet rei vt libri alia est traditio alienius alterius id est loco rei vt traditio clavium domus est in caa vt alter acquiret possessionem domus illis quomodo solemnis ritus quo aliquis eximitur a servitute vel adoptatur in filium dicitur caa moralis libertatis et adoptionis sive hoc praestetur immediate sive mediante legato aut procuratore. alia est virtus extrinseca quae mouet agens liberum ad ponendum effectum et haec est aliqua bonitas obiectiua quae si fuerit solum in statu entis et mouet agens ad illam consequendam tam erit caa finalis de qua nos loquimur. ille qui proponit huiusmodi bonitatem quales sunt consultor et hortator id genus caae efficientis simpliciter redigatur ad rei: licet per physicam efficientiam non solum influit esse sui sed exibet esse et notitiam bonitatis motiuae quam proponit et hic dici poterit applicator motiui si vero illa bonitas fuerit praexistens vt v.g. actio aliqua meritoria impetratoria quae mouet ad dandum praemium vel promissoria quae ex bonitate fidelitatis inducit ad exhibendam rem promissam, haec caa moralis efficiens per modum virtutis quae est extrinseca agenti.

Dicendum est 3tio si haec virtus mouens simpliciter

agenti

agenti per aliqd signum, v. g. cum quis affert chirographum qd est signum promissionis factae illud signum est solum conditionem sine qua non tribueretur hic et nunc res promissa, vt igitur ab hac ordiamur.

CAP. VI. II.

Vtrum Sacramenta noua legis sint causae morales per modum conditionum sine quibus non conferretur gratia?

Dicendum est, imo conditionem sine qua non augmentaliter, imo et illigat quodlibet occasio quam quis gratis etiam assumit vt aliquid agat quomodo peccatum Rom. iuxta multos Authores fuit conditio sine qua non fuisset incarnatum Verbum et S. Paulus ad Timoth. cap. 1. ait se misericordiam fuisse consecutum qd ignorans etiam fuerat persecutus quatenus conditio non dicitur de se ea moralis prima vocatio ad gratam cum qua non datur initium in nobis sed solum negat gratiae impedimenti quae etiam quatenus permissa fuit a Deo vt esset occasio ad tribuendam salutem habuit rationem grae ob id indebitae peccato et non et hic nulla ratio datur initium solutis a nobis. Ergo conditio sumitur pro ea qe solum applicat virtutem moventem vel obligantem agens liberum ad agendum vt cum quis affert chirographum conventionis factae vt solvat pecunia qua oblata chirographi aliquando est requisita ex pacto et tunc est pars vel complementum motui aliquando non est requisita ex pacto sed tamen ea sublata hic et nunc sequeretur effectus.

Pa opinio existimat Sacramenta non esse conditiones prerequisitas ex pacto Dei ad dandam gratam sed solum per modum applicationis meritorum passionis Christi cum Sacramenta sint rememorativa signa. Pro imo auctoritate Patrum qui Sacramenta solum tanquam applicantes virtutis passionis Christi vocant. Confirmat imo quia nonnulli etiam sine baptismo per actum scilicet contritionis gratiam etiam gratiam accipiunt. Et Baptismus non est conditio sine qua non ex pacto requisita. Et SS. Patres vt Sacramenta ponant applicantes meritorum Christi vt non negent de conditiones quae ponantur ex pacto Dei gratia conferatur. Ad confirmationem Et dicit sine baptismo saltem in voto non conferri illam gratiam gratia sed quia non loquitur de actuali susceptione Sacramenti propterea Et non de Sacramentis et conditionem necessariam adeo vt sine illo iustificari homo non possit sed de Sacramentis et ~~tam~~ talem conditionem qua ponta datur gratia ex pacto Dei. Ad obj. qa sine Sacramento Matrimonii aut ordinis potest quis tantundem gratiae iustificantis acquirere per alias vias. Et ad acquirendam huiusmodi gratiam Sacramenta non sunt conditiones ex pacto dandae gratiae requisitae. Et sine illis Sacramentis non poc.

n pōt acquiri eam gratiam iustificantem et sanctalem simul seu propriā
v.g. Sntā Matrimonij quā connotat auxilia specialia ad seruandā
fidelitatem et concordiam cum coniuge educandam prolem et gubernan=
dam familiam simile quid dici pōt de auxilijs gratiæ quæ dantur ex Sntō
Ordinis ad proprias illius functiones Sntō e. n ponto non daretur saltem
regulariter huiusmodi auxilia.

2da sententia asserit Sntā habere rationem conditionum
ex pacto Dei quā vtilitatem.

Notandum e conditionem sumi pōt dupliciter pmo specifice prout opponitur virtuti et actiua quemodo approximātō ignis e ratio
caloris qui producitur n a virtute quā e calor. 2do generice pro oi eo quo
posito aliquid sequitur et conuenit tam calori quam approximationi et de
hac conditione loquimur.

Pa sententia. Sntā Euangelica et conditiones quibus iusti=
tia iuxta Dei pactum conferitur gratiam n ponentibus obtinet. Pbā. qa
cum ex vno capite ad portionem Sntorum ponatur gratia illam e conti=
nere et conferunt Sntā vt definitum e in Concilij citt. ex alio vero
capite cum huiusmodi collatio gratiæ n pōt haberi ex nāa actionis moralis
v.g. baptismi quā nullam de se hēt proportionem aut connexionem sacra=
tam intallibilem cum effectu mere spirituali et supernaturali qualis e
gratia oportet vt habeatur ex promissione Dei quæ etiam manifestat
in Scripturis vt cum dicitur qui credit et baptizatus fuerit saluus erit
et sic de reliquis

2da sententia. Sntā Euangelica n pōt conditiones ita ex
pacto Dei requisitæ vt iis sublatis n pōt ab hominibus haberi augmentum
gratiæ vel aliquando istis etiam pmā collatā. Pbā qa n solus Sntus actua=
liter vnitatis sed alijs etiam modis pōt homines augere Iustitiam habi=
tam imo e primam gratiam adquirere sicut e. in iustus per actus meritorios
etiam extra Sntā augetur gratia cum definiatur in Trident. sess. 6 cap. 10
per obseruationem mandatorum Dei et Ecclesiæ cooperante fide bonis ope=
ribus iustus crescere in iustitia et sanctitate accepta ita etiam peccator
n n pōt hic et nunc suscipere baptismum vel Sntū Pœnitentiæ hant
vero effectam contritionem vel dilectionem Dei super oia iustificabilē
docet e. Trident. sess. 14 cap. 4 contritionem aliquando e ita effectam
vt hominem Deo reconciliet prius quam Sntū actu suscipiatur Cursus
Prouerb. 10 dicitur vbi delicta cooperit charitas et Lucæ 7 dimit=
tuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum.

Tertia sententia. Sntā noua legis et conditiones ita aliquando
ex pacto Dei requisitæ vt sine illis actu susceptis hic et nunc gratiam gratum faciens
haberi n pōt. Pbā hæc in parvulis ante vsum rationis qui non baptizentur

peccatum

peccatum originale deleri in illis n'ts per Baptismum a. deleatur
similiter indultus post peccatum mortale se c. hi solam attritionem
habuerint pientibus sntis gratiam quidem accipiunt sine actuali eo-
rum suscepcione n' iustificantur excepto Martyrio de quo n' agimus.
Pt. hoc in mta particulari sntorum Poenitentia potissimum e baptism.

Collegitur ex his vtrum iustificacio ad modum cuiusdam
proprietatis ex pacto Dei conuenire sntis oi ac semper nisi ponatur
obex n. a. conuenire soli.

Obiices contra ex pacto e. Ma ex cuius virtute mouet
hic e nunc promissor v. g. ad soluendam pecuniam sed neq Deus neq
Chrs quando iustificat per Baptismum ex eo qd videat hic e nunc
ablutionem existere moueri ad iustificandum & ablutio sine sntis
n' est conditio ex pacto. Maior pts. Minor pts de Chro Dno pertum alle.
e. d qui baptizat quatenus in persona Chri baptizat Minister e baptizat
vt iustificet ac proinde vult hic e nunc ablutionem tanquam medium
tradendo a iustificandis qui a. vult aliquis vt meritum n' ex eo qd videat
illud existere vult scilicet aut poni fidem qui e. vult salutare S.
Petrum accipere ~~alio~~ ambulacrum pro medio sed n' ex eo qd videat ambu-
lacrum vult aut poni salutacrum aut preces. Rx mo ad seruandam condi-
tionem ex pacto satis est si intercesserit pactum e posita conditione res pro-
missa ponatur quicquid sit verum ex eo qd quis videat conditionem esse
positam moueatur ad rem ponendam. Rx 2do quando quis promisisset
v. g. se quando ambulaturus talem viam salutaturum S. Petrum tunc
etiam si ex alio motiuo acciperet ambulacrum pro medio ad huiusmodi
preces tn sicuti promissionem factam post etiam videndo talem ambu-
lacrum moueri ex fidelitate ad precandum n' repugnat ergo qd ista sntali
actione moueatur Deus aut Chrs ad gratiam dandam pp promissionem
factam.

CAPVT III.

Vtrum Sacramenta sint causationes morales per modum traditionis rei vel Iuris.

Prendendum e mo causam moralem tunc diuerso modo contingere vt vti
diuersis sntis alegua saltem ratione congruere mo e. contingit per locutionem
e traditionem rei cuiusq vel potestatis datur vt cum quis porrigens librum dicit
dono tibi librum sic in sntis Ordinis patena cum pane e calix cum vino si-
militer e alia infra porriguntur n' sine verbis Caucgi tradentes potesta-
tem ea recte vtendi. 2do cum quis praeter verba tradit pro rem id aliqd
signum rei vel Iuris vt cum tribuebatur antiquitus pilcum in signum
libertatis esse in tribus sntis pter verba conferitur ablutio aqua vncto
chrismatis

chrismatis & olei. 3tio per verba solum vt cum quis dicit condono tibi iniuriam peccando & laesionis in confessione dicit absolvo te. 4to per res ad gestis aut habitis qui in contractu & sacro Matrimonij contingere qt. 5tum o quando sine verbis res gesta tribuitur vt cum Eucharistia distribuitur.

Ad quinto & sexta etiam secundum qd in actione consistit h ea caeres morales per modum traditionis rei vel juris. Pth. 3mo qd in Matrimonio verba utriusq conjugis volo te in conjugem sit quidem traditio mutua corporum & juris in corpora praeter hanc a. n & assignare aliam traditionem. Ad eri pt ea verba Christiano modo prolata vltra illam traditionem corporum & etiam ex institutione Dei moralem traditionem gratiae sintalis vel juris ad auxilia gratiae specialia congrua statui coniugali sed contra qd ideo hujusmodi traditio & caeo moralis in ciuilibus pmutationibus qd n confert aliquid physicum sed solum res morale. dominij vel quod simile in vsu a. sintorum debet conferri gratia qualitas physica ad quam sequitur jus morale filiaris adoptiua qua gratia n ponitur physice per actionem sintalem. Ad si ones physice poni qm n erit traditio moralis sed physica. Ad eri pt per traditionem moralem conferri aliquando aliquid physicum distinctum ore a jure. imo a re qua illigatur tradi vt cum quis physice tradit clauem armarij moraliter dat jus alteri in illud sic et baptismum physice conferitur aqua abluens moraliter vero traditur adoptiua filiaio sine jus ad haereditatem quamvis mediante actione qua Deus physice ponit gratiam in illa quae & fundatur juris moralis sicuti si cum traduntur claues producereturq & traderet ab eo ipsum armarium neq. videtur de cetera caeos moralis n poe vnari cum caeo physica.

Ad quinto existimat sinta & traditiones quaedam morales gratia & n solum conditiones ex pacto requisitas. Pth qa ly caritatis affert qui per formalem adoptionis adoptat aut dictis verbis tradit rem vt librum vel pecuniam vel clauem domus quam qui affert Rescriptum quo viso argentario v. g. pecuniam tribuit cum ergo sinta Euangelica dicantur caeo hoc modo dicenda est caere abluto &c. v. g. in Baptismo & concedo in ordine ad actiones externae directa hic & nunc a Christo Dno volente adscribere in ecclesiam familiam & ministerium potestatem qui baptizabitur vel consecratur & sit signa externa talis voluntatis Christi Dni & sicuti traditio clauium vt facit vnum cum verbis & voluntate Dni volentis donare domum quam voluntatem illa traditio significat ex institutione hominum & caeo moralis ita & traditio calicis & similium vt significant talem voluntatem Christi Dni & cum vobis sunt & caeos morales. Ad actionem sintalem quae fit in persona Christi prout illigatur conflare vnum actum moralem velut unum cum actu interno Christi Dni volentis hic & nunc iustificare n & solum traditionem moralem sed necessario

inaduere

inuoluere physicum etiam influxum qd et etiam illigatur.

Notandum 2do nullam fieri iustificationem de nouo in Natura Christo Domino ingrato aut nolente sola e nuda e aperta et oculis eius hebr. 4 et ipse gubernat Ecclesiam super quam Deus illum Ephes. 1 et hos tanquam salmistes eius sumus Joan. 13 ex quo conficitur vt omnem gratiam etiam praeuenientem ab illo cognoscente ac volente habeamus sed illae profecto actiones quae in gratia Christi geruntur vt accidit in sanctis saltem aliquibus tanto magis Christo Dno adscribendae sunt.

Notandum 3tio ex mente sapientis huius Christi datam omnem potestatem iustificandi et saluandi qd ipse praestat potissimum per sanctam cum ei dixisset Matth. 28 data est mihi omnis potestas in coelo et in terra addidit euntes ergo docete et c baptizantes eos &c. ex quo fit vt omnia Dei parata sint ad omnem humanae voluntatis Christi nutum exequendum circa hominum iustificationem sicut v.g. gratia progressiua in homine subordinatur actui liberae voluntatis acceptandae. Posito actu voluntatis Christi efficaci circa iustificationem hominis hic et nunc sequitur iustificatio per actionem physicam quae sequuntur.

4to Sancta quatenus in actione et in voluntate consistunt in gratia Christi exercita si illigantur facere vnum quid morale cum actu interno Christi Dni volentis per sanctam hic et nunc hominem iustificare et causas quaedam morales per modum translationis rei vel iuris. Pro quo causatus moralis e actio procedens ab habente potestatem in disponendo de re vel iure per quam confertur alteri ius aliqd vel moralis effectus sed sancta modo perfecto sumatur e huiusmodi qd causa quaedam moralis. Maior patet inductione in donatione scilicet adoptione liberatione a seruitute et similibus inuestituris in quibus actio significans talem voluntatem habentis potestatem et collocuns in alterum recipientem. Minor patet qa actiones sanctae ex vno capite et etiam externa signa voluntatis quae Christus iam potestatem vult adoptare in filium et conferre ius ad haereditatem aeternam hoc v.g. qui baptizatur ex alio vero capite ista se habet vt sequatur in baptisato et filio adoptiua et ius ad haereditatem rursus in quibusdam sancto sequuntur per vnum alterum aliqd ius ad specialia auxilia gratiae congrua penetrionibus ad illas sanctas penetrationes. Confirmatur ex S. Bernardo qui serm. de Coena Dni sicut ingrediuntur canonici in pedituar per librum Abbas per baculum Episcopus per baculum et anulum simul sic diuersa gratia diuersis et praestatur sanctis.

Objices: qa sequeretur remedium parvulorum in lege naturae et Circumcisionem in posteris Abrahae fuisse etiam actum externum Dei complentem actum extrinsecum qui solebat parvulos v.g. adoptare in filios ex quo fit vt similis ratio quae tanquam praerogatiua quaedam Euangelicus sanctis attributa conis fuerit remedio parvulorum antiquitus.

Respondeo et

Legeri at cum ille parvulorum oblationes & circumcisiones n fierent
ab homb in persona Dei & solum in signum Foederis facti vel promis-
sionis n intercedere fundtm concipiendi eas actiones externas tan-
quam completentes moraliter actum internum Dei volentis ad operare.
vel simile aliqd hus conferre, vtrum a. ora Sncta Evangelica conferat
necessario in persona Chri aliqs ostendetur.

2da selio. actio Sncta in persona Chri exercita si
allegatur facere vnum quid morale cum actu interno Chri Dni volentis
hic & nunc sanctificare hominem in vru Sncto physicam etiam causa rem
importat. Pbr qd actus voluntatis humana quo Chrs vult hic & nunc hominem
sanctificare & causa physica etiam determinans operam Dei ad physicam
productionem gratiae in vru Sncto sed actio Sncta hoc modo sumpta con-
notat & involvit huiusmodi actum voluntatis & connotat & involvit
rem aliquam physice causatam Maior pbr ex co. qd Chro Dno tradita
potestas sanctificandi tradita illi etiam & operoia concurrens paratus ad
ejus voluntatis nutum ut ergo voluntas ambulandi v.g. & causa ambulationis
physica quatenus determinat potentiam progressivam & concursum Dei
paratum ad cooperandum ita etiam voluntas Chri Dni secundum respectum
divina operoia quae etiam ratione unionis hypostaticae peculiari modo
illi conveniebat.

Objices: hoc modo Chrs Dns vt homo esset causa n solum
moralis meritoria sed physice quoq efficiens, hoc a. vertitur contra
Trident. Ti sess. 6 cap. 7. Christi Deum assignat pro efficiente causa.
Rs Trident. loqui de causa efficiente principali Chrs. & vt homo respectu
Dei hi rem in Sri consumeti quatenus & mary respectu hominis neut Sncta
se per modum instri separati qualis & peculiaris respectu pectoris, de efficiente
a. physico mry principali n sequitur ibi Concilium jah facebat ad rem
petentem neq Patres Concily ocs rationes & qualitates quae in Sanctis reperi-
untur assignare voluerunt aut debuerunt. Sed contra, ja, sequeretur
Chrum Dnum & causam efficientem etiam principalem nra justificationis
neut. & hos per suam voluntatem & causa principalis ambulationis vel
operationis in externam mam qa illi subordinata & sola motiva usus
post passionem operoia & subordinata Chro vt homi in ordine ad justifi-
cationem nram ipse Chrs erit causa principalis. Rs negando seq: n solum humanitas
Chri peculiari modo revigatur a Verbo divino ac Deitate cui velut
instrum coniungitur vivum tm & Mechanale subordinatur sed etiam ja
operoia quae & virtus causatrica justificationis & detetur connaturaliter humani-
tati Chri sed moraliter & ex merito, Deo a. naturalis qui etiam cum sit
immutabilis, deficeret in illo actu ~~[illegible]~~ aut conservandi potestatem
in Chro per illam continuam voluntatem constituit primum agens & principale

physicum.

physicum.

Sed contra, qa Chrs ratione unionis hypostaticæ ht connaturaliter sibi quodammodo subordinatam omnipotentiam Dei ad iustificandos homines, ex hoc capite n eximitur a ratione causæ principalis. Rs negando Ans qd quamvis Chrs ut homo ratione prioris sit filius naturalis Dei tn filius naturalis n est adoptare alios in filios eiusdem Patris nisi obtenta illius facultate. Verbum quidem diuinum qa unam e eandem ht voluntatem et potestatem cum Patre adoptare, sit cum illo Chrs a. ut homo qd assumptam ht et suam voluntatem humanam adoptare n sit nisi per potestatem acceptam.

Obiicies vltio. Chrs instituit Sma saltem aliqua ante passionem qa n per potestatem sed per petitionem a Patre. Qa saltem tunc ea Sma causam physicam n connotabant. Rs Deri pt Christum Dnum in suo instituendi concretionis acceptare passionem quia ibi meruit et qd quem voluit illi dare iam Deus talem potestatem exercendam tn et promulgandam per universum orbem post Resurrectionem nisi dicas Christum Dnum ante passionem antequam instituerent Sma rogasse in singulis Patrem et accepisse potestatem pro eo tempore, satis e. et in futuro qd Chrs potestatem habuerit abrg eo qd amplius illam potuisset.

Quares: an ad explicandam Smorum novæ legis excellentiam satis sit hæc moralis causa quam neq Sma vetera neq ipsa remedia peccati originalis habuerunt. Rs n videri satis qd Sma n solum dicuntur conferre gratiam sed habere et continere. quam ac virtutem, actio a. pertum moralis d a potestate n continet illam cum sit effectus alicuius illius neq satisfit dictis Concilorum et Patrum de quibus infra.

CAPVT IIII.

Vtrum Sacramenta novæ legis sint causæ morales nostræ Iustificationis per modum virtutis motivæ deprecatoriæ vel impetratoriæ?

Pa opinio existimat implicare contradictionem ut ulla res creata possit esse causa moralis movens Deum in ordine ad quemcunq effectum vta Medina 3 parte q. 19 dub. vltio. 1ma contrariam etiam sentiam arguit ignorantia vocatq n tutam. Prot qa nulla res pt movere Illectum ac voluntatem divinam ad suos actus quibus mediantibus producatur effectus sed hoc requiritur ad causam moralem et nulla res sit ex respectu Dei causa moralis. Maior et S. Thoma qui 3 parte q. 19 art. 5 asserit nullo modo voluntatis divinæ posse dari talem causam et prosterea 2 parte q. 24 art 4. ait Chrs predestinatus n potest esse causam vitæ predestinatis secundum divinam actus. Minor patet ex defi-

nitione

natione cae moralis. neq dicas meritum creatum v:g: esse caam divinorum actuum ex modo nro intelligendi, sicuti dicimus vitam Dei perfectionem v:g: incorruptibilitatem esse eam aeternitatis, tum qa haec n dicit caa nisi diminute id est virtualis sive potis ratione quadam ex modo intelligendi prior tum qa id de perfectione increata dicitur n et transferri ad rem creatam vt sit cae nimirum actus increati. Confirmatur imo qa meritum creatum est in temere quo modo ergo id cadere aut mouere divinum actum ab aterno neq dicas caam moralem esse ~~et~~ hic caam divini actus nisi determinatio ad extra qa haec terminatio est effectus ipse realis quem caa moralis n attingit nisi prius mouerit illectum et voluntatem primaevalis agentis. Confirmatur ado: si quis meretur v:g: vt Rex ei confestat aliqd praemium meretur etiam id velit conferre illud & similiter si quis meretur aliqd praemium a Deo merebitur actum Dei ad intra id est absurdum cum illi actus sit increatus nec postulet concipi existere post aliquid creatum. Confirmatur 3tio qa si semel admittitur dari caam moralem respectu Dei poterit dari caa creata moralis etiam primaevalis ipsius creabis. pro solutione.

Notandum est imo caam moralem in nobis n esse nisi exercitio caalitatis physicae circa agens liberum qd movetur ad ponendum effectum actio ex meritoria v:g: emittit physice speciem sui sensibilem et per eam concurrit ad speciem intelligibilem qua physice producit illectionem et consequenter voluntionem praeterea actio meritoria antecedit cognitionem sui in illecto agentis supponit etiam huiusmodi cognitionem n esse ens simpliciter necessarium qa n moveret illectum ad cognitionem id reperiret actum immutabiliter praeexistentem ex quo fit vt secundum idias imperfectiones n nobis caa moralis habere se circa divinos actus prout considerantur ad intra.

Notandum 2do caam moralem v:g: actionem meritoriam si secundamus ab huiusmodi exercitio caalitatis physicae circa illectum et voluntatem habere hoc etiam vt effectus qd ex eam ium sit ab agente libero & sui sciria actione illa meritoria ex quo arguitur effectus libertatis in agente et dependentia effectus ab actione etiam meritoria et in nobis quidem n id necess. ponere dependentiam immediatam effectus ad caam moralem qa satis est mediata et remota si effectus sit ab ea illectione ac volitione. a quibus denominetur extrinsece etiam effectus ipse dependens quibus pontis.

Dicendum est ex parte obi ad extra dari caam moraliter ex modo nro intelligendi motivam respectu divinae voluntatis qa quam scilicet effectum aliquem existere velit Deus. Poth ex Genes. 26 vbi dixit Deus ad Isaacum benedicam tibi et qa seruum meum Abraham, qa scilicet

meritis.

merita Abraham erant in causa ut benedicerentur Isaac, rursus Isaiae 53 eo
quod iniquitatem non fecerit nec dolus fuerit in ore eius dominus voluit eum conte=
rere in infirmitate et Joan. 10 Christus Dominus de se ait propterea me diligit
Pater quia ego pono Animam meam ubi Chrisostomus hom. 59 Euthymius et alii
notant etiamsi multae aliae rationes esset propter quas Christus diligatur a Patre,
etiam propter hanc valde diligi quod explicatur ad Philipp. 3. propter quod et Deus exal=
tavit illum etc. 2do probatur: quia Deus multa facit propter aliorum preces et propter
merita Christi Domini, praedestinaret igitur homines ad gloriam imo pertinet ad
iustitiam distributivam et vindicativam Dei necessario huiusmodi rationem mo=
tivam praesupponit vel merita vel peccata. denique in rebus naturalibus dicitur
Deus velle concurrere non quomodocunque sed iuxta exigentiam uniuscuiusque
naturae. ex quibus colligitur rationem moraliter motivam respectu divinorum
actuum convenire analogice saltem cum causa morali nostrorum actuum, huius=
modi a analogia admittenda est remotis imperfectionibus tam dependentiae in
actu Dei ad intra quam contingentiae in libertate intima actus.

Ad argumentum igitur Respondeo nullam rem creatam posse movere causaliter
influendo in actus divinos ad intra, sed solum in terminationem ipsorum ac=
tuum, id est, in ipsos effectus divinae voluntatis, posse vero movere sublatis
imperfectionibus dependentiae et contingentiae, quatenus verum est dicere illos
effectus esse a Deo libere productos eo quod praeextiterit talis actio meritoria
apta influere etiam causaliter in actus naturae intellectualis quatenus illa esset
capax alicuius dependentiae et contingentiae: ad probationem min: dicitur
causam moralem esse eam quae quantum est de se potest etiam physice producere
speciem sui in potentia rationale quae sit capax dependentiae et mutationis,
qualis non est divinus intellectus et voluntas, propterea etiam melius dicitur res=
pectu Dei ratio moralis quam causa. Ad 1mam confirmationem Respondeo causam crea=
tam esse in tempore sed ab aeterno cognosci a Deo respectu cuius cognitionis
haberi potest etiam actus voluntatis correspondens, ad replicam dicitur ter=
minationem actus divini esse ipsum effectum, sed motionem moralem non connecti
immediate cum effectu sed mediante libertate Dei a quo effectus ita depen=
det, ut nisi praecesserit ratio illa moralis neque ipse effectus existeret. Ad
2dam confirmationem ~~dicitur~~ Respondeo meritum referri ad praemium sufficienter,
si e. sine ullo actus voluntatis et intellectus praemium ipsi merito coniungeretur,
habetur tota ratio meriti ac praemii, propterea illi qui meretur praemium
a Rege non datur pro praemio actus voluntatis regiae, sed aliquid munus, sicut
nemo pro stipendio accipit actum voluntatis alienae sed pecuniam.
Ad 3tiam confirmationem dicitur non esse absurdum quod Christus Dominus v. g. possit mereri
ut aliquid creetur, imo cum in Eucharistia species consecratae diuturnitate
temporis corrumpuntur et Deus creat sub illis materiam primam, cur id non
potest esse propter Christi Domini merita.

Et da opinio

Sed opinio existimat ñ solum poẽ dari eam moraliter motivam respectu Dei, sed etiam de facto Sncta & eas morales per modum deprecaõis, meriti, impetraõis qua impetretur a Deo sanctificatio in suscipiente Sncta sine obice; extari pt Guilel. Paris. lib. de Sncts in gnre cap. j. quamvis hic Author Illegi posit de Sncts quatenus applicant moraliter merita Chri praeterita ñ de novo praesentia, sed alio modo pt explicari haec eadem, vt scilicet Sncta quatenus et actiones Chri Dni habent vim ad impetrandam gratam, sicut e. preces Chri Dni movebant Deum ad patranda miracula, ita se hbt mera operaões Sncta quae propterea factae sunt nomine Chri per suos ministros et sic continent moralem valorem et dignitatem impetratoriam quam vim Sncta veterum habebant quippe quae nomine synagogae ad summum administrabantur, cuiusmodi ñ respiciebat Deus ad gratam infallibiliter concedendam, sunt igitur Sncta actualia quaedam petitiones hntes dignitatem a Chro sicuti v. g. baptisma et vim nunc impetratoriam ex oda merita Ecclesia Chri Dni, inter Chrum e. patientem et Deum intercessit pactum de danda grata in vtu Snctorum pp. preces et petitiones Sncta quae dicuntur et instrales quatenus movent Deum per virtutem ñ propriam sed communicatam a Chro, imo eam Deus movet humanitatem Chri vt conferat eam virtutem ministris Sncta etiam instra respectu Dei dici potest.

Obi mo ex Patribus asertim Graecis qui Sncta vocant preces quatenus contractis precibus peraguntur imo can. Venit dist 4 de consecrade dicitur venit sacerdos ad fontem pdẽ baptismum dicit preces invocat Trinitatem. Ridiculum est Sncta appellari poẽ preces quatenus contractis ritibus peraguntur, sed neq vocantur preces Chri quatenus de novo x supplicantes Patrem vt remittat peccata, absolutio e. infinito, Poenitentia e sentia decretoria ñ deprecaõ aliqua, pt ex vocabulis. Itemq nova precum illegi solent quaecunq actiones quibus Deus colitur imo etiam pie cogitatur; sic gratiarum actiones dicuntur preces etiam ñ sint petitiones. Canon 9. dicitur videtur loqui de precibus quae ante ipsum actum baptizandi adhibentur: qd 2. Foa Sntorum vtiliter saltem ñ sint preces proprie, neq ipso graecos quidem, sed sentiae, assertoria vt in Baptismo, confirmade Poenitentia, pt ex ipsis locutionibus fiat e. baptismi aqua graecos: baptizetur de vel imperative, vt vult S. Thomas, vel enunciative aliqui debet propterea qui eam foam pro deprecade aliqua adhibebant dubitarent de validitate foae vt notant Stevartus de bapt lib. j. cap. 8 qui etiam lib. 3 cap. 18 § de formis a. inter errores quorundam graecorum enumerat, qui foas Sntorum precibus et invocaõibus tm pfici dicerent.

Ado pte ex Act. 8. vbi de Snto Confirmaõis dicitur: oraverunt pro ipsis vt acciperent Spiritum sanctum et infra eum imponebant manus

mang super illos & ungebant Spiritum S. vung Ita Jacob dicit de extre=
ma unctione ora pro fili sanabit infirmum. Et ad 3m testimonium
orauisse fideles vt illi sanante recte se disponerent ad Sm tu illud in quo super
eos unbitur descenderet Spiritus S. ad 2dum R. formulam extremæ pe=
tionis esse deprecatiuam vt CC. fatentur sed si ex eo sequi oia verba Sm talia
esse deprecaoes vt cum dicitur absolue te, ecce potestatem & similia de inde
illa oratio si dicitur esse Chri Pri deprecatio sed Presbyterorum Ecclia propterea
aliqui addebant per nram intercessionem indulgeat tibi Deus vt notat
S. Thomas 3 parte q. 78 art. j. imo ex hoc loco arguitur in oppositum
qd hoc tanquam peculiare quod in extrema unctione agnoscitur a theolo=
gis in q. dist. 23. 90 si dicas oem actionem Sm talem fieri in persona Chri de
Concilium Florent. cit affirmauit de secrade Eucstia atque dicit ista verba
illa vt ts signa diuina & si solum per modum locutionis signa inquam & volun=
tatis Chri & gratiæ quæ conferitur adducit in persona Chri vt habentis potestatem
iustificandi sed vt significant deprecatiem & subiectionem ex parte ministro=
rum profert.

Tertia opinio asserit Sm ta esse caas morales per modum
applicaois vel conditionis applicantis motiuum id merita passionis Chri
ad eum modum quo chirographum significans pretium & solutum debitor
caa moralis vt conferatur merces promissa tali pretio plus aliquam quam caali=
tatem putat hac opinio si dari aliam virtutem moralem intrinsecam Sm tu
ac actione Sm tali qua ut noua Chri supplicio aut deprecaio ad Petrum
aut meritum cui tanquam merces aut premium tribuatur subiectiead
suscipientis Sm tu. Sed a. hoc 2dum qa nemo petit aut curat impe=
trare qd iam sit plenissime in potestate sed Chri sit in potestate tam physica
quam morali vt posito Sm to gratia conferatur hoi imo esse etiam confert ga
tie meriti per passionem suam. pro solutione.

Notandum est imo notien meriti & impetraois aliquando sumi
tur improprie quomodo oes actio hns pertin dignitatem & excellentiam
qua trahat secum effectum dicitur illum mereri & impetrare & cui idem &
impetrare aliq & dictionem excellentem in qua posita ponitur effectus. 2do sumi
tur proprie pro ea actione qua tanquam pretium per modum pertin
subiectionis & coercitionis indigentiæ fuit sua merces debetur vel tanquam
petitio supplicantis cui detur podea gratia vel beneficium postulatum de
quo est dictum.

Notandum est 2do caam meritoriam esse ceptem ad ea qua=
tam ntre iustificaois habendæ per Sm ta esse Christum Dnum raone sua passionis.
alias ex Trid. sess. 6 cap. 7. vbi loquendo de causis iustificaois quæ habetur
per Baptismum assignat pro caa efficiente Deum pro caa meritoria Christum
Dnum nrum per suam passionem qd illegendum & dicta ad aquata ne fiuerit

Concili=

concilium deminutum in assignanda ratione. 2do illigendum est de causa principali in cognitione cui videt apponere causam instralem de Baptismum. 3tio illigi debet de iustificatione quatenus conferitur potissimum ex opere operato quia loquitur de iustificatione prout habetur per Baptismum.

Ostendam est 3tia causam moralem instralem sive instrum morale rem esse duplicitter. imo vt sit solum applicans virtutem moraliter motivam, siertum adequatam et sufficientem quomodo si quis tributa pecuniam sufficientem ad redemptionem captivi detur causa principalis illius redemptionis servus a qui illam pecuniam deferret est instrum morale. similiter ipsa est chirographum et qui illud debet quo viro movetur debitor ad dandam mercedem dicuntur causae morales instrales. 2do assignatur ab aliquibus instrum morale per hoc quod per rationem applicantis virtutem principalem debeat habere virtutem etiam aliquam suam particularem distinctam a ratione rigori qua moveat agens physicum derivatam a virtute principali moraliter neque instra physica agunt per virtutem physicam receptam vt securis et calamus per motum vel virtutem impressam ab artifice vel scriptore puta si servus deferens chirographum debitori pro acquirenda gemma cuius pretium solutum iam fuisset haberetur in chirographo addere debeat preces propias quibus impetret hic et nunc illam ipsam gemmam qui hanc modum si accedit in humanis quando debitor accedit pretium pertem abundans tanto magis si accedisset pretium infinitum

Pa dicto. Instra nova legis hoc rationem causatiuam moralem instralem quatenus et conditiones applicantes seu applicatios quaedam morales meritorum Chri passionis tanquam pretij persoluti explicatur hoc exemplo primo quidem si plumbum vel mas alia vilis consignetur sigillo regio et valorem tunc ex tale signum sit ratione cuiusdam pretij moralis et operat in humanis contractibus ita Spiritus dicit ab aliquibus ac veluti signaculum sanguinis et meriti Chri Dni et ex hoc habere vim instralem causam gratiae. 2do chirographum si sit signum facta ex mercedis ac pretij soluti hoc ipso si offertur debitori et applicatuum virtutis moralis motiua sicuti qui affert ignem ad lignum applicat vim physicae calefactiuam. per simum exemplum ostenditur dignitas et valor Spiritus cuius exhibitio si est nova deprecatio Chri Dni aut meritum in gratia moris sed interpretatiua quadam effusio veluti pecunia pretiosa cui datur pro compensatione gratia in recipiente Spiritu. verum haec similitudo videtur angustior ex sicuti Spiritus est res pretiosa et largiosa ita si videtur haberi tanquam nova solutio pretij cum pretium hoc est sanguis Chri Dni realiter sit effusus in cruce cuius symbolum est Spiritus propterea ratis est si Spiritus cum sint signa rememoratiua passionis Chri hoc ipso applicent saltem in actu imo virtutem hanc motiuam ac prouide sint causae morales quae vt applicantes sive vt applicandae meritorum Chri aptae sunt

movere

movere Deum ad dandam gratiam non solum ex promissione sua quomodo vocant
ad etiam ex meritis Chri Dni ut habetur ex D. Th. q. 27 de veritate art. 4.

Oppones ante Chri Dni passionem ac proinde ante pretium pro-
lutum Baptisma quo Chrs per discipulos suos baptizabat Joan. 3 erat Sntu
Sanctum et non erat signum pretij soluti Et non de Sntu et cae modo pure
moralis. Respondet Chrysost. a Jos cit. in caput illud Joan. baptismum illum
non fuisse diversum in efficacia a baptismo Joan. Sed contra August. ubidem
existimat discipulos Chri Dni fuisse baptizatos ab ipso in aqua et Spiritu S.
quia etiam baptismo postea discipuli alios baptizabant supplente solum
sententia Chri loco pretij soluti qui etiam iam acceptaverat desiderio suo
mortem quae erat realis solutio pretij iuxta Dei pactum requisita nos a-
logemur de Sntus sicuti se habet post peccatum Evangelij in vero mundo

Ad 2 secundo. Sntus nota legis per vacuum id etiam applicatio
meritorum Chri non habet cae morales nisi vlis sua propria virtutis motiva
deprecatoria meritoria vel impetratoria sed quam Deus ad dandam hic
et nunc gratiam tanquam mercedem aut praemium talium actionum
moneatur. Patet ex Conc. Florent. in instructione Armenorum ubi loquens
de Sntus antiquis dicit non causabant gratiam sed eam solum dandam per Chri
passionem significabant id est tanquam per motivum morale adaequatum
quo non indigeret nisi consultione applicante quae est instrum morale. 2do patet
quia cum Chrs Dns habuerit potestatem non solum rogandi Patrem ut vudi-
cet sed iustificandi etiam Matth. vlo data est mihi omis potestas et
quicunq baptizatus fuerit salus erit utrum Chrs iam in Sntus uti velit po-
testate iustificandi an vero solum rogandi non sit congruentis colligi quam
ex verbis Sntalibus quae ipse constituit, hoc a. Et ego te baptizo; ego te absolvo,
accipe potestatem et similia. iam vero quis audiens Judicem ordinarium
dicentem ego absolvo reum ego damno illum ad talem poenam dicat iste
nunc orat reum Regem ut velit absolvere vel damnare reum. rursus si
haec verba significarent deprecationem quando Chrs Dns dixit Luc. 7 remit-
tuntur tibi peccata tua non fuissent hebraei admirati dicentes quis est hic qui
etiam peccata dimittit. quis e. admiretur hominem deprecari Deum ut velit
alicui peccata remittere. praeterea cum dicitur Act. 19 quotiam fuisse
baptizatos in nomine Chri sensus fuisset supplicante Chro. denique cum Chrs
Dns in extremo iudicio damnabit impios ad ignem aeternum dicit hoc
illis verbis oratutum Patrem ut maledictos mittat in ignem aeternum.
Tertio patet quia frialis petitiones et actiones Euchra a. in altari ponta
et Sntus et non actio Et non de Sntu et actio deprecatoria vel petitio. 4to in-
fluxum videtur ho quis habs potestatem efficiendi aliquid pro suo munere
ordinario in singulis deinde functionibus oret de novo ut posit illud efficere
vel efficiat. Ultimo patet quia cum patto Chri fuerint ex ea virtus meritoria

et impetra-

et impetratoria infiniti valoris tam do se pro et adaequatum motivum
morale ex alio capite h et ulla ratio cur Deus noluerit esse contentus tanto
merito sed extorserit post mortem Chri alias actiones meritorias illius
et petitorias qd et imponere nova onera ei qui tam plenissime satisfecit
ne igitur videatur Deus Pater onerosis principes aut Chrs esse potestate
inebriandi quam hoc modo nunquam exerceret sed solum modo virtu=
laret per vias ministros tuendum et sintales actiones requiri vt condito
nes ab eiso Chro institutas h vero vt ipsas suas operationes aut merita
nec suas Deus post satisfactionem adhuc requiret nra merita qa vidat
ex scripturis beatitudinem vt mercedem dandam holy adultis ita e.
Chrs backeaunt suam passionem ad exercitium virtutis humanae
do h requiruntur de nova petitione Chri requisita a Deo vt justificetur qui
baptizatur neq et talis congruitas.

Confirmatur ex S. Tho. q. 63. art. j. vbi ad 3tum dicit
passio Chri et sufficiens causa humanae salutis neq ipsa hoc sequitur qd Sntia
h sint necessaria ad humanam salutem qa operantur in virtute passionis
Chri et passio Chri quodammodo applicatur per Sntia.

Colligitur ex dictis actiones Sntiales vt fiunt in persona
Chri esse signas dignitate, rotis Imperatoria sive agentis pro potestate
quam impetratoria per modum implorantis Patrem.

Colligitur 2do ex supradictis satenenum esse dari in Sntis
causam aliquam moralem et Deum in conferenda gratia h se habere vt agens
mere naturale, ad etiam vt morale et politicum attendens scilicet ad condici=
ones requisitas ex parte per speciales vocatios ex quo fit vtes dei Sntu
in Christo disposito Deo attendens ad demeritum cooperari h debeat Sntio
etiamsi ~~et~~ diceretur Sntu esse physice productivum gratiae.

Colligitur vlt discrimen inter Sntia sive etiam vendia
carnalorum antiqua et nova Sntia, hac e. it regna prety iam peroluti
illa prety persoluendi.

Objices Sntu et instru morale meritorum Chri quaerit causa
principalis in hoc genere et vt agat moraliter debet recipere virtutem
aliquam moralem instralem sicuti penicillus recipit virtutem impres=
sam vel motum. Et sicut penicillus pro instru physicum artificis h
debet recipere in se vllam artem aut poiem vitalem instralem a qua
moveatur sed aliquem effectum physicum, id et motum ex arte factum
ita Sntia qa et instru morale meritorum Chri h debet habere in se
formaliter vacem novi meriti sed significacem ex instituto eorundem
meritorum, sic e. instrutur instrum morale sufficiens ex hac
parte.

Quaestio 3.

EVAESTIO III

Vtrum Sacramenta sint causæ physicæ etiam operantes ad interiorem effectum Sacramenti?

Dicendum ē 1mo duplicem modum caadi physice grām assignari ab ys qui caalitatem physicam agnoscunt in Smtis. quidam ē. putant grām n̄ pōt produci immediate a virtute Smtorum sed mediante aliqua dispositione supnaali quæ sit vel character vt accidit in baptismo confirmaōe & ordine vel ornatus aliquis Stiæ innominatus qualem volunt a reliquis effici Smtis. aly putant ipsam grām immediate produci propterea quærimus sub rāe magis gnrali vtrum ad interiorem effectum physice operetur Smtu.

Dicendum ē 2do Smta n̄ ēē caās principales efficientes sed instrales solum siue rāo caæ physicæ siue moralis tm̄ illis conueniat habet ex Trid. sess. 6. cap. 7. vbi pro caa efficiente Iustificaōis nrā assignatur Deus pro caa meritoria Chrus Dnus Baptismus a. dicitur ēē caa instralis.

CAPVT I

Vtrum præter causam gratiæ moralem in Sacramentis aliqua etiam phÿsica efficientia ac dependentia Iustificationis ab illis admittenda necessariò sit?

Pa opinio existimat physicam dependentiam n̄ ēē vllam in iustificaōe respectu Smti sed solum moralem. pbr 1mo: qa ad efficientiam physicam inferendam requiritur aliqua virtus instralis vel innata in producente vt virtus calefaciendi in lumine qd ē instrum Solis vel certe ab extrinseco recepta vt virtus calefaciendi in aqua quæ calefacta calefacit sed Smta vtpote actio vel res mere maalis talem virtutem n̄ ht in ordine ad effectum spiritualem & supnaalem. Confirmat: qa be caatiuum debet aliquid conferre de suo adeo vt in effectu semper aliqua foalitas vel rāo positiua refundi debeat in illum sicuti qd caracteres v.g. sint subtiles in acumen calami reducit & sic de cæteris. Rr ad efficientiam physicam siue potius dependentiam ab alio diminutam & imperfectam conditionum a Deo psertim requisitarum satis ēē existiam rei quæ posita Deus ponit effectum & qua sublata hic & nunc effectum n̄ poneret saltem ex vi decreti psentis qd ht quæ pfectio existiæ n̄ ē pfectio actiua

propor=

proportionata effectui qa Deus praestantissimum modum agendi facit
vt una res sit connexa cum alia tanquam cum praeexistente sed effectu
quaecunq; h hns repugnantiam vt ea posita Deus velis ponere talem
effectum. ad confirmacem R. Sntu tuam vt conditionem ex voluntate
Dei requisitam de facto conferre illam suam existentiam vt verum sit
dicere gra antecedens fieri ante poteq; nunc quam antea & in hoc sbo poteq;
quam alio qa ponitur nunc tale Sntu in effectu igitur ipso attin-
gibilis & tão vel mexio peculiaris cum Sntu qa hoc modo actio inter-
dum fieret in distans quando in Sntu Poenitentia song verborum h
repugnant ad poenitentem & sic de similibus. rurq; aliquando praeiit
abluto v.g. in baptismo & deinde profertur fm tenue e. abluto
h e piscis. R. dent aliqui actionem sive repugnaliter fieri etiam in
distans. R. vt actio h fiat in distans satis si agens principale
vel eq virtq; ut praesens quaequid sit vbiqum ois conditio sit praesens
cum igitur agens principale & virtq; id e Deus & ipsa eq; ut vbiq;
actio in distans aliqui h fit efficientia a. physica? Nenti aequipollet
intentionali actioni ita ac modum conditionis extrinsecae determi-
nantis sicuti positio termini procul existentis & in casu vt in fundo
remoto oratur relatio fd a. dicitur de distantia loci applicari fit distan-
tia temporis.

Sda opinio existimat Sntu necessario aliquam physicam
efficientiam praestare. pro qua.

Notandum 2mo quoniam Sntu maliter accepta h hnt
ex nta rei connexionem cum effectu repugnali producendo sed ex vo-
luntate Dei multipliciter illegi sive qd Deus utatur creaturis
ad ponendum aliquem effectum exemplum sit pmo si Deus voluisset frige-
rare aerem in fornace Babylonis sed nisi existente ubi igne cum
cum conditione arbitraria requisita. 2do si voluisset frigg illud & ab
igne h vt a pura conditione voluntaria sed vt a virtute aliqua seu praesti-
one actua ipsig ignis quae virtq; si fuisset, fuisset sine dubio frigefacti-
va aeq; ronde vel frigg fiale vel virtuale oportebit igitur dicere qd ignis
hb vnatam sibi virtutem frigefactiam vltra suam calefactiam coni-
ter notam & sic de ceteris h tbs quin pluribus vel arte qd Deus poneret in
igne frigg vel qualitatem eqpollentem impedendo scilicet simul actione
naelem caloris porro ad pmum genus causarum h requiritur nisi existia
rei cuiuscunq & h repugnantia vt effectus causat praeexistente illa re eodem
quoque modo potest Deus hoc efficere frigg & nisi supposito qd baculus est in
angulo & sic de ceteris repugnantissimis rebus.

Notandum 3do ad genus causae physicae efficientis reduci h
istum conditiones quibus applicatur virtus activa seguiens intrinsecae
sentiam

secundam sed etiam conditiones extrinsece determinantes talis ponitur a multis terminis extrinsecis ad productionem relatis sed accidentalis ponitur e.g. paries alti in domus hoc modo et in casu vt in albo Roma pariete resultet relatio similitudinis. Ido ex eo quod aliquis obtu de nouo existat Angelus producit actualem per cognitionem illius vel Deus ad exigentiam obti producit quidem in Angelo iuncta varios iudicandi modos neq; in sequitur actio in obiectum.

Vna actio. Inta non potest ita de caus morales vt aliquam etiam physicam efficientiam secundarium non inferat in gratiam sue in interiorem effectum Inti. Pt ex nata actuum liberorum Dei qui cum mutari ad intra non potest potius non ex hoc potius velut motiuo quam ex alio conferre gratiam. Ita a. sic: eadem gratia habitualis sive idem effectus interior Inti qui producitur a Deo ex meritis Chri et ex portione Inti potuit produci ex alio motiuo vel conditione, oportet igitur assignare diuersitatem in gratia sue in effectu qui producitur ratione cuius verum sit dicere hanc gratiam datur ex meritis Chri et ex portione Intorum potius quam ex alio motiuo seu conditione. hanc diuersitas non potest poni in Deo eodem e. modo se hn ad intra sive ex hoc sive ex illo motiuo aut conditione tribuat, sed neque eur ponatur in actione transeunte Inti aut meritis Chri quia tris eodem modo se habentibus et Deus et ex illa et non illa tribuere gratiam et restat diuersitatem ponere in gratia vel effectu sive potius in actione qua producitur gratia vel effectus. hac ergo actio productiua inducit dependentiam a meritis Chri et Inti hic et nunc posito tanquam a praexistentibus et non pendentiam illis tanquam a partibus componentibus gratiam gratiam aut effectum interiorem vt per se patet et tanquam a rationibus stuentibus ac genus causae efficientis.

Colligitur imo ex his huiusmodi dependentiam non saluari per puram aliquam moralitatem in ista gratia vel eius productione illectam imo quidem si verum esset diuersa gratia hic et nunc non haberet physicam existentiam nisi physice praexisteret Inti et secundum rationem physicam et non tolum moralem pendet gratia a Inti. Ido ga nouus huius moralitatis assignandum esset physicum fundum ne gratis poneretur vel certa in ing concaui modo.

Obiicies imo positis meritis Chri et Inti et promissione Dei impossibile est vt gratia non sequatur ex illis et patris est adnexa merita Chri Inti promissionem Dei et gratiam. Rsp caualitatem Inti quae significari solet per particulam Et importare aliquid plus quam illa quatuor cum ex eo tempore quo conferitur gratia praexistat plurima alia extra in Mundo oportet assignare aliquidquid determinet gratia vt sit potius ex meritis Chri promissione et ipso Into quam ex alio.

Obiicies

Obiceres 2do: ea iuxta Philosophos ac Theologos adequate dividitur in physicam & moralem, si a causam moralis infert physicam efficientiam, n. est congrua huiusmodi divisio. Sed veri est pro causa adequate dividi in physicam & moralem si per causam physicam illegatur ea quae posita sequitur ex nda rei effectu per moralem vero ea quae posita n. ex nda rei sed ex institutione alterius sequitur effectu per 3d. Ultimum n. excludit omnino physica efficientia, agens se. creatum, liberum moveri solet peculiaqueq influxum physicum saltem ex ratione obi a quo excitatur. Ad 2do congruam etiam est divisionem illam si per causam moralem illegat facultas moralis v. g. omnium vel Ius disponendi eradem effectu moralis cuta hus alijs 3d transfert vel confertur per physicam a causam illegantur facultas physica ergo terminus physicus pertinentes solues ad aliquid ex praecamentis attingentis.

Dues actus liberos Dei poe totaliter compleri ad intra neq propterea Deus mutaretur aut mutare poet qa volitio v. g. mundi quam habuit Deus ab aeterno nunquam tolli a Deo potuisset. Sed contra obici solet qa si v. g. volitio qua Deus ponit mundum existere adequate & secundum ea in Deo fuit ab aeterno cum in Deo potuerit etiam esse volitio Mundi iam qa volitio illa est contingens & sic Deus obnoxius contingentia rerum cum potuerit ea volitio abest & inde pres sibi corruptionem iam in Deo est dicentia dicetur a Deo per hoc potuisse mutari, id est, alio modo habere ad intra quam de facto se hit qd etiam absurdum est, quamvis n. sit mutatio proprie dicta.

Colligetur ex his si per poam obedientialem actuam illegatur hoc qd de hoc aliqd creatum ita assumia Deo vt ad eius presentiam sive existiam n. ex nda rei sed ex divina institutione, tendat etiam physice 2do effectu modo explicato, recte defendi poe, qd poia obedientialis sit peccatum transcendentale, id est peccatum cum omnibus rebus creatis, qd omnia vt sic sunt intra Dei ad quemcunq effectum, hoc e. modo illegit efficacia divinae locutionis de qua dicitur illud: dixit & facta sunt. & verba Dni coeli firmati sunt. & cum Diabolus tentavit Christum die vt lapides isti panes fiant & similia, sic nimirum voluit Deus ad praesentiam talium locutionum res creatas exibere.

Sed quoniam haec instrumenta, quamvis ratione diminutae huius efficientiae ad instrumenta physica etiam reduci possint, tamen pensatis omnibus moralia potius appellari debent. Propterea sit.

Caput. II.

CAPVT. II.

Supponuntur quædam de multiplici instrumentorum physicorum ratione, & Sacramentorum cooperatione ad interiorem effectum.

Prænotandum 1mo instrumentorum artificialium ex quorum analogia res quædam naturales instruuntur, alia recurrere ad effectum intentum agendo per virtutem propriæ actuam, quemodo ferrum ignitum in manu artificis per calorem adurendo imprimit stigmata cerei & pecori, alia agendo minus proprie, per virtutem solum redditiuam, quo modo in organis musicis tubi rotundi reddendo acui per folles impulso, hic agendo illue introrsus et cæa attenperati soni. alia solum impediendo actionem alterius, vt stilus ferreus vt horologio solari per opacitatem sui corporis impedit illuminationem solis ne se extendat directe, post illum, et sic interuit horis notificandis, alia solum removendo prohibens, vt in horologio arenario per foramen intermedium tollitur impedimentum ne pulueis descendat et sic e cæa descensus. denq; alia instrumenta hnt se per modum naæ vtpuluis tormentarij respectu ignium artificiatorum, quæ ad normam qualitatum exercentur. per proportionem igitur plurimus ad hæc & similia & quædam res naales instrumentaphysica vocari potest, dummodo potentia illus vel solus vel cum alijs physice requisitis effectus sequatur ex naæ rei & h solum ex ordinatione extrinseca.

Prænotandum 2do ex Catech. Rom. tit. de Smtis humana ratione atq; intelligentia comprehendi n poe quomodo gratia sanctificans per Smtu efficitur, vt enim ait iuxta dictum Augustini, aqua corpus abluat et cor tangat, quam profecto de Smtorum cæalitate sententiam adegerat Catechumenus ex Patribus, inter quos Gregorij Nyseni lib. de Baptismo ait excedere humanam cogitationem. Basilij lib. de Spiritu S. cap. 2 habere eam inestimabilem. Chrysost. hom. 24 in Joan. excedere rationem humanam. Doctor. de poenitentia cap. 2 videri impossibile qd per poenitentiam diuitat peccata. & Augustinus citts. hoc ipsum admiratur. Ex quo fit vt mirum n sit si tam multæ sententiæ ac prædicendi modi in explicanda huiusmodi cæalitate reperiantur.

Duæ hæc admiratio Patrum fundari poe in hoc qd Smtum cum sit res corporea, hat th secum adnexam gratiam spiritualem, sicuti mirabile & qd crux lignea expellat damnum, & qd verbum a Deo in terris pronunciatum efficerit in coelo vt sol staret, de quo pariter diuinitorat

Augus=

Augustino: quæ tanta vis verbi ut in terra dicatur & in cœlo agat.
Sed vtra & imo, quæ in hoc quod dari gratiam quando paragitur Sacra tan-
quam mirabile affertur, sermo est. habetur ~~cum~~ Catholicis quibus ex
frequentia rei & assuetudine crescendi cessasse prorsus mirari huiusmodi
admiratio, & sola restare poterat circa modum efficiendi gratiam per Sacra.
circa quem modum verba ipsa Catechismi cadunt. propterea si vnus
quisq; christiani tempore vespertino victoriam prosequens ex pacto Dei
solem imperando cohiberet a cursu, & S. Augustino diceret: quæ tanta vis
verbi &c. tunc admiratio in caderet super hoc quod & solem sistere prolata
voce imperatoris, sed signum est inquiri & extolli vim aliquam ab ea voce
derivatam effectuam illig mora solaris. 2do Patres loquuntur de efficacia
quam dicebat & inexplicabilem & illectiu & pretiosissimam, facile a. dilligere.
3to Deus quotidie v. g: baptismo poit producere & aut producat per signum insti-
tuendum in nobis.

Colligitur ex dictis falsum esse synodum illud pro opinione
Durandi negantis gratiam cælestitem in Sacra quod scilicet circa efficientiam
Sacrorum novalgis illi modo cadi qui sit etiam illectiu vulgi
& paganorum hominum facilior ne hæc mysteria obscura redderentur. imo ex hoc
in genti mala & exercere contra Catechismum & PP. cit. prorsus ex facit
& quod Durandus etiam ipse notavit in 4to dist. jj q. j in huiusmodi scilicet
rebus non semper eligendum esse quæ faciliores sit difficultates sic e. in diversis
varum mysteriis abdutum ponendum aut & cætera illegenda esse metaphori-
ce, sed tenendum & magis & sic consonum dictis Sanctorum addi et quam-
vis modo cadi mere moralis aut minus propria si sumatur secundum se,
sit facilior illectui tt si sumatur vt concludendo cum quibusdam circuli-
orem canonum Catechismi & Patrum dictis ~~vt~~ videndum & an difficiliorem
hat creduatum ac proinde pensatis omnibus minus apto sit cognitioni etiam
infirmium qui a prosterea etiam solebant arceri a Sacris præsertim donec
gradarate fuissent per peculiares Catecheses.

CAPVT III.

Vtrum Sacramenta sint ~~signa~~ physica instrumenta respecta gratiæ sive interioris effectus eorum?

Prima opinio existimat Sacra esse physica instrumenta gratiæ in qua est varij
modi dicendi. Primus est Durandi in 4to dist. j q. 4 vbi explicat efficaciam
Sacrorum ex hoc quod sint signum & causa sine qua non conferitur gratia quod gratia non
a Sacro sed a Deo recipitur qui solum stringit ad interiorem illum effectum
secundum senarij numeri v. g: & signum & causa solum sine qua non tribuit eleemo-
synam pauperi afferens illam ~~relig~~ Regis argentario. hic dicendi modo reprehenditur contra
a recen=

a recentioribus imo & censura notatur a quibusdam qui propterea se-
cundum modum exogitaverunt ut docerent praeter illam radem caus rue con-
ditionis sine qua non reperiri in Sntis dignitatem moralem quatenus sunt
actiones ipsis Spis, quam tn dignitatem Durandus n negavit sed exclusit
solum a Sntis virtutem illis inhaerentem causam gratiae & exemplum de-
nary attulit ad removendam virtutem & actionem physicam n dignitatem
moralem de qua ipse n dubitavit.

Obj. 2a. haec sma opinio quam Durandus in 4to dist. j. q. 4
appellat antiquam & sine calumnia magis consonam dictis Sanctorum.
Resp. inquam, imo a Durando ex Cap. 9. n. 2. de consecrat. dist. 4 in quo semi-
his actis tributus mysterio Circumcisionis & baptismo sed Circumcisio erat
sufficiens causa solum sine qua n Sp & Baptismus. Confirmatur imo: qa
nullus sanctorum potuit in definitione Sntis qd etiam est caus nisi Magister
in 4to sntio. qui etiam complectit dum dicit neminem quaerere salutem
a Sntis sed a Deo per illa. Confirmatur 2do: qa Snta ad eum modum sunt
caus quomodo sunt signa sed sunt signa solum moraliter nue ad placitum Dei
caus. Confirmatur 3tio qa sicuti sicis lex vetus ad novam ita & Snta ad
Snta sed quod promittebatur in veteri lege datur n ab ipsa lege nova sed a
solo Deo ponita nova lege & ita & gratia quae promittebatur in Sntis an-
tiquis datur solum a Deo sed praesentibus illis.

Et actionem Circumcisionis in parvulis & Baptismi
& similem quoad effectum quatenus gratia utrobique conferitur n vero quoad mo-
dum & vim efficiendi Sntorum ut patebit infra. Ad confirmacem sma
Et radem caus physicam si n conit in definitione tanquam pars essentialis Snti
posit saltem tanquam proprietatem seu praerogativam propriam Sntorum
novae legis, ut patebit infra. imo si Magister putasset Snta habere solum
radem caus moralem n erat necessarium addere radem caus super radem
signi, multa enim signa ad placitum sunt eo modo caus ut erectio vexilli & caus
exercitus progrediantur deinde cum Deus sit caus principalis physica
gratiae ut instrumentum qd respondeat caus in eodem ordine debent Snta per
quae dicitur Deus agere se in ordine etiam physica. ad 2dam sfirmacem
Et negando ma: Snta e. nuntii signa ad placitum ut patet ex dictis ita
sunt caus per virtutem recepta ut passion loquuntur Patres ex quorum dictis
colligitur responsio ad 3tiam sfirmacem neg e. in ordine ita se habent Snta
Mysteria ad Evangelia sicuti se habet lex vetus ad legem novam

Obj. 2do authoritate Concilorum & Patrum qui
cum praeter de gratia quae datur ex opere operato dicunt eam effici
a Sntis necess & de caulitate moraliter loquantur gratia e. Snta solus im-
portat ius ad auxilia quaedam specialia congruentia functionibus ad unum
quodque Sntum pertinentibus qd ius Sntis morale quoddam e. rursus eodem

modo

modo dicunt Patres Sntu validum & informe cdare gram quando recedit Deus tollitur obex quo tempore Sntus n cdat physice cum tot cumodum praestentur. sic Cyprian serm. de passione Dni: & licet, inquit indigni sint qui accipiant Sntorum tn reverentia & propinquiorem a quo Deum parat accessum & ubi redierunt ad cor statim abluto nis donum & resit effectus munerum. sic August. lib. 7 de baptismo cap. 53 tunc vnegit, inquit valere baptismi ad dimittenda peccata cum ad Ecclia pacem venerunt &c. baptismi operatur salutem.

Ad 1 pm falsum & qd Concilia & PP. circa Sntorum efficientiam loquantur pari modo de gra Sntis: prout & his ipsam morale, ad specialia auxilia & de gra sanctificante. loquuntur c. cui tor Sntis ut munda regenerant iustificant remittunt peccatum renovat hominem qd & proprium gra iustificantis ut patebit infra ex testimonijs citandis de inde nos gra simpliciter prolata illigitur gra sanctificans n hus tm morale, qd si aliquis de hac morali etiam loqueretur Ad eri 1 hus illud morale n tribui immediate per Sntu sed mediante aliquo fundto physico puta tali productione gra de qua infra.

Ad alia qd dicebatur de Sntu valido & informi Ad 2 dicunt aliqui si combusta planta v. g. dummodo remanat virtus eij vegetativa in semine, planta illa c. ior oriatur aliam generare, cur virtus intuitiva, qualis & Sntu virtus quamvis exterita dummodo eij cda principalis, qualis hic & Deus, pens existat, n poterit producere etiam & intuitiva generare gram, si connaturaliter ei virtuti debeatur talis productio gra. Ad 3 tn n ee necessarium ut in di eventu & respectu curiosum effectus Sntu sint cda physica, presertim ordinario modo cdi, obi e. repugnat cum constat verba Conciliorum & SS. PP. n ee applicanda in summa proprietate sermonis, vel certe nonnisi regulariter, qa ergo per se loquendo in Sntus ritu vna cum aqua peractis & repugnat sermonis proprietas de cdalitate physica illigenda verba erunt. / neq dicas eadem ratio locutiones et quibus homines etiam pueri loquentes significant cdam physicam & moralem. afferentur e. inferius dicta quaedam PP. & Conciliorum, quae de cdalitate solum morali illigi congrue n potest.

Sed contra. SS. PP. attribuunt productionem gra Spiritui S. illi quippe soli huiusmodi efficientia privilegium manet, ut loquitur Cyprianus de baptismo Christi. hoc e. tm aquam tribuit Deus a. Spiritum S. dicebat Hieronymus in cap. 4 Isaia. rivum aqua exhibet extrinsecus Sntu ait August. epla 23 ad Bonifacium, sed Spiritus S. operatur intrinsece beneficium gra; aliud nempe & elementum, inquit Ambros. lib. de Sntis cap. 4 & 5. aliud consecratio, aqua opus, operatio Spiritus Sancti &c. Ad SS. Patres attribuere gra productionem Spiritui S. soli tanquam cda principali, quatenus etiam dicunt a solo illo recipi virtutem Sntorum

sicut

sicut soli pictori aut sculptori imagines & statuae figuraè tribui solet, per hoc a. ñ negatur vnus intermedius genericus aut scalpelli quibus imprimitur vertus ab artifice.

Tertio pt, qa grâa ex nâa sua postulat produci a solo Deo si ergo producatur etiam a Sncto producitur contra exigentiam eius connâalem, ac proinde contra suaviitatem divina providentiae. neq dicas talem productionem asseri ad amplificandam Chri dignitatem. hoc e modo pôet aliqui dicere resurrectionem v: & gloriam ipsam beatorum de facto pendere efficienter ab humanitate Chri, imo & a Bma Virgine.

Ad 1 pt grâam ex nâa sua postulare. vt si producitur producatur a solo Deo tanquam a câa principali, hanc vero per exigentiam physicam postulet fieri sine ulla virtute morali probandum est ~~ne~~ satis e. & si de se indifferens sit vt cum intro vel sine producatur. quemadmodum multi effectus & artificiales & naturales potest fieri & solis manibus artificum & adhibitis etiam instrumentis. ex hoc a. argto colligeretur neq debere produci a Sncto vt ab intro morali, qa grâa postulat fieri physice ñ moraliter & sine intro.

Ad 2 do pt grâam vt dandam ex meritis Chri per modum applicaõis eorum connâaliter exigere vt fiat per virtutem aliquam intioralem physicam intermediam, sicut e. grâa ñ solum importat ius quidam morale ad gloriam, sed & qualitas quaedam physica, ita produci debeat ñ solum per virtutem aliquam moralem, sed etiam physicam connectentem merita Chri, quae erant etiam quid physicum cum grâaillo. neq fundtm huius sentiae & solum Chri dignitas amplificanda, sed voluntas Dei quae vt agens politicum ad impetranda merita Chri & ad amplificandam eius dignitatem agere voluit aliquid praeter exigentiam alicuius rei particularis physice considerate.

Sed contra, qa semper fuit in Ecclia receptum tanquam de fide Sncta Evangelica be cârs Christi, qd a. grâa sit qualitas physica ñ fuit semper certum de fide, cum Innocent. 3 cap. Maiores de Baptismo tanquam controversum permittas. & Concil. Viennense moralem graam etiam sub probabilitate reliquerit & definitio Conciliorum & PP. de efficacia Sncrorum cadit saeper cadem moralem.

Et ex hoc argto colligi, fuisse antiquitus de fide qd Sncta novae legis cârant graam prout grâa erat quid abstrahens a qualitate inhaerente physica, & moralitate denominante per modum iuris aut extrinsecus condonaõis Dei. sed posteriorem ex Concilio Trid. grâa vt qualitas quaedam physica inhaerens agnoscitur, consequenter dicendum erit Sncrorum cadem & rei physicae & ñ solum moralis; quae posito ipsam etiam cadem physicam ponere in Sncris consentaneum e, vt patebit.

Ultime

Vltimo ith: differentia specifica alicuius rei ē eiusdem ordinis cum genere q̃ determinat, sed signum q̃ d̃ genere smti ē quod morale ē ad placitum & ē rāo cāe quæ ē differentia smti Euangelici.

Qdent aliqui smtu sumptum pro entitate physica quatenus subest tali significāti habere rationem cāe, deprinde ē quod physicum etiam rāone differentia, sicut entitas physica securis quatenus subest tali figuræ dicunt lignum.

Sed 2do differentia vltima per quam opus alicuius artificiatum dicitur tale. n̄ ē necessario eiusdem generis cum rāone cōiti quæ determinat unus e. annulus argenteus et vltimo determinari per adamantem inserti qui ē lapis e per illum distingui ab alijs, ita vnum signum moraliter tale et vltimo determinari etiam per aliquid physicum, e sic virtus physice cāatiua determinat hoc conflatum ex rāone significandi e cāadi. sicut nullum aliqd ferreum ignitum et rationem signi ad placitum, sed virtutem physice cāatiuam stigmatis in corio vel seruo.

2da opinio putat smta ita ē instra etiam physica, et ex nihil habent virtutes actiuæ, sed sunt necessaria dispositiones prævæ ad gratiam quales dicit ē cōiter instra artificiosum. ita Scotus in q. dist. 5. q. 5 h̄ 2. ad 3. Verum hic auctor cum putauerit accidentia n̄ cooperari actiue ad productionem substantiæ e videret Arist. asserere calorem v. g. ē instru. tiæ ad nutritionem e similia concessit dari instra physica quæ n̄ actiue sed physice disponitiue, disponendo scilicet vbi concurrerent. Sed h̄ hæc opinio: oēs dispositio necessitans ad fōam quæ n̄ ē rāo receptiui, sed ipsa quantitas et dici cāa instralis respectu fōæ etiamsi actiue n̄ concurrat, sed smta aut susceptio ipsius ē dispositio necessitans ad ponendam gratiam & dici et cāa instralis gratiæ etiamsi nihil hāt virtutis actiuæ. Maior p̄bo 1mo: qa meritum ē cāa instralis respectu præmij, e ē solum dispositio prævia ad p̄mium, q̃ p̄mium tn̄ n̄ in ipso merito sed in virtute. aut cola motus eius: qui v. g. currendo cranium meruit, ponitur, ita gratia n̄ ponitur in corpore, q̃ abluitur, sed in tia. 2do motus n̄ hāt actionem aliquam aut virtutem ad cāadū terminum, sed ē dispositio proxima ad terminum, e tn̄ concedit q̃ per motum acquiritur terminus. Confirmatur: a 2do instru physici præsertim artificialis n̄ ē coagere. & n̄ ex eo q̃ smta dicantur instra, physica hāt vllo modo virtutem actiuam propriæ sed figurabe. Ans ith: qa securis v. g. in diuisione ligni n̄ hāt nisi quantitatem, figuram, e motum, at hæ n̄ sūt fōæ actiuæ. neq dicas duritiem ē actiuam, qa si Deus tollata retineret per se ipsam figuram securis, adhuc sequeretur diuisio.

Sed dispositionem necessitantem ad fōam solum ex pacto,

vt

vt agens physicum ponat efficientiam n̄ inferre plus caalitatis,
quam instru moralis, vt ptt in exemplo merlti actiuorum; sed hoc modo
p̄mtu vt solum signum meritorum ex & diuina conuentionis reuertitur
Deum ad ponendam gram., ad illud qd ducebatur de motu Primo Dei
pt ex cois doctrina a motu etiam locali caari physice terminari immedia-
tum, nimirum ipsum vbi successiuum motq. terminum vero vltimatum
seu vbi permanens & quiescens introduci per actionem contradistinctam a motu,
qui in hic & nunc n̄ ēt nisi praecederet motq. ad confirmacem Rd satis
ēe si aliqua saltem instra physica agant proprie sicut ferrum ignitum
in manu fabri, & aqua calefacta qua coquitq elixatcibus, qd a. smta sunt
huiusmodi probabitur infra.

2do ārg: instrum proprie actiuum debet ēe proportiona-
tum, sed smtu cum sit res plane corporea & oro, improportionatum ad gram
quae & foa mere spiritualis. Confirmatur: qa abluto aquae v: g: & magis
improportionata formae & spiritali regenerali, quam sengq corporeus visi-
oni beatifica, sed hic n̄ pt assumi ad videndum Deum & ergo ad
abluto aquae
ad gram producendam.

Rdent aliqui instrum n̄ debere ēe proportionatum per commen-
suracem virium passiuarum, agis e. supra suam virtutem, vbi & cōc.
axioma, sed ēe debere proportionatum vel aptum saltem per n̄ repugnan-
tiam vt inseriat Deo volenti vt effectq spiritualis sequatur ex illo.

Rr 2do instrum agens per virtutem innatam debere de se ēe
proportionatum, agens vero per virtutem receptam a Deo n̄ debere de se
ēe proportionatum, sed mediante tali virtute suo modo proportionare.
ex quo ptt reponi ad confirmacem, abluto e. aqua vide virtutis
diuinae receptae per inuocacem Trinitatis, vt loquuntur PP. & magis
proportionata gra quam sengq corporeq vbi relictq ad visionem Dei, vbi ptt.

Vltimo arg: qa Deus n̄ vult haberi iustificacem nisi
hoc praecipiat v: g: abluionem, qua ponita tanquam disponente
ibtur sequitur iustificacio & licuit foa equi v: g: in ~~tale~~ productione
sua pendet a naa vt disposita per quantitatem & potas passiuas,
ac proinde ab ipsa quantitate, vt a disposition seu conditione in ob-
nere caae maalis, ita iustificacio aliquam dependentiam importat ab
abluione tanquam a conditione ptn per illam disposita?

Rr huiusmodi dispositionem ex pacto Dei requiri tam,
cum sit vltimum determinatiuum quo posito sequitur effectq, nec-
cessariam ēe ad genq caae efficientis ipsiq quam maalis, quantitas
e. potia passiua intransmutabiliq maalibq cum praesupponantur ex
parte, vbi, vt ptt inductione, tanquam determinabiles per actione
ab agente introducta, ad genq caae maalis pertinent, nihil e. hic
simile

simile reperitur, cum præsertim Sacramenta sint instrumenta Dei qui est causa efficiens principalis.

Tertia opinio, quam Thomistæ acriter defendunt, affirmat Sacramenta esse instrumenta activa respectu interioris effectus illorum. in quo sunt duo modi dicendi. primus est recentiorum asserentium Sacramenta agere per virtutem innatam obedientialem quam ponunt in omnibus potentiis ordinatis ad quas se extendit omnipotentia divina. alius est veterum auctorum agnoscentium in Sacramentis virtutem a Deo receptam. Porro hanc sententiam putat Deus esse certam Garcolg in 4. pag. 25, et sententiam opportunam Durandi et aliorum arguit temerariam et præsumptuosam. Fundatur primus, quia alioquin Sacramenta nova legis nullam habentia actualitatem essent infirma et egena elementa nec perfectiora veteribus Sacramentis, quæ distinguit ab Evangelicis, quæ nunquam sunt vera causa justificationis certum est ex Concilio Florent. ac Tridentino.

Respondent aliqui veteres Sacramenta fuisse solum conditiones absque ulla virtute morali applicatas, sicuti si quis convenire cum aliquo, et si currus concutiatur, vel baculus sit in angulo, ponatur talis effectus, tunc ex nullo pacto moralis afferretur; Sacramenta vero Evangelica cum sint actiones Christi sunt secum summam. Contra est, quia Sacramenta veteris cum significarent gratiam ac merita, non erant mutui concitatores corporum, sed repræsentabant Deo virtutem infiniti valoris.

Pri 2do innuunt ex hoc præsertim capite notari censuræ opinionem contrariam, veteres ex. Sacramenta quatenus talia non causabant nec habebant gratiam secum annexam, nostra vero sunt actualitatem saltem moralem, illis ex. positis sequitur gratia, id est magnum discrimen.

Potest quum est instrumentum physicum agentis liberi, de quo loquimur esse illud quo utitur huiusmodi agens postquam est motus aliquo morali statuit exequi et ponere effectum, ex quo fit ut instrumentum executionis physica supponat instrumentum moraliter movens.

Unica conclusio. Sacramenta sunt instrumenta physica in genere causæ efficientis respectu interioris effectus illorum. Patet ex dicta Pauli ad Titum cap. 3 utitur: secundum misericordiam suam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus S. quam effudit in nos abundanter per Jesum Christum Salvatorem nostrum. Voces sermonem esse de Deo prout secundum distinguitur a Christo Deo et lavacrum esse instrumentum Dei prout hic distinguitur a Christo, cum ex. lavacrum non possit esse causa principalis, ad causam instrumentariam revocatur. Id a. hoc Dei instrumentum non potest esse moralem, ut, quem ex. alium Deus per lavacrum movere velit ut ponat gratiam. Erectum si dicatur Sacramentum esse quandam petitionem aut meritum, a quo quem ex. Deus lavacro mereri velit ut ponatur gratia in baptizato.

aut

aut cui ostendit thesauram, vt seruetur illi promissio. neq dicas
sntia esse instru morale Dei, sicuti claves v: g: respectu tradentis pos-
sessionem domus. Baptismus s. dicitur conferre sanctificacem quæ
est aliquo physicum et solum sus morale. Confirmatur: qa Concilium
Trident. sess. 6. cap. 7. assignans caas iustificacis asserit Christum esse caam
meritoriam, Deum vero caam efficientem, id est physicam et primariam,
vt stat, cum ergo ex S. Paulo habeamus Baptismum esse io per qd, ac
proinde instru Dei vt Deus est iustificans, sntium physicum in gra-
efficientis dici debet.

2 dogtis ex Concilijs relatis a recentioribus, Concilium
s. Mogunt. cap. jij docenant Pastores, inquit sectem et Eccle-
sntia d quinto instituta, per quæ velut acta instra atq remedia
sua gratæ munera nobis impertitur Deus, et sub eodem fere verbis
idem ht Concil. Senonense in decretis fidei cap. jo. et Coloniense
parte 7 cap. j. quibus locis sntia vt instra etiam Dei, qui est caa
physice efficiens, assignatur. Confirmatur ex PP. Chrysostom.
homil. 40 in Genesim. August. lib. jj contra Faustum cap. 26.
et lib. 2 contra Cresconium cap. 23. et alijs tribuentibus Justificacem
nram Deo vel Spiritui S. qui est agens physicum mediante Baptismo.

Objcies jmo: Deus directione sua praecepto et consilio
mouet homines ad sntu, ac proinde ad signum passionis Chri veluti
ad chirographum persoluti pretij offerendum. Et tale signum est instru
morale Dei mordliter solicites mouentis. Rs quamuis secundum
aliquam considerac̃em sntu post dici instru morale Dei, tt consilium
S. Pauli loco citt. et Conciliorum et PP. si fuit per ea verba significare
Deum et illum, qui per gratam praeuenientem mouet nos vt suscipiamus
Baptismum et obtineamus gratam, sed qd Deus exequitur nram salutem
per baptismum quando illum suscipimus. patet ex eorum verbis. quo-
niam vero dicet aliquis hoc genus instri explicari posse per solam illam
efficaciam physicam sed diminutam tanquam conditionis extrinsecus
requisitæ, propterea ex alijs auctoritatibus colligendum est sermonem ecti-
am dici de instro proprie dicto, cum sine vllo absurdo huiusmodi verba
in summa proprietate sermonis possint illi. propterea sit.

CAP. IIII.

Vtrum Sacramenta sint instrumenta physice actiua per vir-
tutem innatam, an verò diuinitus acceptam?

Primo omnio recentiorum asserit per virtutem innatam sine vlla
qualitate superadita sntia esse instra physice actiua. Pbt ys argtis
quib

quibus impossibilitas, suafficitas, multiplicitas & magnitudo difficultatum in virtute Sacramentorum abscondita ostenditur, quæ sectum infra solvenda est.

Thomas Aquinio veterem Thomistarum affirmat Sacramentum causare per virtutem a Deo receptam, sicuti penicillus per virtutem impressam a pictore depingit, ergo quæ sit.

Unica sitio. Sancta nova legis etiam physice operantur ad interiorem eorum effectum per virtutem activam instralem a Deo receptam. Pro, imo ex locutionibus Graciorum & Canonum simul præsertim acceptorum, etenim in Concilio Trideno apud Bellarm. lib. 2. de Sacris cap. 5 & alios recentiores dicitur de Baptismo: aquam videes considera virtutem Dei in aquis absconditam. rursus Concil. Senon. decreto jo. 8 de Baptismo dicit Baptismi Sacra sua virtute gratiam conferre. deinde in Sacris Canonibus dist. 7 can. 1 j. dicitur de confirmatione sanctificatio constat in Spiritu S. cuius virtus invisibilis sacro chrismati è permixta. rursus can. detrahe g. j. caa j. vide ista tanta virtus aquæ ut corpus tangat & cor abluat. Confirmat ex Catechismo Rom. tit. de Sacris 8 sed iam ubi cum diversis admirabile ec. qd ut dicit Augus. aqua corpus tangat & cor abluat, subito fieri lumine cognoscimus & potentiam Dei virtutem in Sacris inée.

Dicent aliqui illas ec figuratas locutiones, per virtutem e. significatur officia Dei præsertim in ordine ad producendum effectum. aly dicent illigi dignitatem ac virtutem moralem aut valorem deprecatorium & impetratorium. Sed contra ē, quis e. dicat officia Dei vel dignitas deprecatoria è abscondita in aquis & permixta Deo adeo ut corpus tangat & cor abluat? ne facta quidem videntur uti tam figuratis locutionibus. præterea quis fidelium admiretur virtutem aquæ eo jo tangendo corpus abluat tiam si nihil aliud hoc sit nisi officiam Dei eodem tempore vel sequenti momento producere gratiam? quis peccat autem supponat hoc Deum producere gratiam ad sentiam vinusciuiusq rei si voluerit? denique nihil plus haberent admirabilitatis nra Sacra quam mysteria Circumcisionis olim, imo minus, si Sacrales actiones ut facta in prona sin dicantur deprecatoria post exhibitam præsertim satisfactionem; quis e. admiretur soluto vetito & addito integer sin deprecatione nota moveri Deum Patrem ad concedendam petitionem? deinde plus admirabilitatis si si dum exhibita satisfactione remittatur peccatum, quam post eam factam, magis ergo fieri mirabile censatur oby remittum parvulorum.

Colligitur ex his magnam in sbia mea habere vim testimonia Patrum tribuentium vim caadi Sacris, quamvis e. vocabula

ipsa

ipsa caudi quantum e ex vtu etiam frequenter sunt conia etiam ad
faas morales, tn cum ad aliquid excellens e mirabile in Sntis Evan=
geliis significandum ea protulerint, quasi diuta Concilionum e Sano=
nem sequi e explicare volentes, in sensu qui magis extolleret perfec=
tionem Sntorum, hoc e, physico, locutos fuisse probabilius e.

Pbs 2do ex Patribus Graecis. Dionysij e. mysne Eccles.
tica Hierarchia, vt e apud S. Th. 4 sent. dist. 7. q. j. art. 3. agnouit in
Sntis virtutes a Deo effectas. Basilij lib. de Spiritu S. cap. 52 dicit Sntu
habere sanctificandi eam ineffabilem. Chrysost. hom. 24 in Joan. ait
aquam a Spiritu S. accipere vim regenerandi, sicut terra accipit a Deo
vires germinandi res corpores. rursus hom. 25 id. e. e, inquit, matrix
embrionum hoc e fidelis aqua. similia ht hom. 35. S. Cyrillus Hierosol.
catechesi 3 dicit simplicem aquam accepta virtute per invocacem Patris
e c. rursus loquens de confirmace e asserit post invocacem Spiritus S. un=
guentum n sed amplius vnum vnguentum sed habere energiam e vim.
rursus Cyrillus contra Nestor. lib. 2 super Joan. in cap. 22. sicut aqua
calefacta per calorem ignis vrit, ita aqua per operacem Spiritus S.
operatur e c. Gregorij Nyseni orace de baptismo docet in baptismo
duas eo partes elementum q attingit corpl. Spiritum, hoc e, vim diuinam;
neq e. Spiritus S. e pars Sntis quae purgat hom.

Tertio pbs ex Patribus Latinis. Tertullianus. lib de bap=
tismo dicit aquam recipere vim sanctificandi a Spiritu S. supveniente.
S. Sylvester baptizans Constantinum, ob e apud Nicephorum lib. 7 hist.
cap. 33 dixit: hac aqua per invocacem virtutis Trinitatis diuina vir=
tute conceptam e c. Ambros. j de Sntis cap. 5. n sanat aqua nisi Spiritus
S. descenderit e aquam consecrauerit, hoc e, sanctificatrixum quae in illa
produxerit, neq e. alio modo vivel, hoc commode explicari. S. Leo serm.
4 de Nativitate. Ambros. de Epiphania apud Sapreolum in 4 pag. 24.
Confirmat e explicatur ex similitudinibus quas aptant Patres caelestis
Sntorum; facit e. jmo Baptismum similem medicamento Pedio Clemens
Alexand. j pedago. cap. 6. 2do aqua per calorem acceptum e calefacta
Cyrillus citus. 3tio virtuti quam ht terra germinandi fruges Chrysost. hom.
34 in Joan. 4to virtuti productiuae aralium quam habuit aqua in principio,
Hieron. epla ad Oceanum. 5to matri generanti Cyrillus catechesi 2. e Greg.
tract. 52 in Joan. 6to semini effectiuo aralis, Nyseni lib. de baptismo.
7 matrici e vtero matris Ambros. e Leo citti. denique fasculis effundentibus
gratiam multi veterum Theologorum.

verba citta
derant.

Ex quibus collegitur jmo si Patres citti senuerent Sntia e
faas tnmodo morales incongrue ac pro posere ad reddendam faciem
caelitatis Sntorum allegendam sumpta similitudinem a causis physicis,

quarum

quarum rac dicitur ab aduersarijs reducere inexplicabilem Sm̃torum
eaedem, relinquerent a similitudines innumerabiles e obuias ca=
rum moralium, quales sit singrapha, tessera, emblemata, symbola
e quas vocant Zypyras e alia signa practica quibus reuendat vita ciuilis.

Obiijtur 2do n nisi violenter atq extorte affingi
poe huiusmodi similitudines caeoeby solum moralibus, quis e. dicat
chirographum aut tesseram aut petitionem legati alicuius apud Pontifi=
cem ee matrem, matricem aut uberem vel vaculum effundens gratiam,
quam deinde Rex aut Pontifex conferret, occurrit e. Smta vasa grae, n
ea illam fideliter continent, vt per se patt, sed quatenus ex illis gratia egredit
in Ecam.

Pth 4to ex S. Thoma ubi, qa alioquin Smta Euangelica n
excedunt racem signi cons, ex ee e. si apud homines operentur aliquid
ad praesentiam signi, n sequitur illud excedere racem signi ad placitum,
nam ad erectionem vexilli vel sonum tubae vel campanae homines uter ca=
pessunt e pugnam, vexillum a. e campanae sonitus ponuntur intra lati=
tudinem signi ad placitum, neq e. ocia signa ad placitum sit speculatiua,
imo vero signa quorum frequentissimus vsus ciuilis sit coniuncta practica,
hoc a. si videtur satis ad Smtorum nrorum vim e excellentiam iuxta dicta
SS. explicandam. propterea Catechis. tit de Smtis & sequitur cum inter
signa ad placitum ponunt vexillum qd signum ad placitum, subnis
tari alia signa quae vim efficiendi hnt inter quae reponit Smta.

Pth 5to: qa si aliqua tessera in signum ex pacto v: aperi=
endae ianuae, si inquam, haberet hanc excellentiam vt oblata iantori
recuperet hatim oculiem figuram e habilitatem claves, per quam
etiam physice, qua ianua aperiretur, longe plurisi aestimaretur e tan=
quam admirabile quodam signum celebrari poet, cum ergo videamus
a SS. PP. summa cum admiratione extolli signa haec Euangelica ad
gratiam conferendam qtinet ad eorum excellentiam vt n solum mora=
liter e illis praestrtur sed per illa etiam physice virtute moraliter hatim
insignita physice Deus gratiam operetur.

Vltimo probant nonnulli, qa Concil. florent. e Trid. cum
hatuit Smta n solum conferre gratiam sed etiam continere, cum n poit
hoc illigi de continentia fidali, debet, vt exponit Catechis., de continentia
virtutis alicuius illigi, at haec aliquid aliud e quam rac signi significantis
merita passionis Chri, tum qa hanc significationem haeretici n ne=
gabant, tum qa imago Crucifixi hanc continentiam e affectionem hit
qa maiorem similitudinem nullam quam etiam haeretici asserebant,
Verum ergo huiusmodi decretum de continentia gratiae erectum sit contra
haereticos aliquid plus quam continentiam, quam sit chirographum, impertabit.

Con=

Confirmatur: qa duo fuere potissimi errores in hac maa. primus qd sola fides iustificet v. g. baptizatum. 2dus qd corporalibus symbolis qualia sunt sancta gratia in tali producti non posit. Si videntur a. asseruisse aut potuisse ullo modo asserere qd Deus ipse nequeat iustificare existentibus sensibilibus rebus, neq qd Sacerdos v. g. dum dicit verba consecratoria hoc est corpus meum non loquatur in persona Christi aut qd Christus impetrare non possit, ut gratia huiusmodi conferatur. Et negaverint proinde dari virtutem illam inenarrabilem quam SS. PP. et Concilia et Catholici tantopere celebrant et miranbur.

Colligitur virtutem hanc effectivam gratiae non esse aliquam rationem positivam certaliter infusam et inhaerentem ullis rebus puta aquae oleo et sono verborum sed superadditam illis a Deo, ipsemet testimonijs quibus haec virtus astruitur ipsem dicitur esse virtus a Spiritu S. recepta per invocationem Trinitatis etc. quibus verbis significare solemus virtutem superadditam non innatam, neq e. Et necesse locutiones illas figurate aut extorte accipere cum proprie possint illigi. Confirmatur hoc ex rationibus quibus alibi probavimus talem vim obedientialem active productivam omnium rerum non esse identificatam positivam rationem in omnibus rebus.

CAPUT V.

De natura virtutis instrumentaliter operativae ad interiorem effectum Sacramenti.

Quaeres primo: An virtus haec sit naturalis an vero spiritualis. Ratio dubitandi est qa nulla qualitas spiritualis inhaereat rebus corporeis, sicuti nulla qualitas corporalis inhaereat spiritualibus. Ergo. Pervius accidens haberet modum existendi proprium sua naturalis si haec qualitas spiritualis esset in re corporea. Contra vero non est esse naturalis qa virtus naturalis non naturaliter productiva praeter aut rei spiritualis cum sit superioris ordinis.

Pr. primo hanc difficultatem plurimi solvunt quam esse ordinis cum fateri debant sancta Evangelica continere in se vim caeli, si e. dicas continere vim moralem vel ista vis moralis est in ordine spirituali et supernaturali, vel corporeo et naturali; neq e. dicas esse denominationem tantum modo extrinsecam a dignitate Christi Dni, primo qa hoc modo abluvio baptismi v. g. esset actio non solum significans merita passionis Christi quae fuerunt infiniti valoris, sed revera esset actio de novo huic infinitum valorem mirum a. et qd Concilia et PP. qui tantopere extollunt excellentiam sanctorum nullam mentionem fecerint huiusmodi recentis infiniti valoris. 2do qa moralitas pontur quidem in actionibus naturalis non a. in rebus mere naturalibus, hae a. virtus ponitur a SS. PP. etiam in aqua et oleo.

Ubi

3tio cum Sacra dicantur instra apta Dei coetera instra ñ fiunt
apta per formam extrinsecam, v.g. securis ñ fit apta ad scindendum per
figuram alteri corpori non habentem. ultimo quis dicat dignitatem
personae Chri esse permixtam oleo Sto Pro tñ de hac virtute instrali dici
non potest. qd si asseratur moralitatem hanc esse formam spiritualem in-
trinsecam quomodo haec erit in aqua et verbis, quae et extra mere corpo-
ralia. propterea.

Rs. 2do virtutem Sacramentalem satis congrue poni formam
quandam spiritualem. Pbr ex PP. inter quos Chrysost. Chom. j. in acta Apolo
fuit praecipuam partem baptismatis esse spiritum S. 2do virtutem spiri-
tualem, neq a. Spiritus S. est pars Sacrti. Beda relatus a glossa in cap. j act.
Apostolorum, Baptisma ratur, inquit, in duabus naturis corporali sc. et spiri-
tuali, qd hoc qui baptizatur constat etiam corpore et anima. Ambr. j de Sacris
cap. j. Nuseng lib. de optimo denig Chrysost. hom. 35 in Joan. Pro 2do:
qa termen eig specificatus est actio seu gra productio spiritualis est,
nego obstat qd subm sit corporeum, nam etiam sta modus informat corpo,
qd sit etiam a Deo recipere forma accidentalem spiritualem quae de se ne-
cessitabit subm spirituale. vt tam st hos vel Angeli substantiam, neq hoc implicat.

Ex quo sit solutio ad rationem dubitandi, modo est existendorum
immutabiliter in subto corporeo ñ est via propria sta realis vt nulli acci-
dent supranali competere. sed 2do in subta mata ñ est sicut sta realis,
cum ñ pendeat in sua existia a subto corporeo sicut pendet hoc acci-
dens, qua mutis nega apparet repugnantia cur accidens spirituale
ñ posit infoare subm corporeum sine dependentia in existere ab
ab illo, nimirum suppleante Deo causalitatem subi. qd a. forma
accidentalis corporea ñ potest poni a Deo in subto spirituale dummodo
illud ñ extendat repugnantia assignanda est.

Obyces: si virtus etiam formativa corporis organici
dicitur spiritus a quibusdam physicis cum ea sit corporea, ñ poterit
argui spiritualis virtus in Sacrto ex vocabulo Spiritus a SS. PP.
usurpato. Rs eos Phos putasse virtutem formativam esse spiritua-
lem derivatam ab intelligentia Coelorum motrice, vt maxime appa-
rere existimabant in ijs quae fiunt ex putri. nobis a. satis fuit
ostendere vocem Spiritus ñ semper significare ~~rem~~ spiritualem
substantiam, sed aliquando etiam qualitatem.

Ocares 2do: an huiusmodi virtus sit sua permanens et
completa in ratione causandi, an vero fluens et incompleta? Rdet
S. Thomas in 4 dist. j. art. 4 huiusmodi virtutem esse aliquid in-
completum et fluens, quam sententiam retulit de veritate q. 26 art. 4
ad 4. dicit. a. virtus incompleta quatenus ñ habet in se rationem unitatem

cum

cum effectu, sicuti hic calor in igne, qui è virtus completa calefaciendi,
neqhit racionem effectuum effectu qualis reperitur in ea aqueitate, quo
modo producit lumen calorem, sic è quodammodo effectus è per modum vitae,
qualis est species colorum in aere ad producendam &c.

Pbtio. 2mo ex S. August. qui sicuti tract. 80 in Joan.
& lib. 1 contra Faustum cap. 11 agnoscit in Sacro urna admirabilem,
ita illam lib. 9 contra Donatistas cap. 24 vocat sanctificationem Sacri,
qua quando praeto à salus in nobis perficitur, ac proinde assignat illam
per modum causae actu fluentis & momentanei. quem modo illegit et
Arnob. in psal. 12 dum per aqua sanctificationem nos consecrari docet.
verum Eusebius sive vt alii volunt Hieron. tomo 9 in hom. de Sacro cor-
poris Dni postquam Sacri partem fecit praecepto Dni creantis quo repente ex
nihilo mundum substituit. dicit. Ergo a huiusmodi virtus est aliquid
incompletum modo explicato pbt: ergo non è fundum ponendi entitatem
maioris perfectionis, cum praesertim hoc modo magis accedatur ad racio-
nem instrumentorum, quae ex in usu communi horum, & nemo magis proprie accipiat
Concilia & PP. qui Sacra instrumenta Dei apta vocarunt. Confirmatur: qa
licet virtus completa esset perfectior vel ag perfecta atq ipsa gratia quae è
effectus, ergo videtur inconveniens.

Colligitur ex his huiusmodi virtutem revocari posse ad
ad fundamentum qualitatis, cum sit quoad quoad omnem actuam imperfecta
tem, qualis ponitur ab aliquibus virtus impressa in instrumento artificium
& species coloris in aere ad efficiendam visionem, & lumen solis in corpore
reflectente, & producente lucem intensiorem &c.

Colligitur 2do Sacra sive potiorem sensibilem non producere intrinsecam gratiam per modum virtutis effectivae sed potius per modum
habentis huiusmodi virtutem, vt etiam citati PP. loquuntur.

Quaere 3tio: an huiusmodi virtus habet intrinsecam de-
pendentiam a Chri passione? Et ex S. Thoma hic q. 62 art. 5.
virtutem hanc salutiferam a divinitate Chri in ipsa Sacra derivari
per eius humanitatem tanquam per instru conjunctum divinitati,
sicut manus & instrumentum vel stia, ita vero salus nobis datur ex con
Chri passione & pro nobis, vt passim dicitur in Script: fit vt huiusmodi
virtus pendeat a Chri Dni passione vt acceptata scilicet per illam
actum virtutis voluntatis humanae in Chto, cui Deus ex pacto redemp-
tionem humanam promisit & ipsa quam illam exequitur. probatur
art. 8. dicit manifestum è ergo a passione Chri tanquam ab effici-
ente. de quibus loquitur? Convenienter servatur virtus sanctificativa
ad Sacra novae legis a Chri ad Sacra veteris legis, in qua tn & per fidem
passionis sanctificantur etiam PP. pro quare intelligenda.

Notandum

Notandum 1° imo poe explicari multiplicitr. imo quatenus nui extitisset Chri passio ñ confertetur talis virtus hmtis. quia ratio huius accepta solum arguit dependentiam illam diminutam atq imperfecte reducatam ad genus causæ efficientis ex natura actuum liberorum Dei quæ vult vt ñ existat hæc virtus nisi praecentiente Chri passione cum qua proinde connexa ē, sed hoc modo ota bona spiritualia dependentiam habent a Chto. Deq. c. Ephes. 1. benedixit nos in oi benedictione spirituali in coelestibus in Chto. 2do ipsi illegi dependentia magis proprie pertinens ad causam efficientem, vt puta ex actu illo quo Chrus acceptavit mortem pro salute horum sequati nunc actu quo Chrus hic ē nunc vult exequi salutem conferendo talem virtutem baptismo. ex qua voluntate oi=pota Dei subordinata illi determinatur ad virtutem producendam quæ propterea habet dependentiam propriam saltem modalem a Chri passione in genere causæ efficientis.

Notandum 2do aliam dependentiam poe asseri huic virtuti intrinsecam duplicitr. imo si hæc virtus ē actus productivus illius ponatur tanquam duæ vires distinctæ modaliter, ē sic dependentia poterit cum ipsa actione identificari, sicut dependentia luminis a sole habet fualter ex actione solis quam dependentiam ñ haberet idem lumen si a Deo produceretur. 2do si hæc virtus ponat vt modus identificatus cum sui productione, quomodo actus vitales ex conuntur ab aliquibus indistincti a suis productionibus, ē hac ratione praesens dependentia a Deo per Chrum ēt identificata huic virtuti, quæ sive poneretur in ordo spirituali sive in corporali penderet per seipsam ordine transcendentali a Deo per Chrum patentis humanitatem. qui dicendi modus sicut tollit multiplicitatem entium in actione et termino ita arctiorem pgit coherentiam capitis ē membrorum, idē Chrum influentis vitam in homines. notus igitur ē vt sive per actionem distinctam sive per seipsam hæc virtus a Chro patentis humanitate dependeat. neq dicas fua spiritualis ñ ipsi ullo modo pendere a re corporea, ita species intelligibiles vt fiant pendent a phantasmatibus ē ab actu imaginabili. neq videtur impossibilis ratio spiritualis quæ ñ post existere nisi Chrus Dns praexistat, imo tale quid ordinem substificat ratione suæ productionis habere videtur.

Quaeres 4to. utrum hæc virtus sit una ē simplex, an vero multiplex ē composita? Rsl ex S. Thoma q. 62. art. 4 ad 1. hanc virtutem regulariter saltem loquendo ē unam ad eum modum quo dicitur eadem vis agentis principalis in plurib instrumentis ordinatis ad unum, ē igitur hæc virtus ñ unum quid simplex sed constans ex plurib carnalibus, quarum una ē in mata v. g. in aqua baptismatis, altera in forma seu verbis baptizantis. ē quidem 2do

virtus

virtus reperiatur in aqua ac proinde in materia etiam aliorum sacramentorum, cum sit eadem ratio, sicut ex omnibus et PP. allatis. Quare reperietur etiam in forma habetur ex ipsem, qui non minoris imo plurisfecerunt formam sacramentum quam materiam, quae excellentia in omnine ad effectum illigi et ac debet, ut patebit infra. cum igitur sint plura ibi partialia, id est, res et verba, paretiam et alures esse virtutes inexistentes.

Colligitur ex his imo vnam virtutem partialem quae ac reperitur v.g: in aqua abluente non esse de se sufficientem producere effectum interiorem, nisi accedat alia virtus incompleta verborum, sicut vnus non habet tantam vim ut attollat aliquo pondus, accedente auxilio alterius illud attollit.

Colligitur ergo Deum plus minus attemperare huiusmodi virtutes partiales modo in pluribus partialibus totis modo in paucioribus prout naturae cuiusque sacramenti constaret pluribus vel paucioribus partibus conflantibus materiam et formam et prout agendi ratio requirit, si e.g. sonus verborum per accidens non esset aptus ad eum qui baptizetur, tunc vel in aquam abluentem totalem virtutem Deus ponit, vel si vellet ponere partialem supplere posset concursu alterius compartis quae non sit agens in distans. ex quo etiam.

Colligitur vltimo cur Conc. et PP. claris et frequentis virtutem hanc tribuant max ut aqua, oleo, chrismati quam forte partibus formalibus, aqua et oleum et similia cum deceant abluere et ungere, semper et essentia ibi sumpsuti sicta, ac proinde non periculum peper accidens talis virtus autem actio non requatur sublatis reliquis sacramentis.

Quaeres vltimo an huiusmodi virtutes partiales sint homogeneae, an vero heterogeneae inter se? Dicent aliqui existimantes hanc virtutem non solum esse in aqua et verbis Baptismi v.g. sed etiam in intentione baptizantis; respondent, inquam, esse heterogeneas, cum e. virtus quae in huiusmodi intentione, utpote distans a baptizato nunquam per se ipsam potest producere. quam si ad illam producendam concurrat medi: ate producendo virtutem in verbis et huiusmodi intentione provenientibus. consentaneum a. et ut sic vitarum aequivocion, alioquin huiusmodi virtutes alias atq alias in rebus propinquis producerent connaturaliter ut in aere, et vestibus et similibus.

Respondetur tamen secundo huiusmodi virtutes partiales esse homogeneas inter se, quia cum esset ratio assignata, ne genim huiusmodi virtus existit in alio subiecto quam in materia et forma sacramentorum, ut infra docebimus, non est cur multiplicetur diuersitas naturae in hisce virtutibus.

Caput 6.

CAPVT VI.

De causis huius virtutis instrumentalis.

Quares 1mo: quæ sit caa efficiens huiusmodi virtutis? pro solutione.

Dicendum 1mo caam per se physicam principalem esse solum Deum. Pbt ex Ephes. 2. Deus nos saluos fecit. & Baruch 5. Dno Deo nro iustitia, nobis a. confusio faciei. & psal. 83 gratiam & gloriam dabit dns, siue per se siue per instru, eadem e. ratio & ita exponunt PP. soli Deo tribuentes sanctificationem quæ habet per Smta. Cyprianus de serm. de baptismo Chri: remissio peccatorum siue per baptismum siue per alia Smta donetur angria Spiritus Sti & ipsi soli hiems efficientia priuilegium manet. Ambros. 1 de Smtis cap. 5. aqua opus est Spiritus, si operatio e. August. epla 23 aqua exhibens formam Smtu gratiæ & Spiritus operans intrinsecus beneficium gratiæ. & in illud Joan. 1. ipse e qui baptizat, solus, inquit, Deus baptizat interiorem. atq hoc idem habet ex Trid. ses. 6 cap. 7.

Quarto 2. e utrum potest dari creatura cui tanquam agenti principali in ordine caarum 2darum conueniret gratiam conferre & contra negatur 1p. varias rationes, quibus addi pt illud morale & receptum axioma id nullus at authoritate propria e si petita facultate adoptare alicui in finem alterius, perst infra ordinem a. gratia habetur Eliano Dei.

Dicendum 2do caam physicam huius virtutis per modum instrumenti præcipui e conuenire Chro vt homini, quatenus per potestatem sibi traditam vult hic & nunc dare gratiam per Smta. Pbt ex Ephes. 4. vbi dicit Apls vnicuiq datam e gratiam secundum mensuram donatis Chri, iuxta illud psal. 67: ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem dedit dona hoibus, ex voluntate igitur dandi gratiam per Smta instrahitur agentis, sequitur productio etiam virtutis instrahis ab officina Dei, quæ sic modo determinatur ab huiusmodi actuali voluntate, atq ita Chrs vt homo e caa etiam physica e per modum instrumenti coniuncti pp. unionem hypostaticam, qua posita diuinitas humana secundum modo a verbo cui e unita.

Quares: utrum sit caa per se an per accidens? Rs simpliciter & absolute etiam sine vlla suppositione n e caam per se, sed ex suppositione potestatis ex meritis acceptæ sequitur

physica

physice etiam productio grãæ ad eius voluntatem.

Dicendum ē 3tio caam instraliter efficientem per modum instrumenti separati quæ moraliter ē physice applicat res sensibiles siue maam proximam huiusmodi virtutis ēe hoiem qui dicitur ministrare Smtu, puta qui baptizat, confirmat &c. ē primo quidem qd sit aliquo modo caa ptt qa eius præexistentis operaõ aliqua requiritur v: g: ablutio ē verba quibus positis hæc virtus a Deo infunditur ē infra patebit. 2do dicitur instralis qa virtus hæc Smtalis n ē hoi debita neq naaliter cum sit ordinis supnaalis, neq moraliter vel ex æqualitate meriti aut satisfactionis puri hois sibi præsertim relicti. 3tio dicitur per modum instrumenti separati vt minister de quo loquimur distinguatur a Chro Dno, qui quatenus hoo peculiarem ht coniunctionem cum Deo, qualem hoies aly n hnt, propterea sicut manus quæ mouet ab hoie dicitur instru coniunctum ē assimilari solet Chro Dno quatenus hoo ē, quatenus vero vi motus a manu mouet lapidem dicitur instru separatum cui similis ē hoo ministrans Smtu, quatenus dicitur applicare moraliter duplici modo. primo quatenus in ministro requiritur intentio, oportet ē. S. Thomas ait vt minister se subyciat principali agenti per intentionem qua intendat id facere qd facit Chrus vel Ecclia. 2do quatenus vt hoo conferat ad effectum Smti oportet vt sit a Deo institutus ē sit legitimus minister, neq ē. quicunq hoium valide confirmaret aut absolueret. 5to dicitur physice, qa requiritur physica aliqua applicaõ maæ ac foiæ vt ptt per singula Smta. aliqui præterea volunt in ys Smtis, quorum administraõ requirit characterem in ministro, ipsum etiam characterem per se concurrere sicut lumen concurrit ad calorem producendum, de qua re alibi. 6to dicitur hoo, qa sermo ē de prouidentia Dei ordinaria, extraordinarie ē. pōtet Deus Angelum destinare ad conficienda Smta saltem secundum effectum. propterea si bonus Angelus administraret baptismum ratum ēet Smtu. 7mo dicitur minister Smti iuxta illud Corinth. 3 quid ē Apollo ē quid ē Paulus nisi ministri eius cui credidistis. ad hoc oia refert illud ibidem: ego plantaui, Apollo rigauit, sed Deus incrementum dedit; ē illud Hieron. in cap. 4 Isaiæ qd hoo tm aquam tribuat Deus a spiritum S.

Quæres 2do: quænam sit finalis caa huius virtutis? R. finem proximum cuius consequendi grãa n solum existiam sed ēctiam ht hæc virtus, ēe vel grãam ipsam sanctificantem vel eius dispositionem, vt infra statuetur, ē ē. virtus ēctialiter ordinata

ad huius=

ad hujusmodi effectum & ad nihil aliud proxime inseruit, vt probatum ē.

Quaeres tertio: quae sit caa fōalis? R. ēe qualitatem hanc ~~in~~fluentem incomplete productiuam interioris illius effectus, quae vel per seipsam vel per sui productionem pendet ab humanitate Chri patientis modo explicato, prout informat sbtu sibi correspondens, vt habetur ex dictis.

Quaeres vltimo: quae sit caa subiectiua illius? R. ēe maam & fōam Smtorum saltem secundum aliquid eorum, quae responsio pendet a quaestione iam examinanda.

CAPVT VII

Quo tempore vel momento detur haec virtus instrumentalis?

Rao dubitandi ē, qa cum tam haec virtus quam effectus eius sint fōae spirituales & carentes contrario debent fieri in instanti, vt pbt; ex alio capite Smta vt pote entia successiua n pōut producere in instanti etiam terminatiuo. qd pbz imo qa nihil caat physice dum n ē, entia successiua n st in instanti & nihil producunt in instanti psertim terminatiuo. Confirmatur: qa in instanti n ablutio sed ablutum ēe & n ablutio confert graam sed ablutum ēe, & sic ablutio ad summum erit maa remota n proxima.

2do pbz: qa hoc modo n Smto ipsi sed eius termino attribueretur productio physica graae, Smto a. conueniret caare solum moraliter, qa scilicet virtus illa physica posita in terminatiuo indiuisibili n haberet ex naa Smtalis actionis quae praeteryt, sed qa Deus vult ibi eam ponere sicut promisit se facturum.

Tertio pbz: si verba Smtalia dicuntur caare physice qa terminantur vltimo illo indiuisibili, cum verba etiam praecedentia n ēe talia Smto sed quae eodem tenore ac serie proferuntur terminentur eo indiuisibili, etiam illa dicenda erunt caare physice graam.

Quarto si quando sphoera deberet tangere planum, sphoera annihilaretur excepto puncto secundum quem faciendus ēet contactus, tunc etiamsi punctum illud vniretur plano, tn sphoera n diceretur tangere planum, qa n existit cum illo puncto, ita cum Smta n sint reuera in illo instanti terminatiuo n pōut dici agere quicquam in illo.

Quinto

Quinto: Smtorum partes n̄ sūt quid physice unum sed unitum ex arbitratu & qd ultimum indivisibile dicatur agere in virtute praecedentium n̄ pt̄ illigi nisi de virtute e nexu morali.

Ultimo in qualitate qualis ē sonus n̄ dantur indivisibilia terminativa qa darentur etiam incipientia quae in motu saltem n̄ dantur, cum igitur sonus sit talis naa ut cessante motu locali desinat, habere indivisibile terminativum n̄ pt̄. ex quibus colligitur Smta n̄ caare physice in instanti terminativo, ac proinde neq tunc produci virtutem instralem qa eēt frustra.

Porro haec argta quae censentur magni ponderis duas difficultates involvunt; unam covem oibus entibus successivis, quasi n̄ poēt ēe caa physica pro instanti terminativo qa tunc n̄ existunt. alteram propriam Smtorum quae peculiarem hnt circa hoc raoem. Quod ergo facit ad primam difficultatem.

Notandum ē pfectionem caadi sequi ad pfectionem eēdi ut pt̄. n̄ oportet igitur ut caae successivae causent saltem semper ad modum quo caae permanentes producunt effectus pmanentes, ut scilicet sint virtutes agendi respectu effectuum pmanentium; cum satis si fuerint vel sicut conditiones praeviae vel raoes quaedam praerequisitae quoad existiam ad habendum effectum, motus e. regulariter ē ordinatus ad acquirendum quid permanens, praesentibus e. habitibus cessat motus ac proinde effectus intentus pendet aliquomodo a motu praecedenti vel mediate vel immediate, quomodo a. entia successiva aliquando concurrant etiam immediate efficienter ad aliquos effectus examinari pt̄ in ys experientiis: Primo e. 2da pars alicuius motus caatz a jma, qa n̄ existeret 2da nisi praeexisteret jma, neq tn̄ tunc existit tunc actu pars illa jma: rursus aquae motus ex alto frequens e validus figurat lapidem excavatum ibtu, n̄ tn̄ ille motus existit in eo instanti quo jmum ē figura concava. 3tio sonus efficitur ex motu locali etiam vehementi duorum corporum quorum unum percutiat aliud, e tn̄ cum incipit sonus motus ille prior ac vehemens duorum corporum praeterijt.

Dices jmo: corpus mobile ēe illud qd per suam poiam activam caat 2dam partem motus post jmam e excavat lapidem. & corpora sonora post percussionem producere sonum, motum vero antecedentem ēe dispositionem praeviam in genere caae maalis. Sed contra, qa huiusmodi corpus n̄ produceret 2dam partem motus neq figuram in lapide neq ~~no~~ sonum nisi praeextitisset motus qd videtur sufficiens ut aliquid reductive ptineat ad genus caae efficientis. Confirmatur: qa id qd n̄ existit magis alienum ē a raoē caado maaliter,

quam

quam a rade cadi efficienter; vel certe in semel concedatur aliquid n existens cadere maaliter cur n poterit cadere efficienter tanquam aliquid prærequisitum.

Dices 2do: semper motum antecedentem relinquere aliquid sui sive a se productum qd deinde remanet simul cum effectu puta aliqd vbi corporis qd motum e. Sed contra, qa in 2da parte motq n e vbi prima partis motq cum mobile sit in alio loco, 2do nos loquimur de effectu qui e immediate post motum, vt vbi corporis primo quiescentis, qd vbi n erat in motu, vbi e. corporis qd mouetur respicit locum maiorem corpore, vbi vero corporis quiescentis adæquatum loco.

Dices 3tio: sola motiua e do se determinata ad effectum diuisibilem cum quodam ordine partium, quando ergo producit primam partem motq illa n sit de conditio prærequisita ad agendum, qa e ipsemet effectq partialis, conditio a. sine qua n verq operatur e aliqd prærequisitum ad effectum n ipsemet effectq virtutis. Sed ex hoc argto colligi primam partem motq n esse conditionem sine qua non, qualis e mera applicao v:g: ignis ad calefaciendum, sed negari n vere qd illa prima pars motq etiamsi sit effectq partialis respectu virtutis actiuæ, tn sit aliquid prærequisitum quoad ratiam existiam respectu 2dæ partis motq, ac proinde n sit aliqua rao strictq reducitur ad cam efficientem.

Colligitur ex his ad caelitatem impfectam motq satis esse si vero dici posset sui immediate ante præexistisset motq sic effectus n existeret vel n eodem modo se haberet quo se facto se hr.

Obiicies 1mo: dependere efficienter ab alio e existiam vnius inniti existiæ alterq stat vna sublata neq existat alia & requirit mutua coexistia. 2do operao e egressio effectq ab operante & nisi sit simul orens n erit operao. 3tio operao fiet at relaoem realem cati ad, cam, relao a. erit mutuam coexistiam extremorum. neq satis qd ea immediate ante existeret, nam si nunc n existit perinde e ac si nunquam extitisset, imo qd nunquam extitit plus entitatis hr quam in qd præterit, qa illud hr e in sola caarum naalibus, præteritum vero n hr co in se neq in causis naalibus.

Et vt ad unum transeat qd dependere tanquam a virtute aliqua sit illi existenti inniti, quamuis hoc magis proprie se cadmaali dicatur, qa a. dependere ab aliquo tanquam a constitutiue sine actualitate præuia sit proprie inniti illi existiæ probandum restat, satis e. e ad aliquam dependentiam si effectq indigeat vt ponat aliquid aliud immediate antece, vbi ipsi inductione allata.

Ad 2dum

Ad 2dum Ar esto q̃ operatio sit egressio ab operante.
ratione sua virtutis operativa quando debere simul existere colligimus
a posteriori, h̃ tñ hoc transferri debet ad omem conditionem aut rationem pra-
xim de qua loquimur.

Ad 3tum Ar n̄ semper relationem cāti ad cāam ē relationem
fundamentalem vt fit ē aliquando rebus transcendentalis. q̃d a.
rem n̄ sit in ordine ad effectum existit immediate antea cāam ē minquā
illam extitisse habemus ex cāum inductione in qua dda pars motus ē exis-
teret nisi praextitisset prima, quæ prima quamvis vt preterita perori
sit conditionis in ordine ad existendum in se quam illa res quæ hunquam
exstitit, ad in rōe nāti cāæ, tñ prima pars motus preterita existit in
aliquo sui ad habente dependentiam aliquam ab illa quā dependentia n̄
haberet a se quæ nunquam extitit q̃ satis ē notis.

Ulterior ex his in cāde extrum successivorum maximā
rationem habendam ē illis ultimis terminativis, q̃a tunc exentur actio imme-
diate producens effectum, q̃d in Sntis dicendum ē sive ponas cāalitatem
physicam sive moralem, q̃a aliq̃d instans dari debet in quo producatur
gra absoluta v:g: ablutione ē locutione ministri, ex quo etiam habetur
quam probabiliter aliqui respondeant ad primum argtm allatum, negant
s. entia successiva h̃ hoc physice concurrere in ultimo instanti termi-
nativo, in quo propterea virtutem instantalem produci putant.

Verum quoniam ex propria rōne Snti certior ē facilior
nascitur responsio ad obta propterea, q̃d facit ad 2dam difficultatem.

Dicendum ē primo ad certam Snti v:g: baptismi n̄ satis ē
actio successiva ablutionis ē locutionis, sed requiritur aliq̃d instantaneum
terminativum in quo sit verum dicere nunc ē effectu sensu verborum
ē significato. Pbr primo ex Silvestro Papa, qui vt refert Nicephorus lib. 7
histor. cap. 33. exhortans naam baptismi dixit aquam per invocationem
Trinitatis concipere divinam virtutem. rursus Cyrillus catech. 3. per
invocationem Spiritus S. ait, accipere virtutem ē catech. 3 dicit: sicuti
post Spiritus S. invocationem fit ē angelis panis in Eucharistia, ita unguen-
tum (: loquitur de Confirmatione:) postquam consecratum ē energia manet.
cum igitur de rōne Sntōrum nova legis sit habere virtutem, ex vim
cāstituam nisi illa moralis sive physica dicenda sit ē ea habeatur per
ē post invocationem Trinitatis vt docent PP. oportet vt instanti saltem
terminativo quo absolutus ea invocatio habeatur hac energia. Confir-
matur ē explicatur: q̃a impossibile ē vt rtm actu recipiat aliquam
virtutem ē n̄ actu existat saltem secundum aliquam partem, cum ergo
Sntus recipiat virtutem in ultimo instanti oportet vt aliqua Snti pars
tunc existat.

2do pbr:

Pdo ath: qd alioquin daretur aliquando totum Sntu ribe collatum vt n ponente obicem & n haberetur grãa ex opere operato sive ex vi Sntor secundum ordinariam Dei providentiam, qd & falsum & contra conem sensum. Seq: ath: cum e. grãa conferatur solum in instanti & n antequam sit completa actio sacramenta necessario requisita, ea grãa n conferretur ex Sntu sed antequam illud efficeretur, sequitur qd si puer qui baptizatur v.g: in eo instanti ultimo moriatur, sequitur, inquam, qd recuperet totum Sntu & n det iustificatq ex illo, qa grãa ex Sntu conferitur solum vtentibus.

Tertio pbt: qa cum Sntu sit signum ad placitum oportet vt verum sit tandem dicere nunc completur significatio sive nunc perfectq sensq, sed absoluta actione successiva habetur significatio, vt constat & Doctrina, & novit Smtrosq apud Magistrum in 4 dist. 10 de Sntu Eucharistiae dicens, ante benedictionem alia species nominatur post consecratam corpus significatur. adeunt aliqui qd cum signum sit illud qd speciem inferit sensibus & per illam facit in cognitionem alterius rei venire cum productio speciem connaturaliter habeatur in instanti, concedendum erit aliquod instans quo verum sit dicere nunc primo producitur illa ultima species sensibus mediante qua qd illqd res significata, hoc e. instans quo sensq significatio & effectq satis & si Deo sit notum, neq e. & semper post ultimam literam, qa ante illam satis aliquando illqitur qd verba significent. Confirmat: qd hoc ipsum dicendum & etiam ab ijs qui ponunt causalitatem solum moralem, qd nnisi effectu sensu vertorum & impetratio & significatio requirita ad rationem Sntu.

Pricendum 2do de rotne Sntu novae legis n esse causam grãae in actu 2do causalitatis sed in actu primo. ath hoc e. in Sntu valido & informi, cum e. quis baptizatur cum peccato sequitur Sntu baptismi n tn fructum, praeterea Caritas in altari posita & Sntu neq tn altae gratiam causat.

Colligit 3mo Sntu novae legis si dicatur ex eo qd n amplius existat n causare physice sed moraliter, qa Deus supplet vicem illus Sntu praeteriti, & propterea n esse causam physicam in actu 3mo pro eo tempore quo fuit, si nimirum habuerit illam virtutem physicam, a cum qua tn Deus n & cooperatq qa reperit impedimentum morale, sed sublato eundem obice operatur se solo Deus qa promisit se collaturum gratiam sublato obice.

Colligit 2do Sntu Evangelij n modo condiae extraliter actione illa successiva quae intercedit & ultimo terminativo illus, sed etiam connotare virtutem physice causandi, hoc e. qd & habere vim efficiendi gratiam, ponitur in definitione Sntu novae legis n solum allata ab Hugone Victore & Magro sentent. cum suis, sed etiam recepta a Catech. Rom. quibus positis sit.

Prima

Prima conclusio. virtus physica instrumentalis datur in eo instanti
in quo effectus et significatio sacti in quo etiam aqua quantum est de se.
Prima pars probatur ex S. Selucetro et Cyrillo citatis qui virtutem huiusmodi
recipit per invocationem et post invocationem Trinitatis dicunt. rursus Ter-
tullianus lib. de baptismo aquas sanctificatas recipere vim sanctificandi,
et a. sanctificata per invocationem Trinitatis, sicut sombros. S. de sacris
cap. 5. asserit asserts aquam simul cum consecrata iam esse sanare. Confir-
matur primo: qa satis est si in eo instanti detur hac virtus in quo agere debet,
sed in huiusmodi instanti debet agere cum tunc producatur gratia et satis
est si tunc existat vno contra connaturalem modum entium supernaturalium spiri-
tualium fieret si in tempore virtus hac produceretur. Confirmatur 2do ex S.
Thom. in 4. dist. 8. q. 2 art. 3. ad 6 et in 2do scriptum dist. eadem q. vnica
art. 5. asserit virtutem dari per verba quando et in sua significatione completur
hoc est instanti termino, id est, non simpliciter ad secundum quid, hac et eius verba.
quando tria. 2dge 3 parte q. 75 art. 7. ad 5. vbi ait conversionem
panis in corpus Chri Dni fieri per verba quae a sacerdote proferuntur
et qd vltimum instans prolaturis verborum sit primum instans in quo
panis est corpus Chri. et ad 3 ait in vltimo instanti completi significationem
verborum quae est efficax in sumptorum formis. similia hab q. 78 art. 4
ad 3. quibus locis recurrit ad vltimum instans vt assignet istas vir-
tutes productivas. idem habetur ex q. 66. art. 8 ad 3 et q. 78 art. vltimo ad 2.

Prob. a. 2da pars conclusionis in qua dictum est hanc virtutem
etiam agere, sed quantum est de se non simpliciter et absolute semper,
qa cum gratia non infundatur a Deo ad instrum mere naturalem sed etiam
moralem quatenus aliquo modo etiam debitor est Deus ex conventione
facta et habita vtique demeritorum in suscipiente, ex eo fit vt ali-
quando etiam existente huiusmodi virtute non sequatur sancti fructus
subtrahente Deo concursum. probatur inquam ex Trident. sess. 7 can. 7
vbi datur dari gratiam per sacra semper et ob quantum est ex parte
Dei si recte illa suscipiant, id est, si sacra sint valida, si e. suppositum
etiam formata non limitate solum aut quantum est ex parte Dei sed sum-
pliciter et absolute conferre gratiam dicendum est. probatur igitur: qa
collatio gratiae quantum est ex parte Dei est positio omnium quae requiruntur
in actu primo, si e. aliquid qd a Deo fieri debet in ordine ad ha-
bendum actum 2dum non ponitur non datur gratia quantum est ex parte
Dei, deest e. aliquid antecedenter requisitum, cum ergo ad habendum
actum 2dum iuxta hunc ordinem providentiae requiratur in actu
primo huiusmodi virtus ea in sacro valido ponenda est, rursus cum
hac virtus naturaliter agat hoc ipso qd applicatur passo et dicit qd agit
sed limitate quantum est ex parte sua, si nunquam Deus subtrahit de sanctis
non coope-

n̄ coageretur, sicuti ignis si applicaretur corpori humano qd
dicatur incapax primarum qualitatum, dicetur calefacere
sed quantum ē ex parte rei; Pro a. hac limitāe addenda, fecis
colligitur vt dictum ē ex smto vatido ē informi tunc s. n̄ pro-
ueniret ex defectu smti qd n̄ detur grāa sed ex defectu dispositionis
vt suscipiendae v. g: baptismum.

colligitur ex his responsum ad argtu. ad 1mum s. di-
cetur smta ita ē entia successiua vt ētialiter importent etiam
instans terminatiuum siue in quo completur effectus song verborum
vel effectus significāe smti, ac proinde cāare quando et secundum
aliquam partem sui quae immediate cāatiua per virtutem receptam
baptismi s. v. g: inuoluit n̄ solum ablutionem sed primum ablutum ē.

Ad 2dam Rx productionem grāe tribui smto ratōe
illius terminatiui qd pertinet ad ētiam smti, vt s. dicatur smtu
cāare n̄ ē necesse qd secundum omnes sui partes hāt virtutem immediate
cāatiuam, sicuti non dicitur videre e audire quamuis n̄ omnes
sui partibus videat vel audiat sed solis oculis vel auribus. addi et
inter actionem successiuam smtalem e virtutem instralem dari
physicam etiam aliquem connexionem quatenus n̄ poneretur a Deo
virtus instralis ~~a Deo~~ in ultimo instanti nisi praecessisset actio
successiua smti. ex nāa igitur smtalis actionis pendet ponitio
huius virtutis n̄ connaaliter quasi sensibilis actio requirat virtutem
hanc spiritualem, sed ex arbitrio Dei voluntis n̄ dare hanc virtutem
nisi praecesserit actio sensibilis smti, cuius diuina conservationis ter-
minus e dependentia aliqua huius virtutis a verbis praecedentibus. ex
quo etiam habetur.

Rsto ad 3tium neg s. dicenti verba smtalia cāare
physice solum qd terminantur ultimo illo indiuisibili, sed qd cum
virtute existente in eo indiuisibili connectuntur per physicam aliqua
dependentiam ad verba ētialia smto n̄ vero ad ea quae n̄ sunt ētialia.

Ad 4tum Rx 1mo smta ~~solum~~ secundum aliquid ubi ētiale, s. ~~in~~
in instanti terminatiuo qd n̄ accidit in sphaera quae etiam n̄ illecebra
tali puncto haberet totam suam ētiam! Rx 2do negando seq. qd
verbum tangendi e impositum ad significandum aliquid extensum has
extremitates simul cum extremitatibus alterius extensi, vt habetur
ex definitione contactus 6 physic. sphaera a. destructa n̄ haberet am-
plius extremo ac proinde n̄ tangeret! contra accidit in actione, res-
pectu s. plantae quae nascitur ex semine arbor quae interdum in eo
instanti combusta e, dicitur tn cāa principalis ad actionem s.
catis e si hoc existat ex hoc qd aliud praeexistat e n̄ sit pars et c.

addi

addi ꝓt ñ ee hactenus obstaculum sphaeram tangere poe planum tactu
mathematico sive cum immediatae perfecta sed solum imperfecta et physica
quatenus sensus ñ ꝓt discernere corpus medium intercepturum vel inter=
ceptibile, qd etiam ꝓt a Deo extenuari minus et minus in infinitum.
res obstat demonstratio mathematica super hac re, et e. una ex ijs quae
procedunt ex datis sive facta suppositione, vt sensus sit si sphaera tan=
geret exacte planum tangeret in puncto quae consequentia demon=
strata e. ad statuendum a. simpliciter e absolute an sphaera poit
tangere perfecte planum nec ne ñ e satis mathematicus, cum plena
cognitio pendeat etiam ab experientijs physicis et perfecta cognitione
continui quae ad physicum et Metaphysicum etiam pertinet. imo cum
aliqui probauerint, qd sphaera ñ tangeret in puncto sequitur talem
contactum ee impossibilem, cum ex eo sequatur contradictio.

Sed quintum Dicent partes temporum quales sint voces ee
vnitas hoc modo potius quam alio ex arbitratu et tm producere aliquo
alituo physicum vt species audibiles, auditionem, verum nos ñ asse=
rimus, eas voces vt sic ee causas physice productiuas illius qualitatis
supernatalis quam Deus ipse producit sed causas morales quamuis
cum aliquo dependentia seu efficientia physica diminuta, vt ex=
plicatum e, hoc cuius aliquo modo dici ꝓt qd in virtute pra=
cedentium agat illud terminatiuum.

Sed sextum Dicent aliqui sonum produci in instanti
et perdurare in modico tempore, requiritur a. motus localis aeris,
vt per illum excitetur virtus audiendi ad efficiendam auditionem,
sed quoniam hoc videtur gratis excogitatum. Dicent alij cum
sono vocum, qui satis e vt sensus eorum illigatur, completur ante
vltimam litteram in eo instanti terminatiuo quidem significatis
sufficientis, sed copulatur respectu vltimae dictionis in eo, inquam instanti
sonum reperiri in aere quamuis tunc ñ sit motus localis. sicuti de cale=
factione dicitur in hoc instanti copulatiuo e calor quamuis ñ sit motus
esse calefactionis. qd si minister proferat tm litteras quae eo necessa=
ria ꝓt ad citiam fiat eghui in eo instanti terminatiuo totius
prolatis verborum prout illigatur haec prolatio vltimae syllabae non
esse amplius intra fauces loquentis sonus priorum litterarum
aliquis reperitur in aere quia earum sonus successiue pergit non
pendens coexistentia illius instantis, sed quoniam haec quaes=
tio vlteriore explicatione indiget atq exponitione maiore.
propterea sit.

Capt 8.

CAPUT VIII.

Utrum in sono verborum possit virtus instrumentalis existere?

Ad dubitandi ē, qa ex una parte sonus ē ens ex naā sua successivum sicut motus localis ē tempus. Sicut nunquam vales dicere in hoc instanti ē motus vel tempus, ita nunquam habes dicere in hoc instanti ē sonus verborum. Sed in nullo instanti dabitur hac virtus in sono. deinde si daretur in sono aliquo, maxime in sono syllabæ postremæ sensum complentis, sed in eo vel sn̄ datur vel frustra datur. Minor pt. qa in eo instanti in quo verum d̄ dicere prolāo ultima syllaba vel littera n ē amplius intra fauces loquentis v. g. baptizantis, sonus ultimæ syllabæ reperitur adhuc prope fauces loquentis procul ab eo qui baptizatur. Sed si in eo sono ponatur virtus vel sn̄ agit vel agit in distans. 3tio cum fōa sonitum sit ordo quædam ac proinde quantitas discreta per lōtem, ista virtus erit separata in multis quæ fōa ordine distant v. g. a sustinente sonitu. denum quando profertur ultima syllaba vel littera cæteræ transierunt. Sed si virtus datur in ultima syllaba n dat in fōa verborum sed in aliquo minimo fōæ etiam distante. Contra vero ex alia parte PP. & Theologi mages extollunt virtutem fōæ quam mātæ in sntis dg postulat proportio cum agentibus naālibus quæ per fōam agunt ē n per mātam, vt igitur, quomodo hoc fieri possit, illigamus ex naā soni videbit considerare ea quæ interedere solent in sono valde sensibili qualis habetur ex metallis puta malleo percutente laminam aliquam aeneam vel argenteam.

Notandum ē. ē primo interedere duo corpora solida seu dura, nec ē. mollia vt spongia & lana quamvis invicem percussa eo modo resinanent. 2do requiritur vt unum in alterum incurrat, si ē. remota duo manserint n fit sonus. 3tio vt applicatio mutua fiat motu veloci & vehementi, si ē. motu tardo unum longe accedat ad alium sonus huiusmodi n audietur. 4to in huiusmodi percussione sentitur sive frangitur aer ad partes circumiectas seu laterales mallei, quæ aeris fracto n ē satis ad illum sonum, si ē. sublata inferiori lamina aenea malleus eodem modo ē vibraretur per aerem n sonaret ad eum modum. 5to aer directe subiectus malleo descendenti inter=

cepsus

cgatus a lamina & malleo ubi e regione respondentibus valde
addensatur, cum e. in descensu mallei n potest aër recedere ad latera
qa daretur in medio vacuum addensatur violenter ab agente for-
tiori se, ex quo etiam fit vt in percussione n fiat contactus cum im-
mediate afecta mallei & laminae, debusset e. aër a partibus medijs
ad extremam mallei partem nullo alio subintrante corpore moueri
localiter & sic in medio daretur vacuum.

Notandum 2do aerem quando diutius adensatur
inter huiusmodi metalla primo quidem incalescere, vt ptt ex tactu
metallorum, corpus e. nam aliquam connaturaliter occupant v.g. spatium
tripalmare si redigatur in spatium semipalmare fit calidus ad
sentum, accedit & motus qui & causa caloris. 2do aër summa vi den-
satus summa etiam vi vt primum ptt & ex qua parte ptt reducit se
ad connatalem raritatem. 3tio in huiusmodi reductione aër
pellit & quassat partes corporis propinquioris in qua concussione
editur etiam sonus vt apparet multis experientijs. primo e. vide-
mus malleum ab ipsa percussione resilire sursum angulum scili-
cet immediate ab aëre & simul auditur sonitus, ex quo habetur
aërem addensatum n solum cudere corpus durissimum, quabens n
unit se introrsus premi a corpore etiam duro, id fieri etiam ex-
plebitur aliorum corporum quamuis grauissimorum. 2do cum
quis verbera incutit v.g. manibus percipitur simul sonus & dolor
qui dolor oritur ex scissione seu fractione continui, quatenus parti-
culae manus quae ptt subiecta verberi quae mouentur ab eo loco in quo
erant respectu partium vicinarum ac proinde dissociantur. 3tio
si musicum instru ad aliqui sambucam nos artifolium & tymbo-
lum vocamus, si, inquam, tale instru obiectum lignea theca sonet
pulsatum a perito & alius aliquis manu tangat asserem superiorem
huic operculum percipiet tactu commotionem subiectarum manui
particularum lignearum quasi fluctuantium. 4to in explosione
tormenti bellici aduersus arcem aliquam narrant nulli fuisse se
murum sic discendi ac labefieri quam pila explosa murum feri-
gerit, aër e. impatiens hic & niche ulterioris extensionis ples
ht virium quam compago murorum.

Obiices 1mo: sequeretur ex diutis corpora sonora vt
campanas & similia in sonitu frangi debere. R. n frangi ouo, qa
pulsatio eorum n separat vnam partem ab alia per longum inter-
vallum, id per adeo modicum vt partes contrahentes vi sua
redeant ad naturalem statum, ne fuerunt in terra motu parietes
commoueri & sensibiliter aliquando secundi & statum ad pristinum

statum

statum se reducere. ex argto. a. colligitur tempore terræ motus n̄ ēē discurrendum aut ambulandum in pavimentis præsertim contignatis ne virtꝰ quassata quæ vni terræ motui resistit ac postea redintegrat partes duobꝰ contrarys aut diversis incursibꝰ resistere n̄ poit; sic videmus campanas veteres q̄a infirmiores longo ictu factæ st̄ dum pulsantur facile solvere temperamentum ē frangi etiam si aliquo alio impulsu simul quatiant, quamvis levi, imo aliquando ex solo contactu alterius dum sonaret labefactatæ dicuntur, quamvis campanæ recentiores utpote magis firmæ n̄ tam facile ex hoc periclitantur.

Obycies 2do: dum partes laminæ subiectæ ex æquo tanguntur a malleo n̄ deberent fluctuare ac dissociari inter se sed simul æqualiter introrsꝰ ferri ē æqualiter resilire. R. particulas metallorum n̄ ēē æqualiter firmas ē dispositas ac proinde moveri inæqualiter, q̄d si aliquando ēēt in hoc æquales, ut aliqui putāt, partes auri pfectissime exæquatas ēē, tunc dicunt sonum futurum obtusiorem, q̄a minor ē fluctuaō ē distractio partium. his positis.

Dicendum ē imo virtutem productivam soni ēē n̄ solum in metallis percussis sed etiam in āēre addensato qui movetur. Prima pars habetur ex coui modo loquendi ē sentiendi, ideo e. metalla dicuntur corpora valde sonora, q̄a sonant sive producunt sonum. 2do q̄a ad diversa metalla diversi soni sequuntur Ꝫ concurrunt ad eam differentiam ē in genere caæ p efficientis, ut per se ptt. 3tio ptt experientia trabis alicuiꝰ oblongæ, si quis e. vnam extremitatem huiusmodi trabis extensæ in longum digito etiam leviter scalpat, ē aliquis alius aurem applicet alteri extremitati remotæ percipiet auditu sonum quem y qui e proximo circumstant scalpentem n̄ audient, sonꝰ igitur ille ē propagatꝰ in longum a trabe in eaꝰ receptꝰ, si e. fuisset sonꝰ similis receptꝰ in āēre y qui proxime circumstant extremitatem quæ scalpitur meliꝰ exaudiret.

2da pars ptꝫ: q̄a duo corpora dura dum valde confligunt inter se sive dum se collidunt resonant, ut ptt experientia, iam vero n̄ solum metallum sed etiam āēr interceptꝰ quando ē addensatꝰ ē valde durꝰ ē sicuti concutit metallum ita etiam concutitur ab illo Ꝫ etiam ipse āēr sonitum suum producit. Confirmari ptt experientia sagittæ vel lapidis qui summa vi iaciatur per āērem, auditur e. ex eo sonus aliquis longe diversꝰ ab illo quam sagitta ē lapis ederet si a ligno alio vel lapide quateretur Ꝫ signum ē ex aere etiam addensato procedere aliquem sonum,

sonum, ex quo fit vt si Coelum sonatur aereum et Sol ac Stellae moveantur veut pisces in mari maxime sonitus et velocitatem maximam edceretur, quem fortasse asserit et putavit harmoniam esse Pythagoras.

Colligitur 1mo impressione mallei super laminam duplici vade laminam impelli ab aere. primo quatenus aer addensatus vnde durus effectus impellente malleo sequitur impetum illius, sicuti si lapis supra terram existens percutiatur a malleo in terram vlterius fertur et hoc modo aer nititur solum contra laminam et contra malleum. 2do aer redactus ad summam densitatem quam hic et nunc pati et conatur statim redire ad suam naturalem varbatim et sic non solum contra laminam nititur sed etiam contra malleum quem resilire facit.

Colligitur 2do sicut posito motu locali valido adventurno sequitur calor in corpore moto, ita posito motu vehementi duriorum corporum sequi sensibilem illum sonum id est tranquillitatem: ita corpus sonorum vt ex non sonante fiat actu sonans ab aliquo determinari debet, alioquin non esset maior ratio cur nunc sonaret quam prius oportet igitur vt lamina quae percutitur a malleo aliquam dispositionem determinativam in se recipiat mediante aere a quo tangitur. vltimo a. id ex malleo et aere sequitur et commotio particularum laminae, vt probant allata experientia. neque necessarium aliam qualitatem superadere. id confirmatur ex Jeremia 31. vbi de Deo dicitur qui turbat mare et sonant fluctus eius, turbatio a. sufficienter habetur per aquarum commotionem.

Colligitur 3tio sonum qui auditur ex percussione mallei super laminam aeneam esse compositum ex tribus tonis partialibus quorum vnus est laminae, alter mallei, 3tius est aeris addensati. id etiam patet: quia vno ex istis notabiliter mutato sonus diversus audiri solent. a. distinctionis gratia sic aptari vocabula vt vnum dicatur corpus percutiens, aliud sonorum, aliud medium id est aer. id. a. in eadem parte aeris aliures ac diversi toni reperiantur ita cum quis audit harmoniam a plurimis cantoribus effectam, auris e. in eodem loco immota percipit simul graves acutos et mediocres tonos, vtrum a. huiusmodi toni sint intentionales sive species, an reales non statuitur nunc.

Colligitur 4to sonum melius ac sensibilius propagari per sonora corpora quam per aerem, vt patet experientia trabis supra allata, cuius sonitus non auditur in aere a proxime circumstantibus sed ab eo remoto qui applicat aurem illi trabi.

Objicies:

Obycies: hoc modo produceretur maior effectus in remoto quam in propinquo contra conditiones agentium naturalium. et confirmatur ex sonitu cytharae, cum e. origo soni sit chorda pulsata movens aërem si in aëre sit sonus minor quomodo poterit in corpore cytharae producere sonitum maiorem? rursus ex antiquis historijs refert Clemens Alexand. lib. 6. strom. reperiri speluncam in qua dum ventus vehementior incidit producitur sonitus non solum multiplex sed etiam harmonicus qualis editur a cymbalis musica rade compositis. sed et addit reperiri scopulum ita pluribus cavernis atque adeo conformatis a natura exstructum ut fluctibus eo vehementer agitatis reddatur amplissima multarum vocum melodia, qua vel Nautae dicuntur aliquando ad syrtem illam canoram naufragium fecisse per harmonicas tempestates, hoc a. fieri non potest nisi aër et fluctus qui sunt causa soni sint magis sonantes ipsi quam rupes et antra.

Respondeo ad praesens institutum satis esse si in aëre sit sonus minor quoad sensibilitatem quicquid sit quoad realitatem, idem e. calor receptus in corpore denso percipitur magis quam receptus in corpore raro. similiter quando diximus sonum qui auditur constare ex sonis partialibus prius si illigantur tres vel foëliter vel virtualiter.

Respondeo tamen 2do quando unum corpus est magis aptum ad habendum effectum aliquem tunc effectus huiusmodi in illo ad maiorem distantiam producitur quam in alio minus idoneo, cum igitur metallum et lignum et alia corpora dura sint magis apta ad propagationem soni quam aër qui valde tenuis et rarus est, non est mirum si sonus sensibilis per metallum et lignum ~~per~~ ad longiorem distantiam propagetur. ad experientiam cytharae Respondeo eius sonitum esse mixtum ex pluribus, primo ex sono chordae extensae et pulsatae quippe quae etiam non habens circa se corpus cytharae aliquem sonum edit. 2do ex sono aëris per crispationem addensatis et recedentis a cytharae. 3tio ex sono chordae et aëris facto versus cytharam et reflexo ad corpus cytharae a resiliente ad aures audientis, etenim cum qualitas refrangit aut reflectitur in corpore idoneo intenditur notabiliter quomodo lumen solis incidens in crystallum aquae superpositum augescit ad sensum. 4to ex sono producto a corpore cytharae quod agitatum a concussione modica aëris producit et propagat suum sonum qui sonus est maior sono solius aëris, quia cythara propter maiam et configurationem est corpus magis sonorum quam aër, illud a. est valde sonorum quod quamvis parum commoveatur multum tamen sonitum refert. quod si dicas ex omnibus hisce causis partialibus

nasci

nasci in aere sonum indiuinibiliter vnum aequipollentem pluribus parum refert ad rem praesentem. ex hoc fit responsio ad alias experientias, fistulae &c. illa constantes ex mãa metallica saltem tenura vel aliqua alia sonora secundum aliquas partes commouentur ab aere vel fluctibus & sic resonant. vt a. solent harmonica oportet vt habit musicas proportiones inter se, vt vna saltuet respectu alterius altering sit duplo maior & sic cum illa fiat diapason, quam consonantiam octauam vocant, respectu a. altering sit tantundem & semis siue sesquialtera vt reddat diapente siue quintam & sic de coeteris. alio etiam modo contingere fit a fistulae sonoris nimirum vna fistula hat duo foramina, maiora & minora cum particulis quibusdam sonoris & facile mobilibus per qua aer impulsus a vento resonet sicuti resonat exiens per foramina tibianum quando inflant spiritu.

Difficile & explicare vasa illa aenea disposita antiquitus per theatra n solum vt vox cantantium aperior vel eximior, qualem Nero Cesar habuisse fertur, plenior ac suauior accederet auribus, sed etiam vt vna voce cantantis percepta redderentur simul totidem voces quot vasa cét harmonica tn rade consona vel acutiores & graviores voce illa data vt scilicet vno cantante cantilena musica 5 aut plurium vocum disparium quoad soni gradum simul audiret. de qua re agit Vitruuius lib. 5 architecturae cap. 5.

Dicendum e 2do a corpore sonoro n solum produci sonum in partibus quae actu concutiuntur aut fluctuant sed etiam in proximis propinquis & alys deinceps intra certam sphaeram activitatis. Pri 1mo exemplo trabis allato, neq e. credibile & si ille qui scalpit vnqua vnam extremitatem illius eo leui motu concutiat ces particulas trabis oblongae vsq ad aliam extremitatem valde remotam. Sed 2do simili experimento si e. duo in via prope parietes alterius domus loquuntur tam submisse vt ab alys per mediocrem diuantiam ambulantibus n audiantur, alius vero alicuius ad fenestram illius etiam altissimam conuisions applicet aurem prope parietem audiet verba loquentium, n e. a. verisimile id tam levis motio aeris a locutione producta conquasset diuisissimum & longissimum parietem & des ig partes ab imo ad summum.

Confirmatur 1mo experimento piscatorum qui dum piscantur silentium indicerint sibi nec nisi raro & submisse loquuntur ne pisces audientes sonum diffugiant, sonus ergo propagatur ads aquas sensibiliter ad pisces quos tn auditu anticipare hodie n apparet, imo vero & natatores sub aquis sonum percipiunt, n e. a. ultim indicium id aqua ex submissa illa voce concutiatur.

Confirmat 2do: ga coa effectrica naalis hns in se

quali=

qualitatem realem propagabilem cuig est capax vbi propinquum
producit in eo illam qualitatem vsq ad certum limitem, cum ergo
partes primo sonantes habent in se sonum ponunt ac debent illum
communicare partibus proximis, qd. a. intra certam sphaeram, ptt, da-
retur e: alioquin progressio in infinitum.

Quaes jmo: vtrum corpa sonorum v: g: metallum aut
lapis determinetur vltimo ad sonum producendum per solam fluc-
tuationem suarum particularum, an vero etiam per aliquid alius?
pro responsione.

Videtur primo probabile qd n solum a fluctuatione in-
trinseca suarum partium sed ex sola etiam receptione soni producti
ab aëre vel a vicino corpore, sonante determinetur virtus metalli
ad suum sonum producendum. abt hoc ex vasis illis aneis antiquo-
rum quae longo ex interuallo quo aëris impetus a locutione producta
pervenire e conciliebant sonum e multiplici consonantia redde-
bant amplioren. Confirmatur: qd cubicula e ambulacra quae
Syracusis ex vno vno silice sine cementis Archimedes extruxit
in gratiam Dionysij si modica supplosione pedum pangantur exciantur
se beta e magna bonitua, particulae a. similium saxorum
moveri accumulari inuicem vix poe cerium valido impetu scal-
pelli a lapidarijs. propterea dicendum videtur eam determinativam
e vel fluctuationem partium vel sonum receptum in se ab alio.

Verumtamen haec exempla n videntur euincere oppo-
situm dicendi modum, qd e. ex levi etiam commotione inge-
tia terrarum spatia contremiscant narrat Plinius lib. 2. cap. 94.
quadam, inquit, terra ad ingressum tremunt sicut in Gabienis
agro p procul ab Urbe Roma ingera ferme 200 equitum curru
similiter in Reatino, qd. a. in ea terrarum parte sentitur qe
proxime subiectas cauitates subterraneas alibi etiam qua tan-
tens fieri debet, quamuis eq carentiam vicinarum concauitatum
conquisio n reperitur. qd etiam clarius apparet in observatione cuniculo-
rum hostilium quas minas vulgo dicimus, solent e. in cellis subterra-
neis poni tympana e vasa aenea cum lapillis vel quid simile quae
tremiscunt e sonant, quando ex remoto etiam interuallo cuniculus
aperitur ab aduersarijs, vicetur ergo hoc e inpirium sonori corporis vt
facili negotio contremiscat e fluctuet, quanquam cum sensatione
e aequatur motus dum percipitur aliquando sonus. iam vero si ad
eorum impetum pedis equini commuentis moueri tot milliaria,
ad impetum duplo minorem spatium duplo minus fluctuabit e sic,
tenaces. dum ergo antiqua vasa theatri e maxime sonora erant

e com-

& comparata milliarys cent viginta loquenti in scena n̄ & miram
qd sonitum proprium ed̄iderint, corpora e. quæ videntur durissima
n̄ in semper talia ad huiusmodi fluctuaciōm partium quæ motas
retineant proinquitatem magnam inter se sed plura signa in ordine
ad sessionem & separaciōm effectam, qua n̄ simul sed partes seiungi
ad notabile intervallum a quo n̄ post iterum se coniungere.
neq; totum hoc obstat nro 2do dicto, & e. ubi sermo de receptione
soni in partibus n̄ fluctuantibus, n. a. qd illæ partes n̄ commotæ pro-
ducant efficienter sonum, minus e. requiri solet ad recipiendum quā
ad agendum. atq; hæc de virtute effectiva & receptiva soni dicta
sint. cāa e. forsitan & ipsa qualitas soni cuius nāa fit ex proprietatibus
finalis vero cāa videtur & qualis assignatur in reliquis sensibili-
bus qualitatibus, vero soni productio, quæ affectior & magis ad
rem, illigatur.

Notandum & imo sumpto exemplo ab humana voce
cum quis magno clamore pronuntiat o: g: vocalem. O. aërem n̄
solum magno impetu ex ore progredi & condensari, sed etiam iuxta
configuraciōm ~~totius~~ oris, qd rotundum in modum effert vocalem O
quæ propterea fortasse circulo etiam scribi solet, ex quo fit pro-
gressio aëris in directum a medius faucibus erumpens sit vehementi-
or quam motus aëris ad latera sequentis, vt fit ad sensum, si quis e.
hoc modo exclamans opponat directe ori manum ad n̄ multam des-
tantiam sentiet in medio impetum aëris quem n̄ sentiet ad extremi-
tates manus. deinde configuraciō & certus modus fractionis aëris, quem
motum peculiaris allisio linguæ ad dentes labra & palatum format,
& articulat dicitur, melius habetur in directum loquentis quam
ad latera ex eadem cāa, propterea etiam audiores directe opponi
ori loquentis melius exaudiunt ceteris paribus quam existentes ad latera.

Colligitur ex his exemplum circulaciōm aquæ qd ad-
duci solet ad explicandam generaciōm & propagaciōm soni neq; ē
vtile neq; valde exactum. sicuti e. iactus lapidis in aquam tran-
quillam videmus ~~in~~ a loco in quem cadit lapillus tanquam a cen-
tro varias fluctuaciones vnam post aliam maiores & maiores propa-
gari, ita fiunt ex loco percussionis corporum sonum delatari
per gyros, hoc e. in humanam vocem n̄ effecte quadrat. quippe
quæ progreditur in directum fortius, ac proinde format & pro-
pellit quandam veluti columnam aëris paulatim condensati modo
planam modo triatam & concisam iuxta diuersam fractionem,
quam ab initio sortitur ab ore loquentis, ex quo sequitur quidem
motus aëris etiam ad latera, sed neq; tam vehemens neq; tam bene

confi=

configurata ad fractionem quæ de faucibus nascitur. videtur ergo
locutio hois per aërem progrediens describere veluti arcu valde im=
perfectos interturrente tantula quæ de medio prominent ac
scilicet columna sonora procedens motum illum ~~[illegible]~~ aëris qui
est ad latera, n negamus a. fieri aliquando circulares quando
scilicet n è tanta vehementia aëris vueri impetus in vnam
partem aëris, quam in aliam, vt cum follis excutitur a brachia=
rio dentato rotundatur aër æquabiliter ad latera, quamvis
n æqualiter in sublime. philosophis a. satis fuit tradere simi=
litudinem rudem è qua coniecturam si n semper contrueret.

Notandum è 2do posse variam percussionem linguæ
ad palatum, per dentes, è labia oriri extra fauces loquentis vari=
am fracturam crispacem è discriminacem aëris, partes a. eiusdem
aëris ex ore loquentis tali modo figurata, alias atq alias in di=
rectum partes vrgent vlterius simili ordine fractione è crispatione
ad longum intervallum, cum e. aër sit tenuissimus nec multum
resistens ad eum modum quo primum fractus è figuratus è pergit
vlterius frangi è figurari, imo pp eandem fractionem partes etiam
aëris ad latera commouentur è simili sessione discriminantur
quamvis magis lente è confuse vsq ad certam distantiam. iam
vero n solum audiuntur soni etiam articulati ab vt quorum aures
reperiantur circa directam columnam sonoram, sed ad latera etiam
valde remota, vt patet experientia. his positis sit.

Prima conclusio. prima soni productio n habetur in
instanti mathematico ac in tempore. Pbo: qa si soni producti
in instanti vel producuntur ante fluctuationem particularem aëris
aut sonori corporis, vel instanti alicuius copulativo huiusmodi
fluctuationis, vel in terminativo. n primum, qa ante fluctuationem
n è determinata vltimo virtus sonora ad sonandum, vt patet ex dictis.
n 2dum, tum qa n è maior ratio cur in alio priori instanti copu=
lativo soni n inceperit, tum qa in eo instanti copulativo corpus
sonorum n habet vllum nouum determinatum ad sonandum plus
quam haberet in tota fluctuatione antecedente adæquate sumpta. quæ
ratio militat etiam contra instans terminativum.

2do etiam experientia, soni e. interdum audiuntur longo
tempore postquam visa è oculis percussio corporum sonantium, sic
explosio tormenti bellici prius videtur è postea soni eius audiri solet,
è qui audiunt tonitruum in aëre ob x. recepto ibi prius fulmine certi
sic n è fulminandos ab eo ictu, qa huiusmodi tonitrus supponit
ictum fulminis qui aliquando multo antea factus è. Pro. a. in

remo=

remotis accidit longo & sensibili tempore, in proximis brevissimo tempore conficitur.

2do conclio. Sonus n solum producitur in ipsa fluctuatione partium sonori corporis & in prima fractione aeris proximi corporis sonorum, sed ulterius serium producitur per vibrationes aeris similis crispatione & configuratione progredientes usq ad certum limitem. Ex 3mo: qa si quis in loco alicuio reflectente sonum per echo pronunciet aliquam vocem v:g: Dno audiet paulo post eandem vocem Dno iterari quamvis imbecillioris soni, & postquam vox illa primo edita ore cessavit, hoc a. accidit qa partes aeris ulteriores simili sectione & configuratione progredientes solum similem successive producunt, impingentes a. in corpus reflectens simili ratione redeunt & sic redeunt ad loquentem qui vocem Dni iterum audit.

2do pbt: si partes aeris ex corpore circa corpus sonorum adventantes certa ratione frangantur & crispentur talem ibi sonum producunt cum alia aeris partes propinquae praesertim in obstaculum positae pergant etiam condensari similem habentes ordo fractionem & crispationem quamvis minus ac minus vehementem, necesse & et illa partes etiam aliquem sonitum edant & priori consimilem.

Confirmatur: qa hoc modo explicantur multa experimenta. primo e. si quis submisse loquatur per canalem aliquem sentitur ad longe. maiorem redantem quam si alio canali simili submissione vocis loqueretur, n solum qa lignum videtur esse magis aptum propagando sono saltem sensibiliter, sed etiam qa per figuram illam concavam conservatur diutius prima aeris crispatio & configuratio, neq e. sciatur per angulos oppositos, impedit etiam tensionis quae debebat extendi in gyrum debentis intra canalem compensat in longitudine, qo in latitudine praetrusus. accidit qo latera canalis impediunt ne aer extrinsecus qui solet fere semper moveri disparatis & oppositis motibus turbet ingressum aeris in canalem fluentem.

2do ambulacra praesertim demissa & oblonga quorum fornices carent lunatis angulis & sit conformiter concava melius propagant sonum qa melius retinent eandem configurationem aeris humidi a. pp varios angulos crispationem illam aeris partim reflectunt, partim obliquant & peralias fractiones immutant a sua prima configuratione.

Tertio pa similem rationem si anguli alicuius aulae fuerint concavi sibi sine interruptione per fornicem mutuo coniungantur, & aliquis conversus ad unum angulum submisse etiam loquatur audiet etiam ab eo qui e in opposito angulo quamvis n audiatur ab his qui st in medio cubiculo vel aulae. praeterea etiam concavis meatibus disposuit

trichi=

Archimedes ambulacra et cubicula de quibus supra.

Quarto explicatur Echo poliphona siue multoties reddens vocem receptam qualis in Aegypto celebris fuit ex 4 vel 5 Pyramidibus resonans, cum e vna pyramis disposita esset post aliam atque alia post aliam ad certum interuallum ita tamen vt sonorus aëris aeris motus secundum aliquam sui partem ad singulas pyramides perueniret aër sonans impingens in vicinam maxime pyramidem reddebat primum Echo, deinde pars alia aëris sonori repercussi a 2da pyramide vtpote remotiori emittebat posterius et 2da Echo formabatur et sic deinceps, idem e. impetus aëris plus temporis insumit in percurrendo spatio maiori quam in minori, vt patet, ex quo etiam habetur cur quando quis loquitur in aula vel cubiculo non formetur Echo a pariete opposito, quamuis e. vox reflectatur a muro, tamen propinquitatem tam cito reflectitur, vt auditus non possit discernere discrimen inter vocem directam et reflexam quae in vnum sensibile recedit. porro audientes notarunt, vt audiatur a corpore primum sonante resonantia Echo, statim post vnam syllabam solum prolatam requiri distantiam corporis primo sonantis a corpore reflectente quae contineat passus geometricos circiter 25. ad habendum a. Echo post vocabulum multisyllabum vel etiam post plura vocabula maiorem semper requiri distantiam.

Quinto sonus per fluuium placide labentem inter montes per imam vallem propagare resonantius et ad longe maiorem distantiam quam in latis collibus aut pratis si praesertim sonus feratur 2do flumine, quia scilicet fluuius ita constitutus est veluti quidam canalis de quo dictum est. accedit quod leuiter et vniformiter spirare solet ventus obsecundans flumini, ac proinde sicut portat aërem vlterius quia mouet, ita quia vniformiter mouetur nihil vel parum immutat motum crispationis fluctuationis et configurationis semel susceptum a corpore primum sonante, contra vero vbi ventus vehementer et difformiter sonanti contrahitur perturbat aërem et transfigurat et sic impeditur sonus et praesertim articulatus. propterea etiam noctu melius audiuntur soni quam die, quia in die plus mouetur et in diuersas partes aër ab hominibus loquentibus et agentibus non sine strepitu. quod si ventus vehemens vniformiter multum aeris sonantis simul impellat non perturbans crispationem et fluctuationem inceptam, tunc ad maximum interuallum propagabitur sonus.

Dices: aër propter tenuitatem fluxibilem non potest retinere eandem crispationem et configurationem, tanto minus quando reflectitur in aliquem parietem, ex quo etiam reflectente si eueniret Echo saepius deberet accidere quam accidat. Respondeo retineri ab aëre eandem crispationem, vna e.

pars

pars aeris mota necessario movebit aliam propinquam simili genere
motionis, vt a fortiori fit ex aqua, cuius vna pars mota movet aliam
simili voce & impetu & colligit etiam ex hac experientia, etenim
si duae citharae aequales ac simili intentione chordarum temperatae
ponantur e regione opposita ad certam distantiam & vna aliquis
verberet chordam v.g. mediam primae citharae, movebitur sonabit q
chorda media 2dae citharae n. a. alia chorda, qa scilicet crispado aeris
congrua chordae mediae in pma cithara pergit directe ad chordam alte-
rius citharae quam regenerans dio similem ac proinde ab huiusmodi cris-
pado facile mobilem apprehendit & concutit illam. in reflexione a
parietis bene complanati aer versando n amittit sed debilitat motu
crispadis inertem, sicuti cum pila ventosa excussa a brachio gyrans
in sergam pellitur in parietem redit etiam in sergam gyrans, qa
talis impetus n tollitur a pariete sed in alium locum vertitur. Echo
a. n contingit frequenter, vel qa sono reflexo & aliquando ita debilis
vt absorbeatur a tono directo in ordine ad sensum, vel qa aliquando
& ita veloce, vt in eodem tempo sensibile redeat cum tono directo,
vt dictum e, vel qa corpo reflectens hb multos angulos quibus trans-
figuratur aer a prima constitutione, aliquando tono primo reflecti
in alias partes valde remotas a corpore primum sonante.

Tertia conclu. Praeter generationem toni qua a corpore pri-
mum sonante per aeris fluctuationem directo progredientem continetur
iuxta motum aeris in partibus fluctuantibus producitur datur obiector
toni propagatio sphaeraliter etiam in alias partes medij quamuis eo
motu sonoro n moveatur & hoc intra limitatam sphaeram explicat
humana locutione, quando e. veram & dicere in hoc momento pti-
tio datur primo tono vel fluctuatio aeris prope fauces loquentis ve-
rum etiam e. dicere tono in paribus his fluctuantibus producto dif-
funditur etiam procul a faucibus loquentis solum intra eandem sphae-
ram activitatis, cuius veluti centrum e prima illa fluctuatio cor-
poris primo sonantis vel aeris prope os loquentis, & similiter de-
inceps 2da pars aeris fluctuantis n ita proxima ori loquentis pro-
pagat sphaeraliter sonum obiectorum intra sphaeram aliam remotio-
rem a faucibus loquentis. porro tono producto & recepto a partibus aeris
fluctuantibus primario tono appellebitur, tono vero a huiusmodi sono
primario diffuso per medium tono 2dario dici et vocitari ex ipsebus
audibilibus sine his distinguantur specifice a sono sive et tono geniam
remissior primario, de quo n disputamus.

Pbs. a. jmo: qa si tono n provenirent ad aedium nisi
per circulares aut similes motus aeris sequitur duos v.g. cantores

e regio=

e regione pontos dum cantant mutuo se gaudere n poe, id e contra
experientiam. Seg: ibi: da cum circulus vel columna sonora impul=
sa a primo ~~cantore~~ cantore incidit in aliam opportunam ab ore 2di cantoris.
derivatam, tunc vel ambo opposita circulaces e motus consurgunt
in medio aere qui propterea maxime ibi consenscitur e sic motus e
sonus restat in medio, neq tunc pervenit ad aures vllus cantoris,
vel vnus ex illis impulsibus puta primi cantoris e notabiliter veheme=
mentior e ni transeat impedens alium impulsum opportunum e n
audiatur sonus 2di cantoris, vel aer movebitur simul e secundum
easdem partes motibus directe contrarijs id e impossibile. exemplum
huius rei sit clarius in aqua, si e. duo lapides similiter saliantur
diversis in partes alicuius stagni quando circulaces opposita se
tangunt perturbatur aqua in medio, neq circulaces simplices simili
contiguitate procedunt, neq tractus ille a primo ad 2dum lapidem
sed motibus contrarijs secundum easdem partes fertur.

Confirmatur, mo: da in domo habente cubicula e am=
bulacra concamerata fornicibus si quis in vno cubiculo moveat scam=
num vel pulsus modice parietem alius qui proxime vno e qui subter
eum cubiculum habitat si bono auditu praditus, audiunt. quis a.
dicat audiri sonum in obtuso cubiculo ex eo id aer a scamno com=
moto progrediatur per clausa tanta subtilissimas rimas, transeat
~~subtilissimum~~ longissimum ambulacrum e descendens per scalas,
e rursus ascendens ambulacrum percurrens primos clausa tanta perme=
ans ingrediatur obtusum cubiculum. neq dicas aerem sonantem mo=
veri ac transmitti per poros parietum, tamqa gratis asseritur
dari poros quibus ~~parietes~~ sine media ulla interruptione perforent,
tum qa hunc id e subtilis sole tanto magis per aquinoctia eius
transmitteretur id e contra experientiam.

Dicis: hoc experimentum n evenire semper sed solum
quando cubiculum e fabrica murorum hit proportionem harmoni=
cam puta bis duplam vel sesquialteram cum ro scamno vel cor=
poreo id movetur tum e. sonante vno corpore harmonice illi pro=
portionato etiamsi maxima motus e fortitudo sit n solum resonat
sed etiam notabiliter totum concutitur. sta contremuisse e concussa
ad clangorem tubarum e vociferationem Israelitarum populi muros Jericho
Josue 6. centuerunt quidam Rabbini. quibus favet Ambrosius lib. 3
off. cap. 10. e August. serm. 108 de tempore. e Hieronymus apud
Nicol. Serrarium ad eum locum Josue. ex recentioribus a. Corneliis
probabile a Mersennio in Gen. cap. 4 vers. 21. e id pmo experi=
mento cuiusdam cytharae superius allata, si e. tangatur vnus media
chorda

chorda ꝗ solum movetur media chorda 2da cytharæ sed ées aliæ quæ
proportionem musicam habent cum illa, etiamsi magis quam alias
habent a media illa chorda. 2do observavit nonnemo lapidem in
genti moly aliquando tremuisse quando tuby quidam organi mu
sici resonabat Etiam. 3tio similem experientiam observavit
apud Franciscanos Parisienses apud quos dum organa pulsantur pavi
menta circa hypotenusæ seu diametri finem quæ ex quadrato nasce
retur cuig organa latg est, ita concutiuntur ut templum dehiscere vide
atur. Id tn minime contingit si vel propriq accedas ad organa vel ab
eis longiq recedas, muri ergo Jerichuntini cum recti ad perpendiculum
certam pensionem veluti chordæ haberent, et tonus tubarum et clamor
populi proportionem harmonicam cum illiq sortiti fuissent concutere
et sæpiq repetiti diruere tandem muros debuerunt.

Ꝗ experimentum allatum ꝗ evenire in uno tm loco sed in
quibusvis similibus, gratis etiam diceretur muros habere proportio
nem harmonicam cum scamno. deinde audiatur sonus scamni ꝗ sonus
parietum contremiscentium, ruina a. murorum Jericho ꝗ ex vi
nudi tubarum sed divina vel angelica virtute accidit dum tuccinæ
ac populi resonaret. Patres e. extollunt ꝗ nudam vim tubarum
sed supernaturalem operationem illiq ruinæ. Id si hebræi talem vim nudam
in illis tubis et vocibus potuissent agnoscere, tentassent in singulis op
pugnationibus tale genus arietandi muros hostiles. porro cum sonitus
ille populi contraret multitudine vocum inter se dissonantium, quis
dicat parietes cum illis habuisse musicam proportionem, vel ꝗ illasse
consonantia ad pecudum, vel habuisse tentionem propriam chordarum
plus quam habent mœnia aliarum urbium quæ etiam adperpendiculum
erigunturur. concedi quidem debet muros etiam aliquando concuti ad
pulsum corporis sonori id est illis contiguum vel quorundam quoda
modo efficitur, sicuti in Lubetana in urbe apud Patres Bricanos
dum nola pulsatur turris campanaria ~~ita~~ huc hac et illac fluctuare
dicitur ut pugnum rectum ad radices turris infixum suis deq attol
lat et acclinet; similis quæstio similibus in turribus quamvis ꝗ ita
notabilis et alibi cernitur, sed ꝗ cur eadem huiq rei referamus in pro
portionem musicam, tum ꝗa turres ꝗ audiuntur consonare musice
sum campanis, tum ꝗa ꝗ apparet tanta dissimilitudo cementorum
et figuræ illarum ab aliis turribus, tum ꝗa primis annis dum recentes
nec firmiores muri erant habebant eandem temperaturam, neq tn
dicuntur ea ratione fluctuasse.

Jam vero ad experimentum illud duplicis cytharæ Ꝗ
constet ꝗ admitti ab experientibus, et tane si tacta una chorda

prima

animæ cytharæ des alia musice proportionata resonarent, etiam chordæ eiusdem cytharæ quæ hint talem proportionem redderent tunc harmonia, qd e contra experientiam.

Ex alia exemplo mirabilia videri pt locum ac situm multum conferre ad sonitum notabiliter multiplicandum qd concursu soni vel specierum audibilium eo loci factum, sicut ex lumen a speculo concauo vel etiam a crystallo ad locum concursus & reflexionis maximo=pere augetur, ita e similes constructio corporum sonantium & reflec=tentium multiplicare poterit sonum eiusq species audibiles cum summa perturbacione auditus, qui propterea suo modo sudiciat obiu contremere. Qd si hæc ratio n quæreret exemplis allatis certe. quando pauimentum latice notabili tremore reuera concutitur sentitur id ab oculis ibi pre=sentibus & n solum ab eo qui d in fine diametri assignata. addi pt ad similes experientias soluendas auditum sicuti e visum ee obnoxiu suis fallacys vt pt cum quis ex morbo aliquo circa aures audit sonitum quando nullus e sonus extra, sed e ex oculis fallaciæ etiam habentur.

Denig negari n pt etiam lapides & aedificia habere aliquando sonorum consensum cum vno aliquo corpore sonante & n cum alio. sed hæc transferri ad muros Iericho & similia nec necessarium nec rationabile videtur qd causas allatas. sane experientia n semel probatum e chordam vnam instrumenti musici pulsatam siue etiam vocem cantoris vnius in vno cubiculo seu loco prolatam resonare plenius & clarius ad sensum n solum quam cetera chordæ vel voces in eo cubiculo sonarent, sed etiam quam illa eadem chorda e vox in alio cubiculo prolata. hint igitur ista corpora vniformitatem quandam, neq negamus ex mixtura aliqua partium metallica inserta lapidibus & lapides & aedificia facilius consensui & resonare in cetera assimilia requisita, quo modo fortasse Hebetana turris aliqua simili compagine ferraminata fuit si presertim ita ab initio semper flactuaderet. cæterum etiam reliqua turres camp=anaria ex pulsu campanæ incommodum patiuntur & facilius inuete=rascunt, & tunc pt ad sensum eorum tremor e quassatio. his positis.

3do pt principaliter 3tia conclusio inductione facta in generatione qualitatum sensibilium & propagatione ad potas sensitiuas. primo o. in transeuntione ignium volantium siue nauium quas stellas cadentes dicimus, siue artificialium quos vocamus radios expeluere tor=mentario paulatim recedente per aerem euibrato, tunc e. prima pars aeris vsporosi siue pulueris excalefacti successiue acquirit in se colorem & lumen ex quo sphoeraliter propagatur lumen & color saltem intentionalis per aerem circumiectum ad longam distantiam. ita ergo in partibus aeris obiectantibus producitur sonus primarius & ex eo sonus secundarius profundit

in

in gyrum per medium. simile quid accidit in odore, prius e. concoctione naturali acquiritur odor in pomo, et ex illo diffunditur odor 2darius per aërem. rursus aqua v: g: prius acquirit frigus vel calorem in se et sic diffundit illum per aërem. idem de sapore dici pt. cum ergo sonus sit qualitas sensibilis n̄ o cur recedat a conuenientia cum coeteris qualitatibus sensibilibus, nisi qd sonus successiue transeat, aliquae vero aliae huiusmodi qualitates permanent. Confirmatur ex Ierem. 51 dedit sonitum vox eorum, vox e quidam sonus, id e, magnus dicitur ergo d aie sonitum, id e, secundarium. Confirmatur 2do, experientijs allatis supra in 2do dicendo, qd qua raoe illigi debeat pt iam ex dictis.

Quaeres: quanta sit sphoera activitatis soni 2darij siue speerum audibilium? R. ee maiorem vel minorem prout vehementior e motus in ijs partibus a quibus deriuatur effluxus earum, coeteris a. paribus e notabiliter angustior quam sit sphoera luminis et speerum visibilium, ex remotissimo e. interuallo statim cernitur percussio corporum, sonus vero eorum auditur paulo post, quando nimirum sonus primarius producitur paulatim in aëre propiori ad audientem.

Obycies: qa hoc modo cum sonus peruenit ad auditum, sentientur duo soni primarius scilicet et 2darius. rursus sentiretur sonus semper tanquam vicinus neq ex vna parte v: g: dextera potius quam sinistra. R. iuxta couem sentiam sensaoem fieri per spees sensibiles tactus, ac proinde quamuis aliquando sonus primarius incidat in aures, tn qa sensibile supra sensorium n̄ ~~facit~~ facit sensaoem percipietur solum sonus cuius spees st in auditu, qa vero spees repsentant obtu in loco a quo effluxus coepit speerum per quas fit sensat, sequitur vt auditus percipiat sonum aduenire v: g: a parte sinistra potius quam dextera, n̄ tn auditus tam distincte hoc iudicat sicuti visus, qa spees visibiles ab ipso corpore lucido directe perueniunt ad oculos, spees a. audibiles n̄ a corpore primum sonante sed a sono productae in aëre magis propinquo auribus sensaoem persaepe conficiunt, spees a. soni qui e propinquior corpori primum sonanti regulariter st fortiores, ac proinde earum incursus quando ferit aures, illa faciunt iudicium corporis primum sonantis; si quis a. putaret sine speebus distinctis sensaoem fieri alio modo respondendum illi eet. de quo alibi.

Colligitur ergo his quomodo illigatur descriptio soni quam affert Albertus, vt sit qualitas sensibilis ex fractione aëris cum eius motu pertransiens. assignatur e. per aërem vt per caam efficientem et maalem, quae scilicet notior e coniior e magis idonea ad ~~ff~~ mouendum

auditum

aeditum n vero per eadem primam, nam in sono metallorum
v. g. corpus metallicum e primum moueris in ordine ad hunc sonum,
neq assignatur per eadem vnicam modum, cetera a. corpora percussa
resonare, probatum e rationibus e exemplis, quibus adi potest organa hydrau-
lica antiquorum, in quibus aqua ipsa videtur plurimum sonitum habu-
isse e dedisse, primum a. genus tubarum organorum d, cum in organo
musico tubi recti vsq ad certam distantiam deorsum inflectuntur vsq
dum eorum ora in vasculum aqua immergantur quae aqua aere adueni-
ente per tubos in alta fluctuat reddens sonitum illum quem nos
tuscanam e philomelam vocamus. hos tubos aqueis immersos plures ad
harmoniam musicam reduxisse videntur antiqui qd recentiores adhuc
praestitisse non scimus. Idem genus hydraulicorum e id quo vnice
vtebatur, Nero qui etiam cum cognouisset eius instrumenti faci-
endi rationem a Vitruuio perfectam vratq dicitur illud abegisse.
hoc intra aliqui putant ex aqua immediate foraminibus tuborum
inuicente sonuisse. alij probabilius putant ex aere immediate per
aquas exeunte, sonitum mauiorem edidisse, cum a. per artem mul-
tum aëris sub aquas qua perueniebant prope ad tuborum foramina
coegissent, aqua tamdiu grauitate sua descendens pellebat rursum
summa aqueabilitate e moderate aërem exeuntem postmodum per
ora tuborum. sane hydraulici cuiusdam organi auctorem facit athe-
neus lib. 4. cap. 74. Theuinium Alexandrinum tonsorem. praes-
tantioris vero alterius hydraulici inuentorem Archimedem nominat
Vitruuius lib. 9. cap. 9. manifeste a. tradit Tertullianus lib. de pa-
tientia sententiam hinc, Archimedis mundiuentum organum hy-
draulicum dico tot membra, tot partes, tot compagines, tot itinera
vocum, tot commenta sonorum, tot commercia modorum, tot aeris
hbiarum e vsq moles erat ora, atq haec de generate soni philoso-
phice dicta sit, qa eis notitia quae alibi tradi n solet necessaria erat
ne oriam per se nobilis, vtilis, mirabilis, e iucunda. quibus positis
ad quaestionem Theologicam.

Dicendum e probabilius ee qd virtus instrumentalis e efficientia
physica regulariter saltem e cum ritu congruo Sacra peragunturq
reperiatur etiam in sono in eo scilicet instanti in quo verum e
dicere nunc e completis sufficienter sonis verborum. Atq pmo: qa tunc
Concilia e Canones locis citis dicunt dari virtutem in aqua, oleo e
chrismate ac proinde in mda, ita Trident. sess. 14. cap. 3. ait in
Sacro Poenitentia eraquae etiam ee in hac qd ad alia Sacra transferri
st, cum praesertim Patres ac Theologi n minus extollere soleant virtutem hac
quam haec in Sacris, qd a. dari debeat huiusmodi virtus in eo instanti

nda

naa grae quae e terminus productus expostulat et dicta PP. supra allata.

Ad argum. a primo loco poniba in contrarium R. adjunctum n de ens et totaliter successivum sicut e motus localis, sed sicut terminus e ubi id n sine motu locali acquiritur et numerabitur id solet produci in tempore e cum motu locali solus, sicuti igitur circa motum localem aliquem verum e dicere in hoc instanti copulatuo partium motus localis datur aliqd ubi in corpore mobili etiamsi tunc n sit motus, ita dici ft datur sonus aliquis in sbto idoneo ad recipiendum to sonum id de sono 2dario artis etiam dicetur.

Ad 2dum R. dari virtutem instralem in ea parte soni qui vel inhaereat sbto recipienti Smtu, vel inhaeret in aere proximo illi sbto, datur a. in eo instanti in quo verum e dicere nunc e completa significatio sufficiens. ex quo ftt.

R. ad 3tium, satis e. in virtus e efficacia tribuatur uni particulae soni existenti vel in sbto recipiente Smtu, vel in aere immediate proximo, ut ex eo partiali sono denominetur totus sonus habere talem virtutem et efficaciam, sicuti hoc dicitur audire etiamsi solis auribus audiat.

Dues aliquando hoc contingere ut in eo instanti in quo absolvitur sonus fiat nihil soni in recipiente Smtu neq in aere illi proximo in sono fiat discretio, modo contingit e. in illo ~~non~~ interstitio id e inter sonum unius syllabae et sonum alterius. R. hoc saltem regulariter contingere n hoc, qa quando v.g. in aere proximo illi qui recipit Smtu cessat ~~proximum~~ prima syllabae sonus introducitur sonus in eodem recipiente Smtu in quo ft soni virtus Smtalis, id si aliquando per accidens eveniret opportunum ad Deum pertinet qui promisit tenere virtutem et efficaciam vel totam in mata, vel eo modo quo congruius e.

CAPUT ULTIMUM.

Solvuntur obiectiones contra virtutem et efficientiam physicam Sacramentorum novae legis.

Obycies 1mo: Smta novae legis caant gratiam ut talia id, sed ut talia n, quia e nisi caa moralis. Maior ftt ex Conc. Florent. qa Smtu in genere n e caativum gratiae. Minor ftt: qa Smta novae legis ut talia id important significationem gratiae recipientem, sed huiusmodi significatio e quid morale, sicut e. significatio et ex institutione ita et differentia ultima eius.

R. dent aliqui Smtu sumptum pro entitate physica

quatenus

quatenus subest tali significatori habere modum causæ, sicut entitas physica v.g. securis quatenus subest tali figuræ dividit lignum.

Sed R. 1. tertio 2do differentiam ultimam per quam ogg. aliqd artificiatum dicitur tale n. est necessario eiusdem generis cum ratione cui quæ determinatur, v.g. annulus argenteus ut ultimo determinari per adamantem insertum qui n. est metallum sed lapis et per illum distinguitur ab alys, ita unum signum morale ut ultimo determinari etiam per aliquid physicum, et sic virtus physice causans determinat hoc conflatum etiam ex ratione causæ, sicuti sigillum alicui ferreum ignitum ht rationem signi ad placitum et vim physice causandi stigmatis ut equus vel ut aras. denique ad etiam Sntis Euangelii n. solum pertinere significationem talem sed vim etiam effectivam supra addendum est.

Obiices: Sntia eodem modo causant gratiam quo causant remissionem peccati, eodem s. tenore verborum dicuntur a Concilys et PP. remittere peccata et causare gratiam, sed remittunt peccata solum moraliter ergo et gratiam efficiunt solum moraliter. Minor pt. qa remissio peccati et condonatio extrinseca Dei deponentis iram omnem qui favor extrinsecus n. pt causari a creatura.

R. sed arguendo, qa cum favor hic extrinsecus n. potest esse aliquid in Deo solum ad intra, Deus s. eodem modo se ht intrinsece sive favorem hat sive odium, oportet ut hic favor importet aliquid etiam ad extra, tum vero vel istud est quid morale et sic Deus causat remissionem moraliter, atq. adeo gratia etiam erit quid morale solum, Patres s. et Concilia eodem verborum tenore dicunt Deum causare gratiam et remittere peccata, vel est aliquid physicum, et tunc sicuti Deus causat principaliter hanc remissionem physice ita et Sntia instrumentaliter.

Dicent igitur aliqui 2do peccatum certaliter consistere in privatione gratiæ et proinde remitti sive physice expelli ab eo qui physice producit gratiam.

Rideri pt 3tio si remissio peccati est quid morale solum satis est eo modo proportionali causari gratia et remittatur peccatum, qo. a. n. idem ordo esse debeat motq causari gratiam et condonationem peccati videtur colligi ex quibusdam conclys, cum s. Tridentinum sess. 6. can. 11. asserat justificationem nram p. haberi non solam remissionem peccatorum sed et justitiam nobis inhærentem et alibi dicat Sntia effuere justificationem utrumq modum causandi indicavit Concilium.

Obiices 3tio: alia signacula v.g. charitatis maiorem proportionem ht cum gratia quam Sntia utpote corporea et sensibilia, sed illi n. efficiunt physice gratiam sed per modum impetrationis respectu primæ gratiæ vel de congruo respectu augmenti gratiæ

Ergo

& nec Imbr prod ucet physice gram. confirmatur: qz etiam de actibz charitatis aut contritionis dicitur qd vivificat Iram. Eccli. 18. qd lauet cor hois Jerem. 3. qd sanctificet j Isaias 3. qd constituant vasa in honore 2 Timoth. 2. & tn certum & nnii moraliter produci gram ab huiusmodi actibus.

R. Imbr adaequate sumpta, prout continent virtutem instrumentalem & magis proportionata grae in genere caae efficientis qua actbz charitatis, cum illa vtrq integralis sit grae effectiva, Imbr vero sumpta solum mdaliter pro verbis vel aqua ablutione & ming proportionata grae in ordine & dni quam actbz charitatis, quippe qui st in eodem ordine rugnaal, sed in genere caae efficientis physicae neq actbz charitatis nes verba secundum se st proportionata grae: cur a. entia corporalia eleuentur physice a Deo, actbz vero spirituales hoc modo n eleuentur, habetur n ex naa rei ies ex voluntate Dei quae nobis innotescit per Scripturas vacta interpretacem & ocutionem Conciliorum anonum & Patrum expositas. Ad Confirmacem R. ex ys verbis sanctificandi, lauandi & similia pcto accepti n colligi efficientiam physicam vt dictum & sed ex illis explicatis clarig per verba Conciliorum Canonum & PP. significantia manifestig egalitatem physicam colligi talem efficientiam, & PP. peculiares raones Theologorum gnrbz actbz virtutem cugnaalem, quet n st partes Imborum, excluduntur a raoe caarum physice suos habitbz, hinc s. se per modum poarum quae n fluent ab actbz, n excludunt a. Imbr vt dictum &

Dices: SS. PP. locutos & concionatorie, hyperbolice & figurate ad extollendam Imborum novae legis excellentiam & ex eorum dictis nihil certi colligi pt. R. negando hnc, vt pte ex eorum locutionibz no loco citatis, quamvis s. vng aut alter Patrum aliquando hyperbolice loquatur, tn eum a Pronno Concp. in exordio Cnae ogd ad proxima saecula Conciliis Canones & Patres verbis & similitudinibz caalitatem physicam notantibz vti sint, quorum aliquo dicto nnii dubite & violenter ad metaphoras reduci ocet, cumq eorum aliqui vt Chrysostomus citt. Imborum virtutem amplificans dixerit se n loqui ad pompam, incongruum & eorum verba ota semper metaphorice accipere. adde qd hoc modo neq characterem neq gram & aliquid physicum probari ocet ex dictis Conciliorum & Patrum ab exortu Eccliae vsq nunc acceptorum. nec s. aliquis characterem & gram infigi quidem, imprimi & inhaerere alys sed moraliter n physice & ce virtutes & dona moralia tn n physica, cum dictiones Patrum eumi ponit figurate & metaphorice ad extollendam praestantiam diuinorum beneficiorum.

Obyciet

Obycies 4to: instans terminativum verborum non est necessario requisitum ad racem Intis & inde non datur physica virtus instantis, vel igitur pertineret ad certam ~~ad certamen~~ Intorum nova lex Intis 4to: qa si Deus impediret ne huiusmodi instans sequeretur adhuc contineret rac Intis, qa tota significatio sensibilis habetur sufficienter per totum tempus prolatus verborum & tale instans terminativum non est necessario requisitum.

R. tale instans pertinere ad certam Intis, qa si Deus illud impediret ne sequeretur non haberetur significatio sufficiens ad Intis. cum e. veritas propositionis habeat de presenti ut cum dicitur v.g: hoc est corpus meum, verbum s. est non ponat pro ea duratione in qua profertur ipsum verbum est, cum e. nullum tunc hic corpus sit adductum ad ipsas species panis falsa est propositio qa corpus hic est ibi pro ea duratione, nec, a ratione meum, similiter nisi detur hic saltem instantanea mia posita illecito esset illegere sensum propositionis cum e. facta significatio sufficiens, cum e. illecito non illigat veritatem propositionis per partes, ita ut quando dicitur verbum est, illigat pro ea duratione existere ibi iam corpus hic, qa falsum illegeret, propterea ut exaccetur finem propositionis & non illigat in ultimo instanti terminativo propositionis & quo sublato cum non possit illegere neq propositio illa et sufficienter significare, significare e. complete & hoc illi consequentur se mutuo. ad 2m qd nisi illigatur absolute propositio saltem pro duratione aliqua instantanea cum illa sit de se indifferens ad habenda secum alia verba quibus verum sensum distorqueretur ad ~~veritatem~~ falsitatem, ut supra dictum & non erit significatio determinata sine tali termino: neq ducas propositionem determinari ad vim per intentionem antecedentem loquentis qui non vult ultra pergere. contra 3.m, qa debet aliquid ad extra correspondere toti intentioni qd & negat ulterioris extensionis per aliquam duratione saltem instantaneam exhibita.

Dices: Intis nec id qd habet virtutem sanctificandi debet esse sensibile, sed tale instans terminativum non est quid sensibile & neq Intis neq habet virtutem ~~sanctificandi~~ sanctificandi. R. Intis nec id qd habet virtutem sanctificandi debere esse sensibile quoad totum non vero secundum omnem sui particulam, nam neq corpora ipsa maxime sensibilia et talia secundum omnem sui particulam, ut quantitatem e. magna & sensibili potest assignari particula quae sensu percipi nequeant, tanto minus per consequens puncta copulativa vel terminativa si talia etiam reperiantur in quantitate. deinde illud quod cui inharet virtus sanctificandi non est necesse ut se solo sit sensibile, satis e. si in totum illud

qd

denominatur Sinu id sensibile quamvis secundum illam solam partem cui vnus inhaeret sensu percipi nequeat. neuti linea dicitur quod sensibile habere virtutem tangendi superficiem, quamvis contactus fiat per punctum terminativum qd sensibile n. e. termo a. d de linea physica et puncto physico.

Obiices 5: Sinta caant vt et intra passionis Chri, sed passio Chri nisi moraliter caant Ergo Sinta et solum intra moralia. Instrum e. cum caa principali e cum instrumento tam perfectiori et debet habere proportionem et similitudinem ad idem genus. Minor patet mo: qa passio Chri caat in nobis gratam per contactum spiritualem qui habetur per fidem, vt ait S. Thom. 3 parte q. 48 art. 6. hic a. contactus e moralis; 2do passio Chri neq in se neq in aliqua sui virtute physica relicta perseverat sed solum moraliter in acceptatione divina Ergo n caat nisi moraliter. 3tio mors Chri Dni e privatio quedam Ergo n caat per influxum physicum qui e aliquid positivum. 4to passio et mors Chri Dni eodem modo et caa iustificationis nrae quo fuerunt caa iustificantes in antiquis Patribus, sed in illis n fuerunt nisi caa morales Ergo similiter in nobis erunt tm caa morales.

Videri pt Sinta n esse solum intra passionis Chri quatenus et signa illis allata a ministro tanquam chirographum pretii persoluti modo explicato, sed esse etiam intra ipsius Dei qui e caa efficiens physica imo e ipsi Chri quatenus per actum voluntatis determinat organum Dei ad producendam virtutem instralem in sacramentis. Addi pt passionem et mortem Chri Dni n vt fuit mera negatio sed vt acceptatam per actum humanae voluntatis esse etiam caam physicam n solum ratione contactus fidei cui e actu ipsa Chri passio sed etiam ratione virtutis instralis quae producitur in Sinta, ille e. acty existit in aliqua sui, qa cum Chrs acceptaverit mortem ex intentione saluandi homines illa intentio vel perseverat eadem, vel retinuit ut dispositum animo Chri et Dni vt n poit nolle iustificare eos quos per eum actum Chrs intendit iustificare.. neq e eadem ratio de iustificatione veterum Patrum, qa illa iustificatio erat ex meritis passionis Chri existentibus solum tunc in statu obiectivo quae ea communem e intentio efficientia intentionalis e terminata. nra vero iustificatio e ex illis meritis, praeexistentibus actu e in divina etiam executionis iam praestita, quae ola ad rationem caae efficientis e propriae pertinent.

Obiices 6ta: humanitas Chri Dni qua e instrumentum Verbi ad efficienda miracula e opera gratiae tuguaalia iustificationis humana n concurrebant physice sed tm moraliter rogando

Deum

Deum Es neq; sntia, quae de infra separata e minoris virtutis, physice gdam producent.

Rdeo et humanitatem Chri Dni antequam post resurrectionem extiset tradita, ubi oem potestatem potuisse ee eam tmodo moralem impetrandi infallibiliter pestiferacem quam petebat a Patre. imo ut notavit Ambros. lib. 5 comment. in Lucam super illa verba: et erat pernoctans in oratione Dei, orat Dng n ut pro se obsecret, sed ut pro me impetret, nam etsi via Pater posuerit in potestate filij, filij tn, ut formam hois impleret obsecrandum Patrem putat ee pro nobis qd advocatus noster e. quod vero dicendum sit de Chro Dno ut nunc in Celo gubernante Ecclesiam pro potestate, alibi indicatum e. deinde vero in patrabe aliorum miraculorum ut in expellendis daemonijs, curandis aegritudinib; ec potuit Chrs physice etiam id praestare, et hoc multipliciter, cum e. ratione unionis hypostatica operatio Dei cet illi parata ad connaturaliter ad effiendum qd Chri voluntas determinasset, vario modo illud exhibere potuit. primo e. quando Chrs Dns imponebat manus aegrotis praesentibus, vel illi accedentes tangebant eum et curabant oes potuit operatio producere in ipsamet Chri carne virtutem sanativam, cui quadrat dictum illus Lucae 6. omis turba quaerebat eum tangere qa virtus de illo exibat et sanabat oes. per contactum, e. corporum ostendebatur conjungi agens et patiens ut actio a Chri carne haberetur virtutem sequeretur et illum distans. 2do quando miraculum fiebat circa hoies absentes ut circa servum centurionis Matth. 8. poterat operatio Dei quae ubi praesens et determinata ab humana voluntate Chri Dni per se quam effiere qd Chrs volebat. porro Chrs aliquando imperans patrabat miracula ut hanc potestatem palam faceret, aliquando rogando Patrem ut alys ostenderet se hominem ee et ei minorem Patre. Neq obstat qd aliquando imperative peccata dimitteret, qa vel id agebat Deus velut impetrata prius ut hoo per aliquem actum internum a Patre potestate. igitur si verba Scriptura, Concilorum, et PP. ~~consili~~ modo frequentia sint et tam proprie significantia virtutem physicam miraculorum in Chri carne, ut par iudicium de illa et de mta ac sua sntiarum fieri debeat, proportionata virtus in Chro ut hoie hic et nunc vbi n repugnabit et ubi erit opus ab operatione potiori tunc poterit.

Quaes: an caelitas gratae pertineat ad naam snti novae legis per modum proprietatis, ut e restitutio in hoie, an vero per modum extrinsecus constitutivi, ut e radiantia.

Rdent aliqui pertinere solum per modum proprietatis.

imo

imo qa Smtu e ectialiter signum ac proinde relao, hæc a. n pt nisi accidentaliter determinari per poiam caativam quæ e qualitas. 2do qa Chrus Dnus vt religionis institutor sive per modum cultus divini instituit Smta tanquam signa graæ, vt redemptor a. instituit ea tanquam caas graæ & principalis significabem rei sacræ hnt quam vim caativam. 3tio prius e ectia quam virtus activa rei & prius constituitur Smtu quam illigatur habere poiam activam respectu graæ. 4to Smta novæ legis significant graam vt caabilem a se, ex quo sequitur vt caare debeat & virtus caativa sequitur ad naam significativam.

Sed contra e, qa si in composito accidentali e arbitratio assignanda e intrinseca radix proprietati vt gratis supponit argtu in Smto n pt assignari illa radix prior quæ postulet huiusmodi vim caativam. deinde sine necessitate multiplicatur istud fundtu seu radix vt pt ex solutione argtorum.

Ad 1mum e. dicimus relaoem signi secundum se acceptam determinari accidentaliter a vi caativa sed in ordine ad totum qd e Smtu determinari ectialiter, sicuti comestio in ordine ad coenam constituendam determinat a tempore vespertino qd e alterius pdicamenti.

Ad 2dum dicit signa Smtalia vt foaliter respiciunt graam n ee foaliter actus religionis, q hi e. ectialiter respiciunt sanctitatem Dei n hois, ac proinde solum maaliter st actus religionis.

Ad 3tium Rx in substantiis prius dari ectiam quam virtutem activam secus in accidentibus e compositis præsertim arbitrariis, illectus e. n ht prius ectiam e postea virtutem activam cum sit ectialiter ipsa virtus.

Ad 4tum Rx hoc ipso qd Smta significant sanctitatem vt causabilem a se iam importari qd ipsa sint caativa. idem e. e rem ee caabilem a Smto e Sacramentum ee causativum rei.

Atq hæc de natura Sacramentorum novæ legis dicta sint.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

70

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

72

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST